

**De corporis Christi omnipræsentia sive Ubiquitate,
Theologorum quorundam Germanorum sententia in novo
ipsorum Doctrinæ Christianæ Corpore comprehensa. :**

<https://hdl.handle.net/1874/424837>

2

8

DE
CORPORIS CHRISTI
OMNIPRÆSENTIA SIVE
Ubiquitate, Theologorum quorundam
Germanorum sententia in nouo ipso-
rum Doctrina Christianæ Corpore con-
prehensa.

*Cum eiusdem modesta & Christiana resu-
tatione.*

Capita tractationum huius libelli se-
quente pagina explicantur.

1. CORINTH. 14.

*Propheta duo aut tres loquantur, & alij diiudicent.
Quod si quid alij patefactum fuerit assidenti, prior
taceat. Potestis enim omnes prophetare.*

M. D. LXXVIII.

CHRISTIANI
CORPORIS
CAPITA TRACTATIO-
num huius libelli.

- I *Tractatus de persona Christi, ex noui illius Cor-
poris doctrina epitoma excerptus.*
- II *Consilium eorundem Theologorum de ratione au-
toritatis illi scripto in Germanicis Ecclesiis
extra Synodum concilianda.*
- III *Heshusy ad D. Martinum Chemmizium his de
rebus Epistola.*
- IIII *Theses docti cuiusdam viri, & quamuis Papista
tamen de Hypostatica unione recte sentien-
tis: Quibus carnis Christi omni presentia si-
ue Ubiquitas solidè ex Verbo Dei & Patre-
bus confutatur. Antea tum Wittembergae tum
alibi edita.*
- V *Animaduersiones in nouum illud Doctrina Cor-
pus à doctis & pijs quibusdam Theologis
scripta.*

TRACTATUS DE PERSONA CHRISTI EX COR-

pore Doctrinae, quod vocant Repetitionem seu Expositionem unanimes, claram & postremam aliquot articulorum Confessionis Augustanae, qui inter Theologos controuertuntur, &c. desumptus: Et ex Germanico in Latinum sermonem versus.

ACTA etiam est controuersia inter Theologos Augustanae confessionis de Persona Christi: quae tamen non inter ipsos primum coepit: sed initium à Sacramentariis sumpsit. Nam euieta à Luthero contra Sacramentarios vera & substantiali praesentia corporis & sanguinis Christi in Coena firmissimo fundamento ex verbis institutionis: obiectum ei fuit à Cinglianis: Si corpus Christi semel & simul in caelo & in terra in Coena addit: non posse illud verè humanum corpus esse. Talem enim Maiestatem soli Deo propriam esse: cuius corpus Christi non sit

capax. Huic obiectioni cum D. Lutherus contradiceret & fortiter eam confutaret: scripta de Cœna Domini commoſtrât: quæ nos manifestè perinde atque alia didascalica amplectimur: post obitum ipsius quidam Augustanæ confessionis Theologi, licet pedem aperte & expressè in castra Sacramentarium de Cœna Domini figere noluerint: eadem fundamenta de persona Christi, quibus Sacramentarij veram & substantialem præsentiam corporis & sanguinis Christi ex sua Cœna tollere conati sunt, in crebro vû habuerunt: quòd scilicet humanæ naturæ in Christo non attribui debeant eâ quæ sunt in pra & contra ipsius naturæ essentialis proprietates. Insuper doctrinâ Lutheri, omnique eos, qui illam ut verbo Dei respondentem sequuntur, in insimulatione omnium penè veterum prodigiosarum hæresium onerarunt.

Ad hanc controuersiam dextrè ex verbo Dei secundum analogiam simplicis nostræ fidei declarandâ, & Deo fauente oïo tollendam, est hæc nostra vnanimis fides, doctrina & cõfessio, ut sequitur. Nos credimus, docemus & cõfitemur, quanuis filij Dei aliâ, distincta, perfectè diuina, persona, atq. ita verus

rus, essentialis, perfectus Deus cum Patre & Spiritu sancto ab æterno fuit: eum tamen expleto tempore humanam etiã naturam in unitatem suæ personæ assumpsisse: nõ quòd duæ sint personæ vel duo Christi: sed quòd Iesus Christus nunc in vna persona simul verus æternus Deus sit, à Patre ab æterno genitus: & verus homo ex benedicta virgine Maria natus, vt scriptũ est Rom. 9. Ex quibus Christus venit secundum carnem, qui est Deus super omnia benedictus in secula.

Nos credimus, docemus, & cõfitemur, in illa vna inseparabili persona Christi esse duas distinctas naturas, diuinam, quæ fuit ab æternis: & humanam, quæ in tempore humiliationis à Filio Dei assumpta est. Quæ duæ naturæ in persona Christi neque separantur, neque inter se confunduntur: neque altera in alteram transmutatur: sed quælibet suam naturam & essentiam in persona Christi in æternum retinet.

Nos credimus, docemus & cõfitemur etiam, sicut illæ duæ naturæ in suis naturis & essentiis inconfusæ & inextinctæ manent: quòd ita quælibet suas naturales & essentialis proprietates retineat: & in omnem æternitatem à se non deponat: neque vnius nature essentialis proprietates, alterius natu-

ræ essentialis proprietates vnquam fiant.
 Ita credimus, docemus & cōfitemur nos;
 omnipotentem, æternum, infinitum, vbique
 simul esse naturaliter (hoc est, secundum pro-
 prietatem naturæ & naturalis essentiæ, per
 se præsentem vbique esse) omnia scire, essen-
 tiales proprietates esse diuinæ naturæ, quæ
 nunquam humanæ naturæ essentialis pro-
 prietates in omnem æternitatem fiant. Et
 contra: Corporalem creaturam vel naturam
 esse, carnem & sanguinem esse, finitū & cir-
 cumscriptum esse, pati, mori, ascendere &
 descendere, de loco ad locum se mouere, elu-
 riri, sitire, frigus & æstus pati, &c. esse pro-
 prietates humanæ naturæ, quæ diuinæ natu-
 ræ proprietates nunquam fiant.

Nos credimus, docemus, & confitemur e-
 tiam iam post incarnationem non vnquam
 que naturam in Christo per se ita consiste-
 re, vt quælibet sit persona, vel personam ef-
 ficiat: sed ita vnitas esse, vt vnā constituat
 personam, in qua simul personaliter est &
 consistit tam diuina quàm assumpta huma-
 na natura: Et sicut sine sua Deitate, ita etiam
 sine sua humanitate personam Christi aut fi-
 lii Dei incarnati, nō totam esse. Hinc Chri-
 stus non duæ distinctæ sed vna persona est: e-
 tiam si duæ distinctæ naturæ in suis naturali-
 bus

bus substantiis & proprietatibus inconfuse
in ipsa inveniuntur.

Nos credimus, docemus, & confitemur
etiam assumptam humanam naturam in Chri-
sto non tantum suas naturales & essentielles
proprietates habere & retinere: sed præter has
propter personalem unionem cum Deitate:
& deinde propter glorificationem, esse ad
dextram Maiestatis, virtutis & potentie su-
per omne quod nominari potest, non tantum in
hac, sed etiam in futura vita, exaltatam.

Quantum ad hanc Maiestatem attinet,
ad quam Christus secundum suam humani-
tatem exaltatus est: non accepit illam pri-
mum post resurrectionem à mortuis, & a-
scensionem ad cælos: sed cum in utero ma-
tris suæ conciperetur, & homo fieret: atque
diuina & humana natura simul personaliter
unièrentur. Quæ personalis unio non tamen i-
ta intelligenda est, sicut quidam eam sinistre
accipiunt: quasi duæ illæ nature diuina & hu-
mana simul adunatæ sint, sicut duo asseres
conglutinati: ut ipsæ realiter, hoc est, re & fa-
cto nullam prorsus inter se communionem
habeant. Nam hic error & heresis Nestorij
& Samosatani fuit: qui, ut Suidas & Theodo-
rus Presbyter Rhetensis testantur, docuerunt,
δύο φύσες ἀκοινωνήτως πρὸς ἑαυτὰς πάντως αἰῶσι

hoc est, naturas duas omnimodo incommuni-
 nicabiles esse: qua locutione nature inter se
 diuelluntur, & duo Christi fiunt: vt alius sit
 Christus, & alius sit Deus λόγος in Christo ha-
 bitans. Sic enim scribit Theodorus Presby-
 ter: Paulus quidā, iisdem quibus Manes tem-
 poribus, Samosatenus quidem ortu, sed An-
 tiochię Syrię Antistes, Dominum impię di-
 xit nudum fuisse hominē, in quo Deus Ver-
 bum, sicut & in singulis Prophetis habitauit:
 ac proinde duas naturas separatas & citra
 omnem prorsus inter se communionem in
 Christo esse, quasi alius sit Christus, alius
 Deus Verbum in ipso habitans. Contra hęc
 damnatam heresin sancta Ecclesia semper
 simpliciter credidit: Diuinam & Humanam
 naturam in persona Christi ita vnitas esse,
 vt realem communionem inter se habeant:
 qua nature non in vnā substantiam, sed vt
 D. Lutherus scribit, in vnā personam mi-
 scentur: Ideo propter illam personalem v-
 nionem & communionem Orthodoxi ve-
 teris Ecclesię sepe numero ante & post con-
 ciliū Chalcedonense vocabulū Mixtionis in
 bono sensu & discrimine vsurparunt: sicut
 huius rei multa testimonia, si opus, proferri
 possent: quę etiam sepe in nostrorum scri-
 ptis obuiam veniunt. Et personalis vnio at-
 que

que communio similitudine anime & corpore, item ferri candentis explicatur. Nam corpus & anima, sicut etiam ferrum & ignis non per phrasin aut modum loquendi, aut verba liter, sed verè & realiter communionem inter se habent: neque tamen aliqua confusio fit, aut exequatio naturarum, quemadmodum quando ex melle & aqua fit mullum: quod amplius non discretum mel aut aqua est, sed commixtus potus: vbi humanę cum diuina natura vnionis in persona Christi longè alia ratio est. Multo enim maior communio & ineffabilis vnio est inter diuinam & humanam naturam in persona Christi propter quam vnionem & communionem Deus est homo, & Homo est deus. qua tamen neque nature neque harum proprietates commiscantur: sed quælibet natura retinet suam essentiam & essentielles proprietates.

Propter hanc personalem vnionem (quæ absque illa reali communicatione naturarum nec cogitari nec esse potest) non nuda humana natura pro totius mundi peccatis passa est: cuius proprietates est pati & mori: sed ipse filius Dei realiter, sed tamè secundum assumptam humanam naturam passus est: & est (vt habet constantem & simplex Fides nostra) verè mortuus, etiam si diuina natura neque pati neque mori potest: sicut D.

Lutherus hoc in sua magna confessione de Cæna Domini contra impiã Allceosin Cinglij, qua docuit naturã alterã pro altera debere sumi: quã ceu ipsius diaboli doctrina in abyssum inferni damnatur, declarauit.

Quare etiam veteres, vtrunq. verbum *κοινωνία* & *ἐνωσις* in expositione huius mysterij coniunxerunt & alterũ per alterũ exposuerunt. Irenæus lib. 4. cap. 3. Athanasius in epistola ad Epictetum. Hilarius de Trinitate li. 9. Basilius & Nilenus in Theodoret. Damascenus lib. 3. cap. 19.

Propter hanc personalem vnionẽ & communicationẽ diuinã & humanã naturã in Christo, credimus, docemus & confitemur nos iuxta simplicẽ nostram fidẽ, quicquid de Maiestate Christi secundũ humanitatẽ suam ad dexteram omnipotentis virtutis Dei, & quã inde consequuntur, dicitur: quã omnia nihil essent, neq. consistere possent, nisi hæc personalis vnio & cõmunicatio naturarum in persona Christi realiter constaret.

Propter hæc personalem vnionẽ & cõmunicationem naturarũ, Maria virgo benedicta non merũ hominẽ, sed talem hominẽ qui realiter est Filius Dei altissimi, peperit: vt Angelus testatur: quod suam etiam diuinã maiestatem in vtero matris patefacit, cũ ex virgine

gine illæsa virginitate natus est. Ideoque ipsa realiter Dei genitrix est, virgo tamen incorrupta.

Per eam ipsam etiam omnia sua miracula operatus est: & hanc suam diuinam maiestatem pro suo beneplacito quando & quomodo voluit, & non primum post suam resurrectionem & ascensionem sed etiam in statu humiliationis suæ manifestauit: vt in nuptiis Canæ Galilææ: Item cum 12. annos natus esset inter docentes: Itē cum in hortu vno verbo suos hostes ad terram prosterneret: similiter in morte, vbi nō simpliciter, sicut alius homo mortuus est: sed cum & in morte peccatum, mortem, Diabolum, infernum & æternam damnationem deuicit: quæ humana natura sola nunquam prestare potuisset, si non cum diuina natura personaliter vnita fuisset, & communionē habuisset.

Hinc facta etiam est humanæ naturæ exaltatio post resurrectionem à mortuis super omnes creaturas in cælo & in terra: quæ nihil est aliud, quàm quod Christus formam serui in vniuersum deposuit, non deposita tamen humana natura, sed in æternum seruata atque in plenam possessionem & usurpationem diuinæ Maiestatis collocata: quæ Maiestatem tamen in sua conceptione & in

utero matris habuit: verum, ut Apostolus testatur, ἐξ ἐντροσε, hoc est ut D. Lutherus explicat, in statu suæ humiliationis clam serua-
uit, & non semper sed quando voluit, vsur-
pauit. Iam verò postquam non simpliciter
sicut alius quispiam sanctus in cælum, sed ut
Apostolus attestatur, super omnes cælos cõ-
scendit, etiã verè omnia implet, & vbiq. non
tantum ut Deus, sed etiã ut Homo præsens
regit à mari ad mare, & vsque ad finem mun-
di, ut Prophetae sunt vaticinati & Apostoli
testati, quòd vbiq. cum ipsis operatus sit &
ipsorum verba confirmauerit per subsequen-
tia signa. *Psal. 8. & 93. Zach. 9. Rom. 15.*

Neque tamen hoc terreno aliquo modo
factum est, sed ut D. Lutherus exponit, ra-
tione dexteræ diuinæ, quæ nullus certus lo-
cus est in cælo, quemadmodum Sacramen-
tarij sine fundamento sacrarum literarum
dicunt: Sed est nihil aliud quàm omnipo-
tens virtus Dei, quæ cælum & terram im-
plet: in qua Christus secundum suam Huma-
nitatem realiter sine confusione & ex-
quatione naturarum in sua substantia & sub-
stantialibus proprietatibus collocatus est:
ex qua communicata virtute, ut sonant
verba Testamenti, ipse suo corpore & san-
guine in sacra Cœna realiter præsens esse po-
test

test, & est, quod aliàs nulli homini possibile est: quoniam nullus homo hoc modo cum diuina natura vnitus est, & in eam diuinam omnipotentem Maiestatem & virtutem Dei per & in personali vnione diuarum naturarum in Christo collocatus, sicut Iesus filius Mariæ, in quo diuina & humana natura personaliter simul vnitæ sunt, ita vt in Christo omnis Deitatis plenitudo corporaliter habitat. Colof. 2. Et in hac personali vnione eiusmodi ineffabilem communionem habet, quam etiam ipsi Angeli mirantur, obstupescunt, & in ea spectanda, vt S. Petrus testatur, voluptatem & latitiam capiunt: sicut hæc omnia suo loco fufius à nobis declarabuntur.

Ex hoc fundamento, quemadmodum est iam indicatum, & vnio personalis declarat, hoc est quo modo diuina & humana natura in persona Christi simul vnitæ sint, vt non solum nomina communia, sed etiam realiter inter se & sine omni permixtione earum in sua substantia communionem habeant: Idiomatum, hoc est de reali communiōe proprietatum naturarum, de qua deinceps copiosius dicetur.

Quia enim verum est illud quod propriū

non egrediatur sua subiecta, hoc est, quod
 quælibet natura suas essentiâles proprietates
 retineat, & eas à natura non separet, atque
 in alteram naturam, sicut aqua ex aliquo va-
 se in aliud transfundatur: non posset aliqua
 communicatio proprietatum esse: nec con-
 sistere, si personalis unio & communio na-
 turarum in persona Christi non realis esset:
 quod iuxta articulum sancte Trinitatis lon-
 gè maximum mysterium in cælo & in terra
 est, sicut Paulus ait, ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ
 τῆς εὐσεβείας μυστήριον, θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί
 1. Tim. 3. Nam quia Apostolus Petrus claris
 verbis testatur, etiam nos in quibus Christus
 ex gratia habitat propter hoc summum my-
 sterium in Christo participes fieri diuinæ na-
 turæ, quam communionem diuinæ naturæ
 hanc esse oportet, de qua Apostolus loquitur,
 quòd in Christo omnis plenitudo Dei-
 tatis corporaliter habitet: ita ut Deus & ho-
 mo vna persona sit.

Sed quia permultum refert, ut doctrina
 de cōmunicatione Idiomatū iusto discrimi-
 ne tractetur & explicetur (propositiones
 enim aut prædicationes non habent omnes
 vnâ eandemque naturam: & quando pro-
 miscuè sine discrimine de iis dicitur, confun-
 ditur ipsa doctrina: & simplex lector facile
 perturbatur) sequens tractatus diligenter ob-

seruari debet: qui melioris & simplicioris intelligentiæ gratia non incommode in tria capita diuidi potest.

1. Cum in Christo duæ distincte nature in suis naturalibus substantiis & proprietatibus saluæ & inconfusæ sint & maneant: duarum autem naturarum vna tantum persona sit, id quod proprium est vnius personæ, non natura tantum tanquam separata sed toti personæ, quæ simul Deus & homo est (nomine tur siue Deus siue Homo) attribuitur. Sed in hoc genere loquendi nõ sequitur: quicquid personæ attribuitur, vt id ipsum simul vtriusque naturæ proprium sit: sed distinctè declaratur, secundum quam naturam vnum quodque personæ attribuatur. Ita filius Dei natus est ex semine Dauidis secundum carnem Rom. 1. Item, Christus occisus est secundum carnem: & passus est in vel secundum carnem 1. Pet. 2. & 4.

Quia autem sub verbis illis, quibus dicitur (toti personæ tribuitur quod vni nature proprium est) clandestini & manifesti Sacramentarij suum turpissimum errorem occultant (cum totam quidè personam dicunt, sed tamè tantum nudè alteram naturam subintelligunt, alteramque prorsus excludunt: quasi nuda humana natura pro nobis esset passa:

quemadmodum D. Lutherus in sua magna confessione de Cœna Domini de Cinglij Alceosi scripsit) ipsius D. Lutheri verba hinc ponemus, quò Ecclesia Dei cõtra talem errorẽ etiam atque etiam præmuniatur. Verba eius ita sonant. Hoc vocat Cinglius Allœosin quando aliquid de Deitate dicitur, quod tamen humanitati competit: aut contrà: vt Luc. 24. An Christũ nõ oportebat pati, & sic intrare in gloriã suam? Hic somniat ille, Christum sumi pro humana natura. Caue, caue inquam tibi ab Allœosi ista: est enim Diaboli larua: & talem facit Christum, secundũ quem nolim ego esse Christianus: videl. quòd Christus in posterũ nihil amplius sit nec faciat sua passione & vita, quàm alius simplex homo sanctus. Nam si hoc credo, quòd tantum humana natura pro me passa est, tum est mihi ille Christus vilis saluator: & opus est ipsi saluatore. In summa dici non potest, quid Diabolus sua Allœosi querat. Et paulo post: Si vetula illa venefica domina ratio Allœoscos auia dixerit: At qui Deitas nõ potest pati nec mori. Respondebis, Hoc verum est, sed quia Deitas & Humanitas est vna persona in Christo, propter talem personalem vnionem scriptura tribuit etiam Diuinitati omnia quæ Humanitati eueniunt, & contrà: Et ita se reuera habet. Nam hoc fatendum est, Persona (Christus) patitur, moritur: hæc persona

sona est verus Deus: Ideo recte dicitur, Filius Dei patitur. Nam etiã si una pars (vt sic dicam) vt Diuinitas non patitur, patitur tamen ea persona, quæ est Deus in altera parte, vt in Humanitate. Nam realiter est Filius Dei pro nobis crucifixus, hoc est illa persona quæ Deus est: nam ipsa, ipsa inquam persona est crucifixa secundum humanitatem. Et iterũ paulo post. Quod si Alæosis vera est, quemadmodum Cinglius eam proponit, tum Christum oportebit duplicem esse personam, diuinam vnã, & humanam vnã: quandoquidem dicta de passione tantum ad humanam naturam refert, & prorsus à Deitate abstrahit. Nam quando actiones diuiduntur & separantur, tum etiam persona separabitur: quia omnes actiones siue passiones non natura sed personæ attribuuntur. Persona enim est, quæ omnia facit & patitur: hoc quidem secundum hanc naturam, illud verò secundum aliam naturam. Sicuti hæc omnia homines docti norunt. Ideoq. credimus Dominum nostrum Iesum Christum Deum & hominem in vna persona, non confundentes naturas, nec diuidentes personam.

Tom. 7. Viteb. f. 530.

Item D. Lutherus de cõciliis & Ecclesiis. Nos Christianos scire oportet, nisi Deus ipse vnã suerit in lance & pondus dederit, tum feremur nos cum nostra lance in profundum: hoc sic puto: ni

dicatur, Deus est pro nobis mortuus, sed tantum homo, perimus. Quando autem Dei mors vel Deus mortuus in lance iacet, tum ille in profundum desertur, & nos sursum efferimur tanquam lance facilis & inanis. Potest autem ille etiam iterum sursum eleuari, vel sua lance exilire: non vero potest in lance sedere, nisi nobis similis homo factus: ut dici possit: Deus mortuus, Deus passus: Dei sanguis, Dei mors: Deus enim in sua natura non potest mori. Sed quando Deus & homo unicus est in unam personam, recte dicitur, Dei mors. Homo enim ille moritur, qui cum Deo unum siue una persona est. Haenus Lutherus.

Hinc manifestum est, non recte dici, quando dicitur vel scribitur, illas locutiones Deus est passus, Deus est mortuus, esse tantum praedicationes verbales, hoc est esse tantum nuda verba & non realia. Nostra enim simplex fides demonstrat, Filium Dei fuisse incarnatum, pro nobis passum & mortuum; & suo sanguine nos redemisse.

Secundo quod attinet ad consummationem officij Christi, agit & operatur persona nihil in, cum, per & secundum alterutram naturam solam, sed in, secundum, cum & per utramque naturam: vel sicut concilium Chalcedonense loquitur: Una natura operatur

tur communicatione alicuius, quod est cuiusque proprium. Ita Christus est noster Mediator, Redemptor, Rex, Sacerdos, Caput, Pastor, &c. non secundum alterutram naturam tantum siue ea sit diuina siue humana, sed secundum vtranque naturam: sicut hæc doctrina alibi vberius tractatur.

Tertio est adhuc longè aliud, quando de eo interrogatur, dicitur aut agitur: an naturæ in personali vnione in Christo nihil magis quam tantum suas naturales & essentialis proprietates habeant. (nam quod eas habeant & retineant supra est affirmatum.) Quod ad diuinam in Christo naturam attinet, quia apud Patrem nulla est mutatio Iac. i. Deo suæ naturæ per incarnationem in essentia sua & proprietatibus nihil nec accessit nec decessit: Est in & per se, illa incarnatione, neque minor neq. maior facta. Quod autem attinet ad humanam assumptam naturam in persona Christi, contendere quidem voluerunt aliqui, quod ea etiam in personali cum Deitate vnione aliud & amplius nihil habet quam tantum suas naturales & essentialis proprietates, secundum quas suis fratribus per omnia similis sit: & quod propterea humanæ naturæ in Christo non debeant nec possint ascribi, quæ sunt contra

vel supra naturales suas proprietates, etiam
 si scripturæ testimonia ita sonent. Sed hanc
 opinionem falsam esse & iniustam, est ex ver-
 bo Dei tam clarum, ut etiam illorum contri-
 bules iam istum errorem reprehendant & re-
 iiciant. Sacra enim scriptura, & veteres ex sa-
 cra scriptura rectè testantur, quòd humana
 natura in Christo (ideo & inde, quia cum di-
 uina natura in Christo personaliter est uni-
 ta, & deposita serui forma & humiliatione
 est glorificata atque ad dexteram Maiesta-
 tis & virtutis Dei exaltata) iuxta & supra
 suas naturales & essentielles manentes pro-
 prietates, etiam alias immensas, supernatu-
 rales, imperscrutabiles, inenarrabiles, cæle-
 stes prærogatiuas in Maiestate, Sanctitate,
 Virtute & Potentia super omne nomen
 non tantum in hoc sed etiam in futuro mun-
 do, acceperit: ut ita humana natura in Chri-
 sto ad actiones officij Christi suo modo vnà
 adhibeatur, & suam etiam efficaciam, hoc
 est virtutem & operationē habeat: non tan-
 tum ex & secundum suas essentielles pro-
 prietates, aut duntaxat quantum facultas
 patitur, sed præcipuè ex & secundum Maie-
 statem, gloriam, virtutem & potentiã, quam
 ipsa personali vnione, glorificatione & exal-
 tatione accepit. Et hoc non possunt etiam
 aduer-

aduersarij negare: tantum disputant & certant esse dona creata, aut finitas qualitates, sicut in sanctis, quibus humana natura in Christo donata est & ornata. Et suis cogitationibus propriisque argumentationibus vel rationibus metiri & computare volunt, quid humana natura in Christo absque sui destructione capere vel non capere possit aut debeat. Verum optima, certissima, & tutissima via in hac controversia est hec, vid. Quod ea quae Christus secundum suam assumptam naturam humanam personali unione, glorificatione aut exaltatione accepit, & quae sua essentia humana natura supra naturales proprietates absque illarum destructione capere potest: Ea inquam, nemo melius & certius scire possit quam ipse Christus. Is autem ea quae nobis in hac vita sunt scitu necessaria in suo verbo manifestavit. De quibus igitur in hoc casu certa testimonia habemus, ea simpliciter debemus credere & nullo modo contra disputare, quasi possit humana natura in Christo eius non capax esse. Est quidem hoc certum & verum, quod de creatis donis humanae naturae in Christo datis & communicatis, quod ea illa per se habeat, dicitur: sed illa adhuc non attingunt Maiestatem, quam Scriptura & veteres ex

scriptura assumptæ humanæ naturæ in Christo attribuunt. Viuificare enim, omne iudicium & omnem potestatem habere in cælo & in terra, omnia in suis manibus habere, omnia suis pedibus subiecta tenere, à peccatis mundare, non sunt creata dona, sed diuinæ, infinitæ proprietates, quæ tamen iuxta scripturas homini Christo datæ & communicatæ sunt. Ioh. 5. 6. Matth. 28. Dan. 7. Ioh. 3. & 13. Matth. 11. Eph. 1. Heb. 2. 1. Cor. 15. Ioh. 1. Et quod hæc communicatio non per phrasin aut modum loquendi (hoc est tantum verbis) de persona, solum secundum diuinam naturam, sed secundum assumptam humanam naturam intelligenda sit, demonstrant tria firma indissolubilia argumenta & fundamenta.

Primum est communis regula totius Orthodoxæ Ecclesiæ, quicquid sacra scriptura dicit Christum in tempore accepisse: id non secundum diuinam naturam, secundum quam ipse omnia ab æterno habuit, sed secundum humanam intelligendum esse.

Secundum, testatur sacra scriptura aperte Ioh. 5. & 6. Virtutem viuificandi, & iudicium agendi Christo datam esse, ideo quia filius hominis est, & sicut carnem & sanguinem habet.

Ter-

Tertium, Dicit scriptura non tantum in genere de persona filij hominis, sed loquitur etiam expresse de assumpta humana natura Ioh. 1. Sanguis Christi mundat nos ab omnibus peccatis: non tantum secundum meritum, quod in cruce est semel peractum; sed Ioannes loquitur in eo loco de eo, quod nos in actu iustificationis non tantum divina natura in Christo, sed etiam suus sanguis per modum efficacie mundet nos ab omnibus peccatis. Sic Ioh. 6. Est caro Christi viuificans, sicut ex eo etiam consilium Ephesinum conclusit, quod caro Christi virtutem habeat viuificandi. Sicut de hoc articulo alia multa illustria testimonia veteris Orthodoxe Ecclesie alibi sunt proposita.

Proinde quod Christus iuxta suam humanam naturam hec accepit & humane nature in Christo sint data & communicata, debemus & oportet nos secundum scripturam credere. Sed, sicut supra dictum est, quia due ille nature in Christo ita viuite sunt, vt non inter se commixte aut altera in alteram commutata sit: cuiuslibet etiam proprietates essentielles alterius nature proprietates nunquam fiant. Est hec doctrina etiam recte declaranda, & accurate contra omnes hereses munienda. In qua nos nihil noui ex nobis ipsis

fingimus: sed amplectimur & conseruamus
 declarationem, quam veteres Orthodoxe
 Ecclesie ex bono fundamento sacre scriptu-
 re de hac re reliquerunt, videlicet, quod di-
 uina virtus, vita, potestas, Maiestas & gloria
 assumpte humane nature in Christo data
 sit: non ita sicut Pater filio secundum diui-
 nam naturam suam essentiam & omnes di-
 uinas proprietates ab eterno communica-
 uit. vnde etiam vnus essentie est cum Patre
 & Deo equalis. Christus enim tantum secun-
 dum diuinam naturam Patri equalis est, sed
 secundum assumptam humanam naturam
 est infra Deum. Ex quo planum fit, nos nul-
 lam confusionem, exequationem, abolitio-
 nem naturarum in Christo facere. Preterea
 virtus viuificandi non ita est in carne Chri-
 sti sicut in diuina natura, videlicet tanquam
 essentialis proprietas. Neque facta est hec
 communicatio per essentialem aut natura-
 lem aliquam transfusionem proprietatum di-
 uine nature in humanam naturam, ita vt
 Christi humanitas eam per se & a diuina es-
 sentia separatam habeat: aut quasi per eam
 humana natura in Christo suas naturales
 proprietates omnino deposuerit: & iam vel
 in Deitatem mutata sit vel his communica-
 tis proprietatibus in & per se equalis facta:

aut

aut quòd nunc vtraque natura vna sit: aut denique equeales essentialia proprietates & actiones esse debeant.

Hę & similes corruptele in veteribus approbatis conciliis ex fundamento sacre scripture merito reiecte & condemnate. Minime enim facienda vel admittenda est aut conuersio aut confusio, aut exequatio siue naturarum in Christo siue essentialium proprietatum. Quo pacto etiam nos voces illas *Realis communicatio vel realiter communicari* nunquam de aliqua physica communicatione vel essentiali transfusione intelleximus: sicut quidam illas peruersè & malignè, vt puram doctrinam suspectam redderent, contra conscientiam interpretati sunt: sed tantum verbali communicationi opposuimus, cū tales homines dixerunt, quod tantum phrasia & modus sit loquendi, quam etiam adeò vrsè runt, vt nullam aliam communicationem scire voluerint. E cōtra ad maiorem maiestatis Christi declarationem, quomodo hęc verba (de reali cōmunicatione) vsurpentur, sic exponere voluimus: quòd hęc communicatio realiter, sine omni tamē permixtione naturarum & essentialium proprietatum facta sit.

Sentimus igitur & docemus nos cum ve

teri Orthodoxa Ecclesia, sicut ea hanc doctrinam ex Scriptura tradidit: Humanam naturam in Christo illam maiestatem accepisse ratione personalis vnionis, videlicet quia tota plenitudo Deitatis in Christo habitat, non sicut in aliis sanctis hominibus aut Angelis, sed corporaliter vt in suo corpore proprio, q; cū omni sua maiestate, virtute, gloria, & operatione in assumpta humana natura liberrimè, quando & quomodo vult, lucet: in, cum, & per eam, suam diuinam potētiam, gloriam & actionem ostendit, exerit & perficit: sicut anima in corpore, & ignis in ardēte ferro facit (his enim similitudinibus, sicut superius etiam est dictum, & i. vetusta Ecclesia hanc doctrinam explicauit) Hoc tempore humiliationis fuit occultatū & absconditum, sed iā deposita serui formae, fit hoc perfectè, efficaciter, & manifestè corā omnib. sanctis in cœlo & in terra: & nos etiā in illa vita hanc suam Maiestatem à facie ad faciem spectabimus. Ioan. 17.

Ita est, & manet in Christo tantū vna diuina omnipotentia, virtus, maiestas, & gloria, quę tantum diuinę nature ppria est: eadē vt sō. lucet, exerit & ostēdit se perfectè, liberè tamē, in, cū, & per assumptam & exaltatā humanā naturā in Christo: sicut in cadēte ferro non duplex vis est lucendi & ardendi: sed sicut

cultas lucēdi & ardēdi est ignis ppria. Quia autē ignis cū ferro vnitus est, exerit & ostendit suā vim lucendi & ardendi in, cū, & per ipsum candēs ferrū: ita vt etiā ipsum candēs ferrum ex tali vnione vim habeat ardendi & lucendi sine transmutatione substantiæ & essentialium proprietatum ignis & ferri.

Ergo intelligimus illa testimonia scripturæ, quæ de Maiestate Christi loquuntur, ad quam humana natura est exaltata, non ita: quòd illa diuina Maiestas, quæ diuinæ naturæ Filij Dei propria est, in persona filij hominis simpliciter tantum secundum suam diuinam naturam tribui debeat: aut quòd illa Maiestas in humana natura Christi tantum hoc respectu esse debeat, quòd sua humana natura ab illa nudum duntaxat titulum & nomē per phrasin & modum loquendi, hoc est, tantum verbis, re verò ipsa nullam propriam communionem cum illa habeat. Hoc enim modo (quia Deus spiritualis, indiuisibilis essentia, & vbique presens, & in omnibus creaturis est: & in quibus est, potissimum autem in fidelibus & sanctis, habitat: ibidem suam maiestatem cum & apud se habeat) etiam verè dici posset, in omnibus creaturis, cum & in quibus Deus est, presertim autem in fidelibus & sanctis, in quibus Deus habi-

tat, omnem plenitudinem Deitatis corpora-
 liter habitare, omnes thesauros sapientiae &
 scientiae absconditos esse, omnem potesta-
 tem in caelo & in terra datam: quia ipsis
 Spiritus sanctus qui omnem potestatem ha-
 bet, datur. Qua ratione inter Christum secun-
 dum suam humanam naturam & inter alios
 sanctos homines nullum discrimen esset: &
 ita Christus sua Maiestate, quam pre omnibus
 aliis creaturis ut homo vel secundum sua hu-
 manam nat. accepit, spoliaretur. Nulla enim
 alia creatura neq. homo neq. Angelus dice-
 re potest, nec debet: Mihi data est omnis po-
 testas: cum tamen Deus tota plenitudine suae
 diuinitatis, quam ubiq. secum habet, in suis
 sanctis sit: sed non corporaliter in ipsis habi-
 tat, aut personaliter cum ipsis vnitus est, sicut
 in Christo. Ex hac enim personali vnione il-
 lud est, quod etiam Christus secundum suam
 humanam naturam dicit Matt. 28. Mihi da-
 ta est, &c. Item Ioh. 13. cum Christus sciret a Pa-
 tre sibi omnia in suas manus tradita esse. Item
 Colos. 2. In ipso habitat tota plenitudo Dei-
 tatis corporaliter. Item Gloria & honore co-
 ronasti eum, & collocasti eum super opera
 manuum tuarum: omnia subiecisti pedibus suis:
 & quae subiecit illi omnia, nihil reliquit quod
 non subiectum sit illi. Heb. 2. excepto eo, qui
 ipsi

ipſi omnia ſubiecit. I. Cor. 15.

Nos credimus, docemus & cōfitemur autem nequaquam talem effuſionem Maieſtatis Dei & omnium illarum proprietatum in humanam naturam Chriſti, qua diuina natura minor fiat: aut aliquid de ſuo alteri tradat, quod non per ſe ſeruet: aut quòd humana natura in ſua ſubſtantia æqualem maieſtatem acceperit à natura & eſſentia filij ſeparatam & diſtinctam, ſicut quando ex vno vaſe in aliud aqua, vinum aut oleum tranſfunditur. Humana enim natura, ſicut etiam nulla alia creatura neque in cœlo neque in terra tali ratione omnipotentia Dei nõ capax eſt, vt per ſe omnipotēs eſſentia fiat, vel omnipotentia proprietates in & per ſe habeat: qua certè humana natura in Chriſto negaretur, in Deitatemque omnino tranſmutaretur: quod noſtræ fidei, & omniũ Prophetarum Apoſtolorumque doctrinae repugnat.

Sed nos credimus, docemus & confitemur, Deum Patrem Filio ſuo Chriſto ſecundum aſſumptam naturam Spiritum S. ita deſiſſe (ideo enim quoque Meſſias, hoc eſt, vnctus appellatur) vt non ad menſurã, ſicut reliqui ſancti, illa dona acceperit. In Chriſto enim ſecundum aſſumptam humanam natu-

ram (quia secundum diuinam naturam cum S. sancto vna est essentia) requiescit Spiritus sapientiae & scientiae, consilij, roboris, & cognitionis: non sic vt inde tanquam homo quaedam tantum sciat & possit, sicut alij sancti diuino Spiritu, qui tantum creata dona in ipsis operatur, sciunt & possunt. Sed quia Christus secundum Deitatem secunda persona est S. Trinitatis: ab eo, sicut etiam à Patre, Spiritus sanctus procedit: & ita suus & Patris proprius spiritus est & manet in aeternum à Filio Dei inseparabilis: Christo secundum carnem, quae cum filio Dei personaliter vnita est, tota plenitudo Spiritus (vt Patres aiunt) illa personali vnione communicata est: quae se liberè omni virtute in ea, per eam, & cum ea ostendit & exerit: vt non tantum quaedam sciat & quaedam nesciat: quaedam possit & quaedam non possit: sed sciat & possit omnia: in quem Pater sine mensura Spiritum sapientiae & virtutis effudit, vt tanquam homo per illam personalem vnionem omnem scientiam, omnem potestatem re ipsa & factu acceperit: & ita omnes thesauri sapientiae in ipso sint reconditi. Ita ei omnis potestas est data, & collocatus est ad dexteram Maiestatis & virtutis Dei. Et ex historicis scimus, tempore Imperatoris Valentis inter Arianos

nos aliam sectam fuisse, quę dicta fuit Agnoitarum: propterea quod finxerunt filium Patris $\lambda\omicron\gamma\omicron\upsilon$ quidem omnia scire, sed suam assumptam naturam multarum rerum esse ignorantem, contra quos etiã Gregorius magnus scripsit.

Propter hanc personalem vnionem, & quę inde consequitur, communicationem, quę diuina & humana natura in persona Christi realiter inuicẽ habent, Christo secundum carnem attribuitur, quod caro ipsius secundum naturam & essentiam per se non sit, & q̄ extra hanc vnionem Christus habere non possit, vt ipsius caro verẽ viuificans sit, & sanguis verẽ viuificans potus sit, sicut illi 200 Patres concilij Ephesini testati sunt, Carnem Christi esse viuificam, seu viuificantem. Vnde etiam hic homo solus, & aliã nullus homo neq. in cœlo neque in terra dicere potest: Vbi duo vel tres in nomine meo congregati sunt sum in medio illorum. Item Semper sum vobiscum vsque ad consummationẽ seculi. Quę testimonia nos etiam non sic accipimus: quasi apud nos in fidei congregatione tantum Deitas Christi presens sit: & talis presentia ad Christum secundum suam humanitatem nihil omnino attineat. Quo pacto etiam Petrus, Paulus, &

omnes sancti in cœlo, quādo Deitas vbique
 existens in ipsis habitat, etiam apud nos in
 terris essent. Quod tamen tantum de Chri-
 sto & de nullo alio homine sacra Scriptura
 affirmat. Verum nos credimus, his verbis,
 Maiestatem Christi declarari, quam Chri-
 stus secundum suam humanitatem in dextera
 Maiestatis & virtutis Dei accepit. quod ip-
 se scilicet etiam secundum & cum illa sua ad-
 sumpta humana natura presens esse potest,
 & etiam est, ubi vult. imprimis verò in sua
 Ecclesia in terris tanquam mediator, capit,
 rex & summus sacerdos, non ex dimidio tan-
 tum, sed tota persona Christi, ad quam per-
 tinent duę nature, diuina & humana, adit,
 non tantum secundum Deitatem, sed etiam
 secundum & cum humanitate, secundum
 quam frater noster est, & nos caro sumus de
 carne eius, & os de ossibus eius, sicut ad con-
 firmationem & consignationem huius rei
 suam sacram Cœnam instituit: quod etiam
 secundum eam naturam, secundum quam
 carnem & sanguinem habet, apud nos esse,
 in nobis habitare, operari & efficax esse velit.

Tom. Viteb. 2. ger. fol. 191.

In hoc solidum fundamentum D. Luth-
 rus beate memorie etiam de Maiestate scri-
 psit, secundum suam humanam naturam.
 In

In magna enim cōfessione de persona Christi ita scribit de Cœna: Cū autem talis homo est Christus, qui supernaturaliter cum Deo una persona est, & extra hunc hominem nullus Deus est: necesse est sequi, ut etiam sit secundum tertium modum supernaturalem & esse possit ubique ubi Deus est, & omnia per totum plena sint Christi etiam secundum humanitatem, non iuxta primum comprehensibilem modum, sed secundum supernaturalem diuinum modum. Hic enim cogis dicere & fateri: Christus secundum Deitatem ubi ubi est, ibi naturalis diuina persona: & est quoque naturalis & personalis ibidem: sicut hoc demonstrat conceptio eius in utero matris. Si enim debebat esse filius Dei, conueniebat eum naturaliter & personaliter in utero matris esse & hominem fieri. Si est naturalis & personalis ubicunque est, necesse est ut ibi etiā homo sit: non enim sunt dua distincta persona, sed una persona est, ubicunque ea est, ibi est una inseparabilis persona. Et ubi dicere pates, Hic est Deus: cogis etiam dicere ibi Christus homo quoque est. Et si quem locum ostenderis, ubi Deus sit & non homo, tum persona est separata. Si igitur verè dicere possem, Hic est Deus qui non est homo nequāquam homo est factus, talem Deū ego nō recipere. Hinc enim sequeretur quod spaciū & locus duas illas naturas separarēt & personā distrahe

rent, cum tamen neque mors neque omnes diaboli illas possint separare, neq. diuellere: debet enim tantum vnus Christus manere, qui non in pluribus quam in vno loco simul & diuina & humana persona esset: & in omnib. aliis locis opereretur ipsum tantum nudum separatum Deum, & diuinam personam esse sine humanitate. Nā mi homo, quō mihi Christum ponis, ibi & humanitatem mihi ponas necesse est: non sinunt se separari & seiungi: est vna persona facta: neque vnquam separatur diuina ab humana.

Tom. 5. Viteb. ger. 545.

In libello de vltimis verbis Dauidis, quem D. Lutherus paulo ante mortem suam scripsit, ait ipse in hunc modum: Secundum aeternam temporalem natiuitatem, est ei quoque aeterna Dei potestas data, tamen temporaliter & non ab aeterno. Humanitas enim Christi non fuit ab aeterno, sicut Deitas, sed (ut numeratur & scribitur) Iesus Mariae filius est hoc anno natus annos M. D. XLIII. A momento autem illo, quo Deitas & humanitas vnita sunt in vnā personam est & vocatur homo Mariae filius, omnipotens aeternus Deus, qui aeternam potentiam habet, & omnia creauit & adhuc sustentat per communicationem Idiomatum. Ideò quòd cum Deitate vnā persona & etiam verus Deus est. De eo loquitur Matt. vlt. Mihi data est omnis potestas, &c. Matt.

Matt. II. Omnia mihi à Patre tradita sunt. Cui? Mihi Iesu Nazareno, filio Mariæ & homini nato: ab eterno habeo à Patre antequam homo fierem: sed cum homo fierem, temporaliter eã accepi secundum humanitatem, & clam seruavi vsque ad meam resurrectionem & ascensionem, quando manifestari & declarari oportuit. Sicut & Paulus Rom. I. inquit: Declaratus est filius Dei potenter. Ioh. 17. appellat Glorificationem.

Similia testimonia in D. Lutheri scriptis, præsertim autem in libro, quòd hæc verba adhuc firma sunt: & in magna confessione de Cæna Domini, inueniuntur: ad quæ scripta ceu ad bene fundatas declarationes Maiestatis Christi ad dexteram Dei, & sui testamenti nos breuitatis ergò in hoc articulo, sicut etiam in articulo de Cæna Domini, vt dictũ est, referimus.

Quare perniciosum errorem iudicamus, Christo secundum suam humanitatem tantam maiestatem detrahere, qua Christianis ingens consolatio detrahitur: quam in illa promissione de præsentia & inhabitatione sui capitis, regis & sacerdotis habent: qui ipsis promisit, quòd non tantũ sua nuda Deitas ipsis adesse velit: quæ erga nos peccatores tanquam consumens ignis est in aridas stipulas: sed ille ipse homo, qui cum ipsis lo-

cutus est, qui omnes afflictiones in sua assumpta natura expertus est, qui etiam nobiscum tanquam hominibus & fratribus & suis condolere potest, velit nobiscum esse in omnibus nostris necessitatibus. etiam secundum eam naturam qua noster frater est, & nos caro de carne ipsius sumus.

Itaque reuicimus & damnamus unanimiter ore & corde, omnes errores à prædicta doctrina discrepantes, tanquam pugnantes cum scriptis Prophetis & Apostolicis, cum veris symbolis, & cum nostra quoque confessione Augustana.

1 Veluti si quis in hoc argumento crederet, aut à quoquam edoctus esset, Humanam naturam propter hanc hypostaticam unionem permixtam esse Diuinitati, aut in eam mutandam fore.

2 Item Naturam humanam in Christo presentem ubique esse sui ipsius viribus essentialibus & proprietatibus nature sue, eodem prorsus modo quo Diuinitas, id est, tanquam essentia infinita.

3 Item, Humanam naturam in Christo euasisse similem nature Diuine substantia, vel suis proprietatibus essentialibus.

4 Item humanitatem Christi esse in omnibus locis cœli & terræ localiter extensam. quod

(quod ne Diuinæ quidem naturæ tribuendum est) sed Christum omnipotentia sua Diuina posse corpore suo præsentem esse ubi-
cunque voluerit, maxime vero ubi expressis
verbis promisit se futurum, veluti in sacra Cœ-
na. Quum enim corpus suum ad dexteram
Maiestatis & potentia Dei collocauerit po-
test vtique id efficere virtute & sapientia sua:
non mutata aut diuisa vera sua humana na-
tura.

5 Item, Quod sola humanitas passa sit
pro nobis nosq. redemerit: Nec vllam cum
illa in ipsa passione filius Dei communica-
tionem veram habuerit.

6 Item, Christum secundum suam Diui-
nitatem duntaxat interius nobis presentem
esse in prædicatione verbi & in legitimo sa-
cramentorum usu, hancque præ-
sentiam nullo modo pertinere ad naturam
humanam.

7 Item, Humanam naturam Christi nul-
lam reuera effectiualem communionem ha-
bere cum virtute, potentia, sapientia, Maie-
state, & gloria Dei, sed nomine & titulo te-
nis duntaxat cum illa communicare.

Hos inquam errores omnesque eiusmodi
alios, supradictæ doctrinae aduersantes, repu-
diamus tamquam puro Dei verbo scriptisque

Prophetarum & Apostolorum ac Christiana-
 nae nostrae fidei confessionique cōtrarios. Et
 omnes Christianos hortamur quandoquidē
 CHRISTVS mysterium in Scriptura sa-
 cra nominatur ne in huiusmodi mysteriis (e-
 tiam si heretici de illis plurimum se torqueāt
 & fatigent) inquirendis rationem suam scru-
 pulosius intendant, sed simpliciter cum dile-
 ctis Apostolis credant, oculos rationis obtu-
 rent, intellectūque suum captivum ad o-
 bedientiam Christi deducant: sese consolentur
 & assidue gaudeant quod caro sanguis-
 que noster ita sint in Christo ad dexterā ma-
 icestatis & omnipotentiae Dei euecta. Id si fe-
 cerint, certam firmamque consolationem
 in omnis generis afflictionibus comperient,
 eruntque aduersus omnes perniciosos erro-
 res munitissimi.

*Versio haec multos habet Germanismos, quod
 in multis verba ipsa aucthorum reddere oport-
 ruerit, ne quid in sensu mutatum videretur.
 Hoc excusabit benignus lector.*

CONSI-

CONSILIVM EORVND E M
THEOLOGORVM DE RATIONE
auctoritatis illi scripto in Germanicis Ec-
clesiis, extra Synodum, conciliandæ.

ILIVSTRISIME Princeps, opta-
ta imprimis Celsitudini vestræ Dei
gratiæ per Christum, & simul no-
strum omnium humillimo, promptissimo at-
que supplicii obsequio precibusq. præmissis.
Notum Celsitudini vestræ cū omni reueren-
tia facimus, quod cū proxima dominica,
Exaudi, hoc est die XIX. huius mensis Maij
Bergæ, prope Magdeburgum simul conue-
nissemus, nihil nobis prius fuit quàm vt sta-
tim in eo conuentu diligentissimè Torgen-
sis illa Concordiæ formula, cum omnibus ad-
ditamentis & animaduersionibus hinc inde
adscriptis à nobis perlegeretur & expende-
retur: studiosèque cogitaremus qua ratione
mense Martio proximè elapso, ex illis om-
nes magis necessariae vtilèsq. sententiæ in
Torgense illud scriptum suo queque loco
insertæ ac veluti incorporatæ aliæque etiam
nonnullæ additæ fuerint. Adeo vt tandem

ex iis omnibus vndique collectis (nullibi tamen vero ac Christiano sensu mutato) vnū volumen cōfecerimus. Cuius Exemplar à nobis subscriptum C. V. reuerenter ac demissè nunc offerimus: certissima fiducia spèq. ducti fore vt id piis omnibus Doctoribus satisfiat, qui incorruptæ doctrinæ Verbi Dei (qualem Deus omnipotens per beatæ memoriæ Doctorem Lutherum in lucem reuocare dignatus est) firmiter adherent, nec se hodiernis doctrinis opinionibusque abripi clam patiuntur.

Quum autem propter quorundam adiectas animaduersiones factum sit vt non peræq. omnes prolixæ illi Declarationi Torgæ conceptæ acquieuerint: perlegimus etiã atque diligenter expendimus illius summariam Epitomen: Conuenitque inter nos tãdem vt illa epitome maiori illi opesi siue formulæ Torgensi præponeretur: quod non sine maxima fiet utilitate. Hinc enim statim Christianus lector animaduertere & perspicere poterit qua de re in singulis articulis cõ Dei in iis credi, vel non credi debeat, & sic deinceps vtilius faciliusque prolixam illam Declarationem percipiet.

Quia

Quia porro Cels. V. hoc quoque nobis benignè iniunxit vt inuicem colloqui & conferre, ac etiam statuere vellemus quonam pacto ista Theologis reliquorum ordinum Augustanæ confessionis, cum generalis Synodus contocata fuerit, proponenda, vlteriùsque in hoc toto negotio progrediendum censeamus. Denique vt vbi de singulis ad hoc tam salubre opus promouendum necessariis, aut vtilibus consultauerimus, id totum C. V. significemus, dissimulare certè istud apud C. V. nõ debemus, Nihil forte nobis optatius nec amabilius, quàm si ea esset omnium Ministrorũ Augustanæ confessionis apud omnes ordines qui eam profitentur consensus: vt ex iis omnibus Christiana synodus sine periculo grauiorum diffidiorum ac controuersiarum, cogi posset: In qua de rebus Ecclesiæ magis necessariis ac salutaribus simul consilia inirentur.

Verùm, heu, nimium nobis compertum est (vel ex additamentis ad Torgense illud scriptum adiectis) esse adhuc in plerisque locis plerisque Ecclesiarum Ministros qui circa Doctrinam prorsus morosos ac pertinaces sese præbeant: sed & Principes nonnullos in illis regionibus eiusmodi opinionibus & præiudiciis imbutos esse, maximè suspica

mur. Si ergo tanta frequentia ac multitudo Theologorum conueniret. Et ex iis quidam (etsi fortè pauciores) alij in alios insurgerēt, suosve Magistratus animarent, aut ab illis ipsi in suis opinionibus obfirmarentur, neque vllus inter nos consensus obtineri posset, sed ita alij ab aliis re infecta discedere cogerentur: satis animaduertere potest V. C. quantum inde letitiæ non solum Sacramentarij sed & Papistæ cōcepturi essent: quàmque graues in Ecclesiis nostris apud pios hinc offensiones oriri possent. neque enim quicquid ibi gestū fuerit silentio obtegetur aut occultum esse poterit. Itaque nostra quidem hæc est sententia tutius omnino fore & extra omne periculum si prius Christianæ Concordiæ subscriptio ab aliis Augustanas confessionis ordinib. scripto aut per literas exigatur. Cuius nostri consilij executio hoc pacto posset institui.

Primum vt subscriptio hæc ante omnes exigatur à Theologis qui penes eos status residēt, quos certò constat ex ipsorum adiectamenti purioris esse doctrinæ, quorūmq; haud dubiè subscriptio mox subsequetur. Quales sunt imprimis ambarum Celsitudinum Vestrarum: itémque, nunc Dei gratia, Illustrissimi Electoris Ludouici Palatini Theo-

Theologi: per quos ipsius Celsitudo Confistoria sua atque Ecclesias in toto Palatinatu nuper Christianè restaurauit. Deinceps verò ab iis qui sunt in inferiore Saxonia, & Mechelburgensi, Luneburgensi, atque Brunsvvicensi ditioe, Item in Grubenhagio, simulque in maritima Saxonix parte, ac Ciuitatibus illi adiacentibus (vnica Bremanum quidem, excepta.) Tum demum ab iis qui sunt in Franconia Germanix superioris atque in Sueuia. Item in Marchionatu Georgij Friderici ad Anspach. Item in ditioe ne Comitis Palatini Philippi Ludouici, ac Palatini Comitis Ioannis, Ducis Vvirtembergi: Marchionis item Badensis: Tandem verò etiam à Theologis Ciuitatum liberarum superioris Germanix quales sunt Ratibona, Augusta vindelicorum, Vlma, Donauuertum, Francofurtum, Argentina & pleraque alix multæ numero: De quarum (excepta Noriberga) Theologis, eorumq. subscriptionibus dubitari non potest.

Cum verò eiusmodi subscriptio à supra nominatis Illustrissimis Electoribus Principibusque aliis atque liberis Ciuitatibus impetrata fuerit: posset deinde & à reliquis Imperij Ordinibus hisce rationibus exigi: si hoc quidem tempore deliberandi spatium

liberum illis relinquatur quo de hoc Christiano instituto amplexando & ipsi serio cogitent. Vbi enim illis de horum trium Illustrissimorum Electorum, aliorumque Ordinum vnanimi consensu per hanc subscriptionem constabit: eorumque motiue causæ, quibus hætenus visi sunt retineri atque impediri, refutatæ fuerint: fieri diuina mediante gratia poterit vt & ab illis facilius eadem subscriptio impetretur.

Cæterum ne diuersitas vlla in eiusmodi subscriptionibus accidere possit sub qua falsi, inquieti atque pertinaces Doctores latitare valeant: Non erit hæc admonitio in scripto quod ad hanc subscriptionem obtinendam emittetur, prætermittenda. Vt omnes Theologi sedulo caueant ne singuli pro arbitrio in subscribendo longas periodos, quæ specialem aliquam explanationem contineant, vsurpare audeant: sed nudum nomen duntaxat cum cognomine, ac loci cui seruiunt (siue Ecclesiæ, siue scholæ) designatione adscribant.

Et quandoquidem aduersarij nostri Papistæ tam intra quam extra Germanicæ nationis Imperium Ecclesias nostras accusant, quasi vix duo in illis Concionatores reperiuntur qui in omnibus Confessionis Augustanæ

stantæ capitibus, idem sentiant: Hæc esset nota in eo sententia, vt in subscriptionibus obtinendis hic ordo seruetur. Vt primi quidem subscribant Doctores Theologiæ qui in Academiis ad consistoria accedunt, quò certius de illis constet quales sint, nec scilicet per ipsos falsi Doctores, in scholis, aut impuri Concionatores in templis introduci, recipiue aliquando possint.

Deinde in singulis Ciuitatibus Parochus cum suis Capellanis seu vicariis: (vbi hi de ruri habitantibus) non solum proprio suo nomine sed etiam omnium aliorum parochorum, Capellanorum & scholarcharum qui ad eandem pertinent diœcesim, (modò prius ab ipsis approbationem & potestatem subscribendi obtinuerint) subscribât in hûc ferè modum.

Ego Ioannes N. parochus & superintendens apud N. & cum eo N. & N. parochum apud N. & N. N. parochi itidem N. N. illi adiuncti subscribimus tam pro nobis ipsis, quàm pro N. parocho, capellano & scholarcha, qui sunt omnes numero N. N.

Totidè ferè verba nec plura possent post generales illas (Theologorum cuiusq. principatus, ac ordinis) subscriptiones ascribi,

quæ non multas paginas in hoc toto opere occuparent. Et multos bonos viros fortè iurare possent, & à tam graui hæsitacione liberare, in quam falsis Papistarum persuasiõibus induci potuerunt: Quasi nullus sit omnino inter vltos Euangelicos concionatores doctrinæ consensus. Et hoc modo multa oborta scandala tolli facilerè possent, quibus alioqui spiritus Dei in multorum piorum cordibus fuit magna tristitia affectus.

In Ciuitatibus autem liberis cum non multi ibi sint Ecclesiarum ministri, Ne alij ab aliis effugij prætextum, suæ opinionis tuendæ causa, ex eo captent, quod singuli pro seipsis non subscribant: Necessè foret omnes simul ad subscriptionem conuocari quod à Consulibus & reliquis Magistratibus facilerè præstari poterit.

Ne porro reliqui Principes Ordinésque Imperij (qui ad hoc vsque tempus nondum suam de eiusmodi subscriptione sententiam clarè exposuerunt) causari, conqueriue iustè possint, eiusmodi subscriptionem à nobis pluralitate potius votorum illis obtrudi quàm vltro veritatis testimonio: Et omnibus potius legitimam libertatem relinquendam, qualem in Ecclesia esse & æquum & solitum est. Hanc inquam ob causam existimamus

manus omnino consultius esse ut si quidem illi intra aliquod tempus clarius suam sententiam non explicabunt, sed pertinaciter in semel concepta opinione persisterint, Ne simpliciter ab illis subscriptio mordicūque exigatur sed scripto prius ipsorum motuæ rationes firmissimis argumentis confutentur addaturque necessaria admonitio firmis fundamentis subnixa, cur non potuerimus nec possimus adhuc vlla alia scripta Philip- pi in hoc corpus inserere quàm Augustanam Confessionem eiusque Apologiam. Quamvis alioqui eius expressa fiat alibi mē- tio: Et liberum singulis tum Ecclesiis tum scholis relinquatur non minus ipsius reli- quis scriptis (ad præscriptum tamen huius Declarationis siue formulæ) uti, quàm cæte- rorum omnium scriptorum tam nouorum quàm veterum. Qua admonitione ad ipsos missa, & subscriptione huius formulæ demū amicè expetita: si tamen adhuc semel conce- ptæ opinioni pertinaciter adheſerint, nec seſe melius erudiri patiantur: erimus sanè erga ipsos debito officio functi: Et facile tū Illustrissimi Electores, cæteri que Ordines, tum ipsorum Theologi excusationem legiti- timam apud omnes consequentur. Illi verò siue Principes siue Ordines qui subscribere

renuerint, nullam iustæ querimoniam occasionem prætexere poterunt, cum ipsorum rationes non solum silentio non fuerint prætermisæ sed etiam contrariis rationibus ex verbo Dei confutata. Ex quibus omnibus V. C. iam satis animaduertere & existimare potest, nos nunc quidem in hoc conuentu nullo modo statuere potuisse quomodo hæc propositio in generali synodo si quæ cogenda fuerit, Theologis Augustanæ confessionis foret proponenda. Nam cum illa non solum ex principiis huius laudabilis ac verè Christiani operis, repetenda sit: sed & tota pen-deat ex Principum ac statuum Augustanæ confessionis mente & voluntate, de qua nõdum constare ante institutam & impetratam subscriptionem potest. Eapropter cum certò conici adhuc nequeat quis sit huius subscriptionis futurus euentus existimamus non posse adhuc eam propositionem hoc tempore concipi, sed esse omnino eius rationes eo usque differendas dum subscriptio fuerit impetrata. Tum enim (si quidem eo modo quem instituimus subsequetur) clarius constabit quid præcipuè in eo generali conuentu proponendum foret. Neque tum valde sollicitos esse Illustrissimos Principes Electores, aliòsque Ordines oportebit de

conten-

contentionibus periculosisque illis discordiis quæ plerunque ex eiusmodi Synodis subsequi solere, tum Ecclesiasticæ historiæ tum quotidiana experientia testantur.

Quod verò ad totius huius negotij executionem & cætera quæ independent, attinet, Celsitudines Vestræ satis pro sua prudentia per se intelligent, quibus rationibus per Dei gratiam unio inter vos sanciri poterit, atque unanimes consensu prouideri, ut serior ac diligentius in hoc omnes incumbant ne posthac cuiuslibet pro arbitrio concessum sit in Ecclesiis aut scholis noua certamina excitare, sed ea moderatio ordoque seruatur vbique, ut nulli iusta occasio conquerendi data videatur quasi os Spiritui sancto obstruere velitis, dum rixas ac friuolas contentiones inhibere quantum in vobis est nitimini. Hæc porro omnia, ut & pleraque alia, in præfatione, quæ Illustrissimorum Electorum aliorumque Principum nomine huius de controuersis capitibus formulæ & eius epitomæ præficienda erit, contineri ac inseri necesse est.

Quum autem harum regionum Ecclesiæ & scholæ per quosdam publicè editos libellos (veluti eo cui titulus est Grundfest. i. fundamentum: & Nouo Catechismo, aliisque

eiufmodi de persona Christi tractantibus) in errorem miserè sint inductæ & pleraque etiam ex illis in maximam ac periculofissimam dubitationem adductæ, indeque sacramentariis via in has regiones patefacta: quæque libri illi adhuc in manibus versentur multorum qui fortè nondum agnoscunt letale venenum in illis contineri: Operæpretium imò perquam necessarium iudicamus Ecclesias Dei communi aliquo Theologo, huius præcipuè regionis, scripto admoneri quid in istis libellis, manifestè aduerletur simplici fidei ac puræ Doctrinæ quam in his regionibus ante hæc grauia schismata magno consensu Christiani Doctores ex Dei verbo sunt professi.

Sic enim sperandum est fore ut non solum qui nos subsequenter ab omni errore præmoniti caueant, sed & plerique errantes in viam reuocentur: qui eiusmodi scriptis irretiti, neque seipso neque alios inde extricare vel liberare possunt. Id verò omne breui, sincera, simplici firmisque fundamentis nitente admonitione, ex illis ipsis impuris scriptis articulatim excerpta, confici quam facillimè atque expediri poterit.

Quæ supersunt capita maximè verò ad Typographiam spectantia per quam fit ut multi

multi in frugiferi libri, & ad Christianam vnitatem in Ecclesia retinendam minimè vtilis in publicum spargantur, Et Ecclesiæ Dei multis minus necessariis, quibusque facile caruerint, scriptis grauentur: Vtilia verò multa ac præcipuè Doctoris Lutheri scripta ex hominum manibus excutiantur, unde denique exordium huius tam funestæ dissolutionis in hisce regionibus nuper manauit. Quod præterea ad huius vniõis executionem pertinet, quomodo scilicet illa sit constituenda, & cum constituta fuerit quo pacto per Dei gratiam firma & constans retineri poterit: ad eò vt nemo de iniusta vi sibi illata meritò conqueri possit, & nihilo minus ad obseruationem iusti alicuius ordinis omnes inducantur: Hæc, inquam, omnia nos ad præscriptam formam, quæ mense Martio proximè elapso, (cum Torgensis formula aut Corpus Doctrinæ emendaretur) constituta fuit, remittimus.

Non potuimus autem ista C. V. pro officij nostri debita executione celare. Rogamus itaque Omnipotentem Deum ac Patrem Domini nostri Iesu Christi, vt virtute sancti sui spiritus dignetur totum hoc opus Christianum, (non solùm salutare & necessarium) sic ad optatum, & hætenus multo-

rum piorum suspiriis expetitur finem perducere, quemadmodum illud feliciter in ipsius nomine cœptum, & per ipsius gratiam (Vestrae Celsitudinis nimirum opera) tam longè fuit iam perductum: nec illud vspiam quasi fixum & impeditum harere aut retardari patiatur: sed faxit vt semel tandem aduersariis nostris pontificiis hoc scripto os obstruatur & eorum blasphemis occurratur. Sacramentariorum etiam & aliarum sectarum errores dissipentur & misera afflictaque Ecclesia rursus ex animo exhilaretur. Cum hoc opus vltimum fortasse vale Domini nostri Iesu Christi hoc extremo seculo futurum sit. Quod superest Deus Optim. Max. hanc Celsitudin. Vestrae operam sine mercede esse non patietur, sed tum temporariis tum æternis benedictionibus ample cumulabit. Ecclesia verò Dei, nosq. omnes humili nostro seruitio & precibus apud Deum promerebimur. Cuius paterne potentissimeque tutelæ & protectioni Celsitudinem Vestram, Nos verò V. C. gratiæ ac benevolentie humillimè commendamus.

Actum Berge propè Magdeburgum 28. Maij Anno, &c. 1577.

C. V.

Addictissimi atque obsequentiissimi seruis, &c.

 T I L E M A N I H E S H V S I I
 A D D. M A R T I N V M
 Chemnizium Epistola.

SALVTEM à Filio Dei, perpetuo
 Ecclesie custode, Re. D.P. superin-
 tendens, Amice & frater in Domi-
 no dilecte. Multis modis ostēdit Filius Dei
 Iesus Christus, se presentem esse Ecclesie suę
 & eius fidelem agere curam: Documentum
 verò valde illustre est, detectio fraudum
 Calvinistarum, confusio persecutorum, præ-
 clarum testimonium veritati datum & mu-
 tatio dextre excelſe in Electore Augusto.
 Hęc opera regnantis Christi cum aspicio,
 continere non possum, quin prorumpam in
 letam gratiarum actionem, cum preceatione
 vt perficiat opus præclarum, quod incepit
 dextra sua. Perquam gratum mihi est, quod
 historiam conuentus Torgensis tam accu-
 ratè ad me perscripseris, insignis beneficij lo-
 co id pono, & vicissim mea offero officia; si-
 qua à me proficisci possunt. Facile autem
 colligo molestè te ferre, quod tardius respō-
 demus: causę verò multe sunt, quia tempe-
 stiue cognouimus Electorem Saxonie huic

D. iij.

missurum esse Formulam concordia, respō-
sum nostrum ad petitionem Ducis Brun-
svicensis Iulij distulimus. Vbi verò Electoris
formulã accepi, statim eam describi curavi
& legi, tradidi etiam pastoribus legendum,
& D. Vvigando.

Nos toto pectore gratias agimus Deo,
quod tam egregiũ & illustre testimonium
datur veritati, pro qua hætenus pugnavi-
mus solum. Hoc tantum quasiuimus & e-
tiam nunc quærimus, vt veritas Euangelij in
corrupta sonet in Ecclesia; profligatis fanati-
cis sententiis, contumeliosis in Filium Dei,
& sincerã Lutheri doctrina, Thesaurus mũ-
di postremi, ad posteritatem sine fermento
sectarum transferatur.

Quòd ergo ad capita controuersiarum
attinet, quæ in formula concordia explican-
tur in Thesi & Antithesi consentimus. Nec
Deo nos regente suo spiritu ab hac sententiã
nos vnquam seiungemus. Quod si Theolo-
gi Vvitebergenses ita perpetuo docuissent,
nunquam ab eis discessionẽ fecissemus, neq.
syllabã contra eos scripsissemus. Quia verò
sententiam rogamur de formula conscri-
pta, & Inclytus Elector petit, vt sine me-
tu liberè dicamus, si quid desideremus,
candidè & modestè monemus de quibus-
dam,

dam, non vt turbemus præclarum opus, neque vt nonas lites moueamus, sed vt omnia quæ in hoc præclaro libro, ac veluti Symbolo Ecclesiæ, pias mentes offendere possunt, remoueantur, & in posterum ansæ contentionum, quantum fieri potest, præscindantur. Existimamus Ecclesiæ necessitatem postulare, vt in hac formula autores & parroni corruptelarum, Illyricus, Philippus, Pfeffingerus, Osiander, Maior, Calvinus, Petrus Martyr, Epistola Philippi ad Palatinum nominentur, ac Ecclesiæ & posteritati saltem indicentur, vt Iuuentus in librorum lectione errores cum formula concordie pugnantes cauere possit.

Non est necesse ad generalem conuentum hoc reicere, quia libri sunt in omnium manibus, qui corruptelas continent, & certamina sunt in Ecclesia, non tantum de corruptelis, sed etiam de personis. Multi reuiciunt Calvinissimum, & tamen Philippum cum epistola ad Palatinum defendunt; sed causas nostras in scripto nostro modestè annotauimus. Monemus etiam, vt quidam Paragraphi, & quædam verba omittantur, vt de vitandis vocabulis Accidentis & substantiæ: quia secum pugnant. Nobilissimum Pauli dictum, Lex est pædagogia in Christum, Philippi-

cè in formula exponitur de disciplina externa: cum Lutherus illud de spirituali vſu legis luculèter exponat, & rectiſimè. Quod operibus noſtris conſeruetur Fides, defendi non poteſt. In loco de perſona Chriſti, omitti velim vocabula ſcholastica, ſubiectiuè, formaliter, habitualiter. Quotuſquiſque enim paſtorū intelligit obſcura illa vocabula, & metuo ne nouas pariant contentiones, & res commodè exponi poteſt, ſine iſtarum vocū adminiculo. Beza talibus tendiculis inſidatur ſimplicioribus, & inſidioſè ad iſtas ſordes nos pertrahere vel inuitare conatur. Cenſeo igitur omittenda eſſe iſta vocabula. Hęc ferè eſt ſumma noſtrarum admonitionum, cum petitione, vt decretū de abrogato corpore Doctrinæ Miſnico, ne ſit norma doctrinæ, & reiectis ſpuris illis libris, Acta ſynodica, & quæ eius farinæ ſunt intelligo, publicetur, & toti Eccleſiæ promulgetur. Spero breui commonefactiones noſtras viſurū. Domini Vvigandi & paſtorum conſenſum expecto. Certo ſtatuas nos magnifacere formulam concordiæ, & læto animo agnoſcere Dei beneficium, qui noſtris certaminibus præclarum dicit teſtimonium. Ardenti pectore precamur Deum, vt ſuo ſpiritu hunc ſanctum conatum conſtituendi concordia

in

in Ecclesia prouehat, confirmet, & ad optatum finem felici successu perducatur. Atque huiusmodi preces pro Electore Saxonie & sancto hoc conatu publicè fiunt in nostris Ecclesiis. Ostendemus Deo nos iuuante nos nec quæsiuisse aliud, nec etiam nunc aliud querere, quàm vt incorrupta doctrina Lutheri sine omni fermento transmittatur ad posteritatem: omnium iniuriarum & exiliorum per Dei gratiam piè obliuiscemur. Iacobus Andreae, Selneccerus, Crellius, si serio pœnitentiam agunt, fratres nobis erunt charissimi. Quòd si etiam Philippi, Pseffingeri, Maioris nomina sine detrimento Ecclesie silentio præteriri possent, simpliciter assentiremur. Nec nos voluptatem nec emolumentum speramus, si nominatim ponatur, Philippi sententiam de libero arbitrio & Cœna Domini aduersari, verbo Dei. Quia verò videmus subesse grauissimas & necessarias causas, & exempla habemus Apostolorum Christi, veteris Ecclesie, humiliter petimus & rogamus, vt consulatur Iuuentuti nondum confirmato iudicio legenti libros Philippi, & vti posteritati. Et hætenus de communi causa Ecclesie.

Nunc quedam de statu Ecclesie in Borus

lia magna tranquillitate frui possemus, filli
 teriō pacem colerent, qui pacis se profiten-
 tur præcones, tres pastores, quorum dux est
 Morgenstein, Sax. & Schlüsselburgius, gra-
 uem mihi litem mouent. & per totam Boruf-
 siam tumultum excitarunt, ob *φρασιω* in ab-
 stracto, scripto vehementi & inerudito &
 prolixo me adorti sunt, & atrociter defor-
 marunt. Contendunt Abstractum separare
 naturas in Christo, diuidere personam, con-
 stituere duos omnipotentes. Nulla institu-
 tio, nulla admonitio locum apud illos in-
 uenit. Lutheri & Morlini auctoritatem mi-
 hi obiiciunt, respondi illis, variè usurpari vo-
 cabulum Abstracti. Lutherum aliquoties
 iuxta Etymon pro separatione usurpasse: A-
 liās verò scholasticè usurpari pro distinctio-
 ne vocū, Deus & Diuinitas, Homo & Huma-
 nitas. In Abstracto est locutio, quādo de hu-
 manitate Christi in ipsa vnione fit mentio.
 Monstrauī exēpla aliorū, qui vocabulo isto
 scholasticè sunt vsi, nihil tamen profeci. A-
 liud enim subest quantum video. Dominus
 wigandus dudum eos reprimere potuisset,
 sed siluit & conuiuendo eos confirmauit.
 VVigandus hanc propositionem concedit,
 non tantum in concreto recte dicitur, Ho-
 mo Christus est omnipotens, Viuificus, ado-
 rari.

rāndus. Sed etiam in abstracto dicitur rectè,
Humanitas Christi est omnipotens, Viuifi-
ca & adoranda. Et hoc tantum dixi, cōthur
num VVitebergensium detegere volens. Pa-
stores hoc impugnarunt, vt ipsorum scriptū
docet, & tamen non repressit eos: fingunt
nunc nouum controuersiaē statum, quasi di-
xerim, Humanitatem Christi in abstracto es-
se adorandam, & abstractum ad prædicatum
de adoratione attulerim, quod mihi in men-
tem non venit. Tantum enim subiecti est
declaratio. Abstractum inquit scholastici,
supponit pro natura. Consiliarij cupiunt
controuersiam componere. D. Ionas & D.
Cancellarius & alij docti fatentur mihi iniu-
riam fieri. Reliqui fatentur se non intellige-
re, vix agnoscent pastores se in scitia lapsos
esse. Quid futurum sit dies docebit. Aliquo-
ties testatus sum in publica lectione & scri-
pto, me de vocabulo non pugnare. Verum
nec hoc satis est eis. Affectibus ergo indul-
gent, quia me traduxerunt, quasi diuiderē
personam: aliquantō acrius eis respondi la-
tinè, vt eorum audaciā reprimerem. Sed
quantum intelligo, non remittunt vehemē-
tiam: gloriāntur se habere manum Chemni-
cij, qua testeris te improbare meam senten-
tiam & vocis usum. Ego adduci nō possum

vt credam. In tuis enim literis ad me testatus es, vos idem sentire, & epistola Stamichij quid aliud vult? Scholastico sensu vocabuli Abstracti sine separatione naturarum aliquoties es vsus in libello de duabus naturis in Christo. Ego de voce non pugno, per me licet sepeliatur, sed hoc ferendum mihi nullo modo est, quod isti homines ex inscitia vocis me traduxerunt, quasi diuiderem personam Christi & duos constituerem Christos, hinc nemo iubet me patientem esse. Extremæ enim blasphemix est diuidere personam Christi, & segregare naturas. Verum sic excipitur fidelis Episcopus in Borussia, & quidem à pastoribus. Hanc reporto gratiã quod confessionem opposui Sophismatis & conuictis Calvinistarum.

Kirchnerus licet controuersiam non intelligat, vt noui hominem, tamen superbas ad me scripsit literas, leges dictans pontificali-ter, & meos Antagonistas inscitia stabiliendo, non parum turbauit hanc Ecclesiam: Monere eum potes, vt deinceps cautius & magis fraternè agat. Tarditatem responsionis epistolæ compenso, quanquam hec posteriora minus grata tibi futura sunt: sed talis est fortuna Doctorum, vbi ex acie reuertuntur, vbi cum hostibus pugnarunt, à domesticis

sticis & fratribus aliquanto durius tractantur, quàm ab hostibus.

Christus ergo confirmet animum, & reprimat tetras calumnias: Ego distinguo inter scholasticum vsum vocabuli Abstracti, quando alterutra natura cōsideratur vel nominatur, vt Diuinitas vel humanitas, & Ety-mologicum de separatione, vt Lutherus & Morlinus pio sensu vsurparunt. V Vigan-dus abstractum aliàs ad subiectum refert, ac tum probat, aliàs ad prædicatum, & tum im-probat, quantum de separatione intelligi-tur. Hæc quantum videre possum eodem re-cidunt. An nõ igitur ob inanem *λογομαχίαν* turbent Ecclesiam, Dominus iudicet: senten-tiam tuam de hac distinctione expeto. Non video quomodo aliàs loca in tuo libello, 8. loca in Luthero (hîc tacendum est de abstra-cto) conciliari possint.

Quia Imperator Ratisbonæ moram ne-ctit, defatigati ordines Regni Poloniæ in Stephanum Batorium regem consenserunt, & is nunc rerum potitur. Nuper Regia eius Maiestas transiit Marienverdt, vbi princi-pis nostri legati eius Maiestatem conuene-runt, & quantum intelligo pro rege agnoue-runt, & de com meatu prouiderunt. Ged-a-nenses obstinatè se opponunt Regi Batorio

quibus rebus freti, ignoro. Daniæ Regē metuunt credo, cuius beneuolentia difficulter carere possunt. Difficile erit Imperatori Regem Poloniæ potentem pellere, & Turcam prouocare. Nobis vero imminet Molcus. Nos precamur Filium Dei, vt pacem Ecclesiæ largiatur. Tu nos iuua precibus. Benè in Domino Vale. Regiomonte Borussiorum 10. Septembris 1576.

Tilemanus Heshusius Episcopus Sambiensis.

DISPV-

PRÆFATIO AUCTORIS

DISPUTATIO DE MA-
IESTATE HOMINIS CHRIS-
TI, ad normam veræ piæque do-
ctrinæ per Theses explicata, ad-
uersus impias Iacobi Andreæ
Schmidelini Theses, Tubingæ
olim propositas.

Ingolstadij primum anno M.D. LXVIII ex-
cusa. Deinde anno LXXI. Witebergæ iussu
rektoris secundo, ac nunc hîc tertio, propter
graues causas, recusa.

Æquus iudicet Lector, & veritatem contra
falsitatem ingenuè tueatur.

PRÆFATIO AVTHORIS.

circumferuntur dogmata quedam, authore Schmidelino, de Maestate hominis Christi, non quæ Apostoli docuerunt, sed noua plane & pernicioſa, & cum Christi, Apoſtolorum, Prophetarum, Martyrum, Confessorum, & cum omnium denique totius eccleſiæ Catholice Patrum doctrina ex diametro pugnantia. Quoniam vero Apoſtolus grauitè monet, ne doctrinis variis & peregrinis abducamur, iubetq. doctrinam, quæ ſecundum pietatem eſt, tueri ſaluam in eccleſiâ: operam nos, neque inutilem, neque à profeſſione noſtra alienam, ſumpturos exiſtimauimus, ſi aduerſus nouos & impios Schmidelini errores, veram & Orthodoxam Eccleſiæ ſententiam vindicarem. Proponimus ergo Theſes, ut ille fecit, ſed meliore fide tractaturi graue hoc & ſcitu dignum Argumentum. Ac duplicem quidem ordinem theſium poſuimus, ut primùm haberet lector totius negotij, quod plerique forſan obſcurum videbitur, neceſſariam explicationem: deinde de vero, ut de Schmidelini ineptiis, imò aperta & horrenda impietate, boni omnes rectius iudicarent. Quare theſes alias explicatorias, alias confutatorias fecimus.

Hunc noſtrum laborem quiſquis eſ veritatis ſtudioſus boni ut conſulas per Chriſtum rogamus. Ingolſtadij Calendis Iulij, Salutis Anno
M. D. I. XIII. EX

THESES EXPLICATORIÆ
DE MAIESTATE HO-
minis Christi.

I.

V M omnis hæc de Maiesta-
te hominis Christi disputa-
tio ex hypostatica duarum
naturarum in Christo vnio-
ne peti debeat & intelligi, res ipsa postu-
lare videtur, vt ante omnia discrimen,
quod inter hypostasim & naturam inter-
cedit, hoc loco repetamus & animadu-
tamus. Quod sanè discrimen si negliga-
tur, non minus erit nobis periculi, quàm
plurisque accidit in illo veterum Hære-
siarcharum albo, qui inter hypostasim &
ὁμοίαν non distinguentes, in varios, eoi-
que pudendos & impios errores impe-
gerunt.

² Sic Arriani dum ex personarum
Trinitate, naturarum Trinitatem infe-
runt: Filium à Patre, & Spiritum san-
ctum ab utroq. *ἑτεροούσιον* astruunt. E di-
uerso Sabelliani quoniã ex vna *ἑκείδος*

Eusebius H.
E. lib. 10. c. 29
Theodoretus
contra Sabel-
lium.
Dama. lib. 3. c.
3.
Boc. in lib. de
duab. natu.
S. Maxim^o in
quadam ora-
tione. Anasta-
sius Monach^{us}
Sinai.

ὄνοια vnam subinde hypostasin colligūt, non solum Filium, sed & Patrem & Spiritum sanctum incarnatos ac passos esse confingūt. Sic & Nestoriani, dum ex duabus Christi naturis, duas in Christo hypostases faciunt, non κατὰ ὑπόστασιν, sed κατὰ οὐθεῖαν Deum cum homine coniungunt. Contrā verò, Eutychiani, dum ex vna Christi hypostasi vnam quoq. naturam deducunt, vnā tantum *ὄνοιαν*, quemadmodum & vnam personam in Christo Domino constituunt atque definiunt.

3 Nec sanè dissimilis fuit Monothelitarum inscitia, qui dum vnam duntaxat in Christo personam contra Nestorium: duas verò naturas, contra Eutychetem rectè profitentur: rati tamen, ad personæ unitatem, proprietatis quoque & operationis unitatem esse necessariam, quò Nestorij heresim declinent, vnam tantum vtriusque naturæ proprietatem atque operationem, ob personæ unitatē in Christo constituunt, atque ita vtriusque naturæ proprietates non minus imperitè quā impiè confundunt.

4 Quamuis verò natura, substantia, essentia seu *ὄνοια* (quæ promiscuè in hac tractatione, veterū more, passim vsurpabimus

bimus) varias fortiantur significaciones, si quis exactè nomina peruestiget, hìc tamè pro eo sumuntur, quod definitione, qua, quid res est, explicatur, comprehenditur.

5 Natura itaque seu *οὐσία* ab hypostasi, quam Latini Theologi personæ vel substantiæ nomine solent appellare, eo distinguitur, quòd natura solam rei quid ditatem complectitur, quæ ex se quidem multis indiuiduis est communis, totàmq. *οὐσίαν* singulorum perfectionem continet, cuiusmodi est, humanitas. Hypostasis verò dicitur indiuiduum, quod à cæteris omnib. eiusdem naturæ singularib. quadã proprietate discretũ, ita per se & in se existit, vt nulla ratione in altero sustentetur, aut sustentari queat, vt Petrus, Ioãnes, &c.

6 Vbi ne vocum *οὐωνυμία* generet obscuritatem, accuratè discernendum est inter eas proprietates, quas *προσωπικὰς*, & eas, quas *οὐσιώδεις* vocant. Nam in explanatione personæ, non de essentialibus, sed de personalibus locuti sumus.

7 Ex hac porrò distinctione id comprimis manifestum euadit, quam ratione, vnã quidem *οὐσίαν* contra Arium, & tres hypostases contra Sabelliũ, in sacrosancta Triade profiteamur: eò ni-

Hic. in Symb. explanat. ad Dimasum. Basilius cõtra Eunomium. Theodoretus contra Sabellium. Damascenus lib. 3. c. 3. & 4. Eusebi. H. E. lib. 10. c. 29. Talasius Heron. 4. Anselmus de incarnat. ver. bi. c. 5. & c.

Conc. Nic. Cõstãtinopolita. 1. Eph. 1. Chalc. Constantin. 2. & 3. Nic. 2. Later. gener. &c.

mirum, quòd vna tantùm eadèmq̃ simplicissima in augustissimo illo Trinitatis mysterio communis essentia reperitur, quæ totam in se deitatis continet perfectionem: tres verò proprietates personales, quibus tres personæ constituuntur ac inter sese distinguuntur.

Damas. lib. 2.
c. 11. &c.

8 Veruntamen sanctissimæ Trinitatis sacramentum planè est incomparabile, adeòque rerum naturam, omnèmq̃ mentis humanæ, imò & angelicæ capacitatem in immensum excedit, in eo, quòd essentia illa in tribus diuinis personis subsistens, non specie aut sola ratione, vna, sicut in creaturis vsuuenit, sed vna sit penitus atque simplicissima.

9 Hinc & illud fit perspicuum, aliud esse, quædam in vnam eadèmq̃ naturam vniri, aliud verò in personæ vnitatem coagmentari. Illa siquidem in natura dicimus vnita, quæ in vna conueniunt *ὄνσια*, siue id fiat absque vlla concretione, mistione aut conuersione, vt in diuinis personis inuenitur: siue sola compositione, vt in hominis ex anima & corpore constitutione: siue denique intercedente mixtione aliqua, confusione aut conuersione, vt in elementorum transmutatione &

ne & mixtorum productione accidere constat.

10 At verò illa in hypostasi vnita esse dicimus, quæ ad eum modum sunt coniuncta, vt eadem prorsus existant substantia: Cuius generis est animi atque corporis in vno aliquo homine compositio. Præterquam enim quòd hæc tanquam partes essentielles ad naturæ vnus perfectionem coeunt, in vna quoque persona connectuntur, cum vna vtrique communis sit substantia.

11 Iam verò vt ad rem ipsam aliquantò propius accedamus, veramque & Catholicam de duarum naturarum in Christo vnione sententiam explicemus. Creditur in primis, vnanimiq. consensu profitemur Christiani, duas naturas, diuinam, inquam, & humanam in vno Christo hypostaticè vnitas esse: eam autem vnionem ideo cum sancta & Apostolica Ecclesia hypostaticam seu personalem appellamus, quòd duæ illæ naturæ secundum substantiam in Christo vnitæ sint, vt sacrosanctæ generales Synodi iam pridem definiere. Sic enim in Ephesina Synodo decretum est: Carni secundum substantiam vnitum est Dei Patris verbum. Et in

in epist. ad Nestorium & Ananiam.

c.4 quinta Synodo generali: Sancta verò Dei
 Ecclesia, vtriusque scilicet Nestorij &
 Eutychetis perfidiæ impietatem eiiciens,
 vnitionem Dei verbi ad carnem secun-
 dàm compositionem cõfiteretur, quod est
 c.56. secundum subsistentiam. Et sequenti Ca-
 none: Si quis non confitetur Dei ver-
 bum carni subsistentialiter vniri, & pro-
 pterea vnã eius subsistentiam vel vnã
 personam, & ita sanctam Chalcedonen-
 sem Synodum vnã subsistentiam Do-
 mini nostri I E S V Christi confiteri, talis
 c.85. anathema sit. In Decretis etiam Synoda-
 libus Martini primi sic habetur: Si quis
 non confitetur secundum sanctos Patres
 propriè & verè ex duabus naturis Deita-
 te & humanitate secundum subsisten-
 tiam vnitis, inconfusè & indiuisè eun-
 dem & vnum Dominum nostrum I E-
 S V M Christum esse, sit condemnatus.
 Et in sexta Syn. sic legitur: Afferimus duas
 eius esse naturas in vna eius radiãtes sub-
 sistentiã. Ad eundem sanè modum cate-
 ræ Synodi & Patres vnionem persona-
 lem intellexerunt.

Act. 17

12 Nec ita tamen naturas illas in v-
 na hypostasi vnitas existimare decet, qua-
 si ex duab. subsistentiis, humana videlicet
 & di-

& diuina, tertia coaluerit aliqua, quæ par-
 tim diuina sit, partim humana. Non enim
 adiectionem personæ vel substantiæ (vt
 cum quinta Synodo loquamur) sancta
 Trinitas suscepit ex incarnato Dei ver-
 bo, sed vna est duntaxat eademq. indiui-
 dua in Christo domino substantia, ipsius
 nimirum Verbi propria, quæ propter im-
 mensam Verbi perfectionem atque virtu-
 tem, hypostaticos humanam sustentat
 naturam, quam propria (vt sic dicamus)
 personalitate destitutam, sibi asciuit at-
 que coniunxit. Vnde Damascenus, Ipsius lib. 3. c. 9.
 Verbi hypostasis, vtriusque naturarum hy-
 postasis existens, nullam insubstantem
 esse permittit, neq. alterius esse hyposta-
 seos. Neque quandoque quidem huius,
 quandoque vero illius, sed semper vtrius-
 que indiuisibiliter & inseparabiliter est hy-
 postasis: tota huius, & tota illius, impar-
 tibiliter & plenissime. Non enim in pro-
 pria substantia sustentata est Dei verbi ca-
 ro, neque in alia hypostasi facta est, quàm
 in Dei verbi hypostasi, sed in ipso susten-
 tata & subsistens potius, neque secundum
 propriam subsistens hypostasin facta est.
 Quapropter neq. in subsistens est, neque
 Trinitati superaddit hypostasin. Hæc ille
 E. iiii.

Syno. Ephe.
Cōstant. &c.
Alexander.

13 Atque hinc iam absque vlla difficultate intelligitur, quanta humanitatis cum diuinitate sit vnio. Non enim tanta est, quanta trium personarum in vna essentia diuina, neq. tam parua etiam quam ea est, quæ in solius gratiæ, gloriæ, virtutis, autoritatis, dignitatis aut potestatis communicatione consistit, aut quæ alio quouis accidentario modo efficitur. Nam neque persona, in qua vniuntur, neque naturæ ipsæ, accidēs aliquod censeri debent aut possunt.

14 Imò si rem, in qua vnio hæc facta est, penitus intueâre, haud faciliè parem in rerum natura comperias vnionem. Et enim diuina illa subsistentia, in qua naturæ conueniunt, si per se consideretur, rerum omnium, quæ existere possunt, est simplicissima: quamuis si naturas ipsas vniat, quæcunque, eò quòd in duab. subsistat naturis.

15 Est autem hæc vnio vique adeo singularis, vt nullo prorsus exemplo satis commodè explicari queat. Nam licet vnio animi cum corpore, vt cætera omittamus, nonnullam cum diuina illa vnione affinitatem habere videatur, & idcirco ad eandem explicandam à sanctis Patribus inter-

interdū assumatur, quatenus in vtraq. v-
nionē duę res diuise in vna hypostasi sine
vlla mixtione; confusione ac conuer-
sione iustentantur: tamen si rem omnem re-
tē perpendas, longissimo hæc distant in-
teruallo: anim⁹ enim & corpus nequaquā
integræ & perfectæ sunt essētia, sed vnus
essentiæ partes: diuina verò & humana na-
tura in Christo, essentiæ sunt, sic integræ
atque perfectæ, vt nulla ratione vnā ter-
tiam essentiā absoluere possint.

16 Hæc quibusdam erunt obscura
fortasse, sed scitu sanè digna, vt ex hac
personalis vnionis explicatione confute-
tur impius Sabellius, & intelligatur non
Patrem, qui solus ingenitus est, nec Spi-
ritum sanctum, qui ex Patre & Filioque
procedit, sed solum Filium, Deū verbum,
Deum verum de Deo vero, genitum, non
factum, Patri *ὁμοούσιον*, in plenitudine tē-
poris hominem factum esse, nobis non
modo *ὁμοούσιον*, sed etiam per omnia si-
mitem absque peccato, eūque solū pro
nobis passum fuisse.

17 Nam etsi vna omnino Patris & Fi-
lij & Spiritus sancti *οὐσία* sit & *ἕνωσία*,
Maiestas quoque & dignitas: e non tamē
in essentiā aut quacūq. essētia perfectio-
Hebr. 1. 4. Con. Nicenū: Const. 1. 2. 3. Ephe. 1. Chalce. &c. c. Con. Tolet. 6. c. 1,

Ath. in Synod. Synodus Ephes.

Cyri. de Incarn.

Augu. tract. 71. super Ioā.

Gregorius Nazi.

Epi. ad Celi-doni.

Lyrinen.

Dama. lib. 9. c. 3. &c.

2 Cōcil. Ephe. si. in Epist. ad Nestoriū. La-

teran. Lugd. Floren. Tolet.

11. 1. 4. 6. 8. 11. Brach. 3. Anglic. 2. Hormi-

da Epist. 1. Leo. 1. Epist.

91.

Athana. sermone de ima-

gine Iesu in Beryto recita-

to in 7. synodo actio. 4. &

in symbolo. Hilarius lib.

2. de Spiritu sc̄cto:

Ambro. lib. 1. de Spiritu san-

cto. c. 10. Basilius con-

tra Eunom. August. lib.

15. de Trinita. c. 29.

Epiph. in sermone angry-

ra to &c. b Ioan. 1. Ga-

lat. 4.

Vbi sic habetur, solus Filius suscepit humanitatem in singularitate personę, id est, in eo quod proprium est Filio, non quod commune est Trinitati. Vide Lyrinę. prope finē ubi cōnumerat Patres, quorū beata illa Synodus doctrinā tenēs de fili dei regulis pronuntiauit.

ne siue essentiali aliqua proprietate (quę omnia toti Trinitati sunt communia) sed in solius Filij hypostasi, quā à patre & Spiritu sancto re ipsa distinguitur, vniōnem illam factam esse cuncti in Ecclesia profitentur.

18 Quod si in sola essentia aut in essentiali aliqua perfectione vniō illa facta fuisset, tota vtiq. Trinitas incarnata (quod sentire sit nefas) pari ratione affirmaretur: cum essentia & quęuis essentialis perfectio in tribus illis personis ex æquo reperiat.

19 Liquet etiam ex iam dictis infanuisse Nestorium, Nestorianiq. dogmatis sectatores omnes, contra quos Ephesina Synodo aperte profitendum est, non duas Christi personas, aut duos filios, alterū videlicet Dei, alterum Virginis Matris, totidemve Christos, sed vnam duntaxat personam, vnum Filiū, vnumque Christum, qui verus Deus & verus homo sit, constituendum & adorandum esse: quia non duas, sed vnam tantummodo hypostasin in eodem Christo agnoscimus ac veneramur.

20 Ex his præterea, confirmamur in Christiana & necessaria cōfessione, quam appro

approbavit sacra Chalcedonensis Synodus contra Eutychetem, nimirum: Vnigenitum Dei filium in duabus naturis inconfusè, inconuertibiliter, indiuisè, inseparabiliter existere, nunquam sublata distinctia naturarum propter vnionem, sed potius salua vtriusque naturæ proprietate. Quandoquidem non conuersione diuinitatis in carnem, aut carnis indiuinitatē sed assumptione humanitatis in Deū, non confusione, aut transfusione substantiæ, aut vnus tertie nature cōpositione, sed vnitae personæ, siue subsistētiae, vnus est manētq. Christus, in duabus subsistens naturis.

Syno. Eph. 1.
Const. 2. Ach.
Symbolo.
August. 1. de
Trin. c. 7.
Lyrinenss:
Damas. lib. 3.
c. 2.
Alcuin. lib. 2.
de Trin. a. c.
1. & c.
a Lyrin. Da-
ma. 2. lib. c. 5.
Maximus de
duabus Chri-
sti naturis.
Leontius By-
zan. c. 10. con-
tra Seuerum.
b Psal. 134.
Math. 26.
Marci. 7. 34.
Lucæ. 2. 32.
Philip. 2.
Hebræ. 2. & c.
Const. 2. c. 7.
Martin. 1. in
suis decretis.
Syn. c. 6. vide
Epistolam A-
gathonis re-
ceptam in 6.
Synodo. vbi
citat
Ambro. Aug.
Dion. Arco.
Leonē. 1. Gro.
Nazi. Acha.
Grego. Nisse.
Chry. Cyril.
Hilar. & c.

21 Itaque sicut in Deo vna est substātia & tres personæ: ita in Christo vna est persona & duæ substantiæ siue naturæ.

22 Ex quo illud etiam contra Monothelitas euidenti ratione consequitur, vt, quemadmodum in Domino nostro Iesu Christo duas naturas indiuisè inconuertibiliterque vnitae esse confitemur, ita & duas proprietates duāsque naturales operationes (vt sextæ Synodi verbis vtamur) indiuisè, inconuertibiliter, inconfusè, inseparabiliter, in eodem Christo agnoscere debeamus, ac venerari, alteram videlicet

humanam, alteram verò diuinam.

23 Quod profectò Monothelitæ minime negauissent, si Philosophiæ præceptionibus mediocriter saltem fuissent instructi. Nam ratione naturali perspicuum est, essentielles seu naturales proprietates ac operationes, nõ ex personæ, sed ex naturæ seu formæ vnitate & distinctione, vnitatem & distinctionem sortiri. Id quod supernaturali quoque Trinitatis exemplo apertè confirmari potest, vbi propter naturæ vnitatem, vna essentialis proprietas vnâque operatio in tribus illis sacrosanctis personis reperitur, secūdam illud Theologicum axioma: Opera Trinitatis ad extra sunt indiuisa.

Coc. Tolet. 6.
c. 7

Tolet. n. in
profes. fidei.
August. 1. de
Trin. c. 4.
Damasc. lib.
3. c. 4.
Gregorius
Nyss. tomo 5.
contra Eunomium.

24 Atque hinc rursus manifestum euadit, de neutra in Christo natura alterius proprietates dici posse. manet enim inconfusa in Christo tam carnis, quàm diuinitatis proprietatū contemplatio, cum vtraque natura absque vlla confusione, mixtione aut conuersione proprietates suas distinctas omnino incolumè que retinuerit.

25 Quapropter sicut humanitas, diuiniſſima hac vnione diuinam naturam non reddidit infirmã: ita nec natura diuina

na humanitatē omnipotentē effecit, cū
nec forma serui, Dei formam in Christo
ademerit, nec forma Dei formā serui mi-
nuerit, vt D. Leo eleganter dixit.

26 Verum quāuis post admirandā hāc
vniōnē duæ in Christo naturæ earūmq.
proprietas distinctę impermixtęq. per-
stiterint, tamen, quoniā vna est persona
Christi in illis duabus naturis subsistens,
eidem Christo velut vni eidēmq. perso-
næ ascribimus voces omnes, tam diuinas
quā humanas, quæ vel in Euangelicis,
vel Apostolicis scripturis, vel in Patrum
monumentis passim reperiuntur: tametsi
inter se pugnare videantur, & reuera pu-
gnent, propter naturarum, quas concer-
nunt, diuersitatem.

27 Et hec ipsa personę vnitas, in causa
est vt quæ Dei sunt propria, sepe in scri-
pturis ascribātur homini: eaverò quæ car-
nis sunt propria, attribuantur Deo.

28 Vnde non potest nō apertē cōstare,
quòd verè prorsus & Catholicè vnus &
idem Christus, Deus & homo dicatur, i-
dēmq. mortalis & immortalis, Patri æ-
qualis & minor Patre, Creator & creatu-
tura, omnipotens & infirmus, vbique exi-
stens & certo loco circūscriptus, etern⁹ &

Epist. ad Fla-
uianū in Chal-
cedo. Synod.
recepta quæ
eiusdē est cū
Synodo ipsa
authoritatis.
Synod. Ephe-
Anath. 4. & c.

Con. Hispal.
2. c. 13.
Ambro. lib. 2.
de fide ad
Gra. Impera.
c. 4
Augu. 1. de
Trin. c. 7. Epi-
sto. ad Darda-
num.
Leo. Episto.
93.
Lyrinen.
Damas. lib. 3.
c. 3. & 4. Cyril.
Ioan. 3.
Beda Ioan. 3.
Theophyl. &
Rupert. & c.
Ibidem.

in tempore natus. Demum ob hanc eandem personæ unitatem, & hominem Dei filium, Creatorem etiam & omnipotentem, ediuerso verò Deum, Virginis Filiū, passum quoque & crucifixum, rectissime confitemur. Non enim interest (inquit Leo) ex qua Christus substantia nominatur: cum inseparabili manēte unitate personæ, idem sit & totus hominis filius propter carnem, & totus Dei filius propter vnā cum Patre deitatem.

29 Quæ cum ita sint, non est Grammatica tantum, seu verbalis *ἰδιωματικὴ* in persona Christi: in natura verò, ne Grammatica quidem seu verbalis fieri potest. Siquidem vni & eidem Christi personæ, in qua naturæ sunt unitæ, vtriusque naturæ attributa re ipsa conueniunt, cum eadem sit hypostasis vtriusque naturæ: in neutra verò natura, alterius proprietates insunt, sed nec inesse queūt: cum neq. in natura, neque in naturæ proprietate aliqua, vnio aut confusio facta fuerit, aut etiam fieri possit.

30 Accuratè ergo obseruandum est, quæ nomina personam, & quæ naturam significant, ne ex verbis aut malè prolatis, aut fallò intellectis, error in re tanta perni-

In Epistola
ad Palæstinos

Idem qui su
pra.

perniciosissimus fortè oriatur. Nam cùm hæc naturarum vnio in persona facta sit, non in natura, nominibus non naturam, sed personam significantibus perpetuò vtendum est ad idiomatum communica- tionem.

31 Propterea enim enunciationes hæc veræ sunt & catholicæ, homo est Deus, omnipotens, immortalis, impatibilis: Itè, Deus est homo, infirmus, mortalis, patibilis: falsæ sunt itidem hæc, simul & hæreticæ: humanitas est Deus vel Deitas: humanitas est omnipotens, immortalis, impatibilis: Item, deitas est homo, vel humanitas: Deitas est infirma, mortalis. Neque id alia sanè ratione, quàm quòd modò concretis, modò abstractis vtamur nominib. quæ in concreto sumpta *ἡ ἁπλοῦς*, in abstracto verò *ἡ σύνθετος* significant, si ad vim & proprietatem sermonis attendamus. Vnde sic ait Damascenus: Diuinitatem dicentes, non de illa nominamus ea, quæ lib. 3. c. 4 humanitatis sunt propria, neque de carne, id est, humanitate prædicamus ea, quæ diuinitatis sunt propria. Non enim dicimus deitatem aut creatam, neque dicimus carnem, id est, humanitatem increatam. At verò de *ἡ ἁπλοῦς* siue

ex vtraque siue ex vna naturarum, eam nominemus, vtriusque naturarum propria illi adiicimus. Hæc Damascenus.

32 Ceterum licet vni & eidem Christi personæ, vtriusque naturæ proprietates & operationes, indiuisè & inseparabiliter adscribantur, tamen (vt rectè monet Leo) intelligendum est, & sincere fidei contemplatione cernendum, ad quæ prouehatur humilitas carnis, & ad quæ inclinetur altitudo diuinitatis. Enimuerò necesse est (teste Cyrillo) reddere Deo quæ sunt Dei, & humanitati, quæ ei debentur, & ne id, quod creatum est ad diuinam deducentes essentiam, aut id quod est diuinæ naturæ, ad locum qui creaturis congruit, deponentes, in aliquem incidamus errorem.

In Epist. ad
Leon. Imp.

Citatur ab A-
nastasio Ar-
chiepif. Antio-
ch. in 6 Syno-
do actio. 10.
& Cyril. 2.
sermon. the-
saurorū.

Augu. ferm.
166

33 Non enim alio ex fonte Arrius, Paulus Samosatenus, Photinus, & ceteri id genus hæretici suos hauserunt errores, quam ex præpostera peruersâque eorum intelligentia, quæ in Scripturis sacris Christo attribuuntur: quod nescierunt aut noluerunt inter ea secernere, quæ ratione diuinitatis, & quæ ratione humanitatis, de vno eodemque Christo passim dicta leguntur. Hinc Athanasius contra Arrium scribens,

Lib. 4.

bens: Vtriusq. igitur naturæ opus (inquit) noscentes & vtraq. ab vna persona agi videntes, rectè credemus, & nunquã errabimus. Nec aliud ferè idẽ beatus Pater contedit, quã vt prædicta discretio inter Christi attributa conuenienter adhibeatur. Huc etiam illud S. Ambrosij spectat: Seruamus (inquit) distinctionem diuinitatis & carnis: vnus in vtraque loquitur Dei Filius, quia in eodem vtraque natura est: & si idẽ loquitur, non vno semper loquitur modo: intende in eo nunc gloriã Dei nunc hominis passiones, quia quasi Deus loquitur quæ sunt diuina, quia Verbum est: quasi homo, dicit quæ sunt humana, quia in mea substantia loquebatur. Sic quoque Grego. Nazian. iis verbis admonet: Vno autem capitulo moneo, vt aliora quidem adscribas diuinitati, humiliora autem naturæ humanæ attribuas, quæ ex parte infirmitatis nostræ assumpta est, Nec dissentit his D. August. dicens: Distinguamus, quid in Scripturis sonet, secundum formam Dei, & quid, secundum formam serui. Quid autem, & propter quid, & quid secundum quid dicatur, prudens & diligens & pius Lector intelliget. Et ibidem. Non itaque immeritò scriptura

In disput. cõtra Acrium.

lib. 1. de fide ad Gratia, Imp. ca. 4

In sermone de Filio.

lib. 2. de Trinitate c. 13.

lib. 1. de Trinitate c. 7.

utrunque dicit: & æqualem Patri Filium,
& Patrem maiorem Filio: illud enim pro-
pter formam Dei, hoc autem propter for-
mā serui, sine vlla confusione intelligitur.

1. ad Cor. cap.
15.
1. de Trin. ca.
16.

34 Et hīc locum habet regula catholi-
cæ fidei, cuius Beda post Augustinum me-
minit: Cū aliqua in Scripturis dicuntur
de Filio, quibus demonstratur quòd Patre
sit minor, ea secundum humanitatem in-
telligantur. Cū verò ea dicuntur, qui-
bus Filius Patri demonstratur æqualis,
secundū quòd Deus est accipiātur, nec
aliter sanè Patres omnes docuere.

35 Ex quibus omnibus manifestè de-
ducitur, eos grauissimè errare, naturarū
que proprietates confundere, qui contra
Patrum omnium definitionem & cōsue-
tudinē, vel humana diuinitati adscribunt
vel humanitati diuina.

Phil. 2.1

36 Superest vt concludamus ex supe-
rioribus genuinam, sanam & orthodoxā
de Maiestate hominis Christi sententiam
quæ breuiter in eo consistit: Dominū no-
strum Iesum Christum, in forma Dei, æ-
qualem esse cum Patre, imò eandem om-
nino gloriam, Maiestatem, potentiam, sa-
pientiam, &c. sicut & οὐσίαν communem
habere, eadēque Maiestate & prouidē-
tia,

Sapientia 8.

tia, qua Patrem, reb. omnib. & singulis, etiam minimis *ὁὐστωδ' ὡς* presentem adesse. Sic Catholici credimus, & ingenuè profitemur. Vnde Ambrosius ait: Eadē Verbi gloria, eadē Patris gloria est, sicut scriptū est: Dominus Iesus Christus in gloria est Dei patris. Ita igitur secundum diuinitatē, Dei Filius suā gloriā habet, vt Patris & Filij vna sit gloria. Nō est ergo minor in claritate, quia vna gloria: nō minor in diuitate, quia plenitudo diuinitatis ī Christo est.

lib. 2. ad Gratianum cap. 1.
 Phil. 2. cap.

37 Addimus etiam, eundem Dominum nostrum Iesum Christum, propter inexplicabilem illam, & arcanam naturarum vnionē, nulla ratione secundum humanitatem diuinitati aequalē euasit. *Ioan. 14.* se: quin potius non sola essentia, sed etiā gloria, Maiestate, potestate ceterisque attributis omnibus & proprietatibus Deo minorem permansisse: vt vniuersi Patres, diuinis scripturis instructi, vnanimi consensu profitentur. Ita enim humana natura donis gratuitis in Christo exornata est, vt creature tamen limites nullatenus excederet.

38 Non tamē hinc sequitur, in Christo Domino, nihilo pl^o dignitatis aut eminentiæ, quā in quibuslibet aliis hominib.

bus inueniri. Nam inter diuinam illam altitudinem seu excellentiam, & eam dignitatem, quæ communi hominum generi obtingere solet, singularis quædam eminentia intercedit, quam soli Christo propter vnionem illam hypostaticam, secundum humanitatem, vt par est, attribuimus.

39 Nec ea quidem ratione Christum, secundum naturam assumptam, redigimus in sanctorum angelorum aut beatorum hominum ordinem, vt eum illis vlla ex parte (quod ad dona gratuita attinet) adæquemus. Absit hæc impia suspicio: quin illum singulari quadam gloria & honore coronatum, supra omnem Principatum, & Potestatem, & Virtutem, & Dominationem, & super omne nomen, quod nominatur non solum in hoc seculo, sed etiã in futuro, agnoscimus ac veneramur.

40 Nam solus is est primarium fundamentum, Caput omnis Ecclesiæ, Primo genitus in multis fratribus, in omnibus primatum tenens, Mediator Dei & hominum, in quo instaurata ac pacificata sunt omnia, siue quæ in cœlis, siue quæ in terris existunt, Dominus omnium, Legislator & iudex viuorum & mortuorum. Et

Psal. 8.
Hebr. 2.
Eph. 1.
Phil. 2.

1. Corinth. 3.
Eph. 2.
Rom. 9.
Coloss. 1.
1. Tim. 3.
Eph. 4.

Rom. 10.
Iacob 1. 4.

ne multis. Solus is ita plenus gratia & veritate, tantisque spiritus S. donis repletus, tanta Maiestate, gloria, potestate & autoritate cumulatus est, vt nulla gratia, nulla veritas, nullum Spiritus S. donum, nec maior Maiestas, gloria, potestas, aut auctoritas in hac ipsa Christi humanitate desiderari queat. Quippe quæ affatim sortita sit quæ natura finita, qualis ipsa post personalem illam vnionem permansit, sortiti aut capere potest.

Acto. 13.
Ioan. 1.
Esaie. 72.
Luc. 4.

41. Que sanè dignitas, & incomparabilis eminentia, quamuis ab immensa Deitellitudine quam longissimè distet, tamè in alia creatura nulla, quæcunque tandè illa sit, locum vllum obtinet. In ceteris enim, etsi gratiæ & Spiritus sancti dona reperiuntur, non tamen coaceruatim & cumulativim, vt in Christo, sed diuisim, & iuxta mensuram donationis Christi, de cuius plenitudine nos omnes accepimus.

1. Corint. 12.
Eph. 4.
Ioan. 1.

42. Excellit igitur Christus secundum humanitatem Maiestate, potestate, gratia & gloria, ceterisque donis gratuitis, creaturas omnes, & mirum in modum excellit, sed manet nihilominus secundum eandem humanitatem creature limitibus circumscriptus, & minor patre, eidemque

Ioan. 14.
1. Cor. 15.

Matth. 28.
Ioan. 3.
Eph. 1.

subiectus, qui omnia ei dedit atque subiecit.

43 Atque hæc est omnis illa *Essentia* in cælo & in terra, hic Spiritus non ad mensuram, hæc sedes ad dexteram Patris, quæ Christo, quatenus homo est, attribui sentiunt Orthodoxi.

44 Neque tamen negamus ex his iam allatis Scripturæ locis vel aliis similibus, æqualem cum Patre potestatem, Maiestatem, gloriam, aut quidvis aliud diuinæ naturæ proprium Christo attribui posse, & à quibusdam Patribus in explicatione Scripturæ attributum esse. Sed adhibeatur necesse est Catholicæ fidei regula, quam iidem Patres diligenter obseruant, ut istiusmodi omnia de Christo secundum diuinitatem interpretemur, ne perperam alioquin, quisquis diuinitatis propria, humanæ nature admiscuerit, vtriusque naturæ proprietates, cum Monothelitis confundat. Atque hætenus si fortasse prolata sunt, quæ ad Christi Maiestatem & gloriam rite cognoscendam imprimis conferunt.

THESES

THESES CONFUTATO

RIAE P. AD IMPIAS SCHMI-

delini opiniones difficiendas & explo-

dendas.

I.

V **N** **C** vt alterum caput, quod

in confutatione aduersariæ opi-

nionis est positum, aggrediamur.

Non potest sanè vllò modo constare, q̄

Schmidelinus nouus Theologus nouis

Thesibus firmare & persuadere conatur,

in quibus quid loquatur, aut de quibus af-

firmer, prorsus ille non intelligit, vt ex his

quæ in explicatoriis Thesibus constitui-

mus satis constat, & iamiam clarius euin-

cemus.

2. Definit personalem vnionē, vt sit

communicatio plenitudinis omnis Dei-

tatis. De hac inquit Apostolum ita loqui,

In quo sunt omnes thesauri sapientiæ &

scienciæ absconditi: Et iterum: In ipso in-

habitat omnis plenitudo diuinitatis cor-

poraliter. Plenitudinem verò diuinitatis

vocat, totius præsentia Dei secundum

ἐνσώματιον in Christum effusionem, ita vt

1. Timo. 4.

Thefi. 20. 21.
24. 34.

21.

20.

Thesi. 89.

Thesi. 19.

Thesi. 24.

iam extra ipsum nihil, sed in homine, & per hominem Christum omnia in omnibus operetur. Et postea eandem diuinitatis plenitudinem appellat equalitatem Maiestatis, glorię & potentię cum Verbo, ita vt humana in Christo natura, non iam potens tantum sit, sed etiam omnipotens, humana inquam, natura, non sola diuina, propterea quod diuinitas realiter (vt ipsius verbis nobis loqui liceat) suas proprietates humanitati communicauerit, suasque perfectiones in eam effuderit & quasi transfuderit, & hac sola *ἰσωνύμων κοινωνία* hypostaticam vnionem definiendam esse docet. Igitur si mirabilem huius auctoris sententiam recipiamus nihil erit aliud hypostatica seu personalis duarum naturarum in Christo vnio, quam quedam totius energię diuinę in humanitatē effusio, aut quedam equalis potētie, glorię & Maiestatis cōmunicatio.

3 His iactis porro fundamentis, quę sunt verè putrida, progreditur ad colligendum humanam Christi naturam, ex vi personalis illius vnionis, eadem omnino Maiestate qua diuinitatem, corporaliter vbique adesse presentem. Vt omitmittamus alia eiusdē farinę deliramenta, quę

quæ hic Neotheologus atrexit postea, vt absurdum vnum ex alio deducat.

4 Iam ad fabricandã hanc egregiam (si superis placet) personalis vnionis doctrinam, nullius Concilij definitionem, nullius Patris sententiam, nullam rationem, autoritatem denique nullam, hic supercilij Artifex producit, sed vno tantum Scripturæ loco fraudulenter expofito, hoc phantasma suum adumbrare conatur, & non tam persuadere, quàm fidei articulum sua solius autoritate id efficere sperat.

Colof. 2.
Theff. 21.

5 Verum, vt simul & imperitia & impietas noua coarguatur, Primum ostendemus istiusmodi potentia & Maiestatis vnionem, aut plenitudinis diuinitatis communicationem, qualem ille fingit, minime factam fuisse, imò ne fieri quidem vilo pacto potuisse. Tum vt concedamus factam illam fuisse, tamen eam nec personalem esse, nec ad personalem constituendam sufficere docebimus. Postremò Christum secundum assumptam naturam non vbique, sed in cælo tantum, & in Eucharistia sacramento præsentem adesse planum faciemus.

6 Quod igitur humana in Christo

natura parem aut eandem cum diuina
 potentiam, Maiestatem, gloriam, aut
 quamuis aliam perfectionem sortita nõ
 fuerit, ex eo manifestè constat, quòd na-
 turæ post hypostaticam illam vnionem,
 absque vlla permixtione, confusione aut
 conuersione, proprietates suas saluas &
 distinctas retinuerint, vt ex Conciliis &
 Patribus supra docuimus: ita nimirum,
 vt nec humanitati, diuinæ proprietates:
 nec diuinitati, humanæ adaptari queant.
 Id quod nulla constare ratione posset, si
 diuina natura suas proprietates humani-
 tati communicasset, aut illas in humani-
 tatem effudisset aut transfudisset. Id e-
 nim alteri dicitur communicari, quòd al-
 teri commune efficitur. Id autem quòd
 duobus ex æquo commune factum est,
 alterius proprietas dici non potest. Vnde
 non aliud profectò factis Conciliis aut
 Patribus est, naturarum proprietates in Chri-
 sto confundere (vt docti norunt) quam
 vel humanas ascribere diuinæ naturæ,
 vel ediuersò diuinas humanæ, vel easdem
 vtrique attribuere, quemadmodum iste
 palam facit.

7 Hoc verò incòmodum hic Theo-
 logaster subodoratus, errori suo patrocini-
 um

nium aucupatur hac oratione. Cum (in-
 quit) dicitur, *Unionem duarum naturarum* Thesi. 22
in Christo factam hypostaticam, seruatis v-
triusque natura proprietatibus, sobriè admo-
dum intelligendum est & explicandum. Ne-
que enim ita diuinitas Verbi sua energia, Thesi. 24
quæ ipsa est simplicissima, sese intra se conti-
net, vt nullam in naturam humanam quasi
transfundat perfectionem, quin potius hu-
manitas plenitudinis omnis particeps diui-
næ naturæ, duarum naturarum in Christo,
hac sola id est ἡνωσις, hypostatica unio
definienda est. Hac ille, fidus scilicet & so-
brius admodum interpret, qui lucem in-
ferre vult venerandis sanctorum Patrum
& Conciliorum decretis: sed clariora illa
sunt, quam vt aliena, & falsò emendicata
luce indigeant, vt ex his, quæ supra co-
piosè citauimus satis constat. Quod si ad- In Thesis explicatoriis.
huc plura & clariora desideras testimo-
nia, quæ ex diametro cum huius Noua-
toris doctrina pugnent, audi Hieronymū In Symb. ex-
lic loquentem: Illorum quoque similiter pla. ad Dam.
execrantur blasphemiam, qui nouo fen-
sū asserere conantur, à tempore susceptæ
carnis, omnia quæ erant deitatis in homi-
nem demigrasse, & rursum quæ erant hu-
manitatis in Deum esse trās fusa, vt quod
nulla vnquam hæresis dicere ausa est,

videatur hac confusione, vtraque exin-
 nita substantia, Deitatis scilicet & huma-
 nitatis, & à proprio statu in aliud esse cō-
 mutata. Hactenus ille. Audi iterum Da-
 masce. Diuinitatem, inquit, dicentes, nō
 de illa nominamus, quę humanitatis sunt
 propria: neque de carne, id est, humanita-
 te prædicamus ea, quę Deitatis sunt pro-
 pria. Hęc Damasce. Sic quoque reliqui
 Patres loquuntur.

8 Quod vt clarius intuearis, adde.
 Quod si vna eadēque in Christi Domi-
 ni humanitate & diuinitate potentia
 constituitur, vna etiam constituenda erit
 operatio. Rursum, si diuina natura suas
 proprietates & attributa in humanita-
 tem effudit aut trās fudit (vt iste somniat)
 sequetur, & illud necessario, vt vnum
 communēque vtriusque naturę intel-
 lectum & voluntatem defendamus, cum
 hæc ad naturales diuinę essentię proprie-
 tates pertineant, & vnum & idem omni-
 no cum omnipotentia existant.

9 Quare huius sententia hac in par-
 te non modò falsa est, verum etiam dam-
 natam Monothelitarum hæresin sapit,
 cum vtriusque naturę proprietates atq;
 operationes in Christo confundat im-
 piē.

piè. Atque hinc forsan accidit, vt cum a-
liarum priscarum, & iam olim profliga-
tarum hæresium in suis Theſibus memi-
nerit, nullam tamen omnino Monotheli-
tarum fecerit mentionem.

Theſi. 1. 3. 22.
25

10 Quòd autem vult diuinitatem
per proprietatum ſuarum ſeu perfectio-
num communicationem, effuſionem, aut
quaſi tranſuſionem, humanæ naturæ ef-
ſe coniunctam: Quid eſt hoc aliud tandē,
quàm affirmare humanitatem in vna ali-
qua, vel in omnibus diuinæ naturæ perfe-
ctionibus, quæ tribus perſonis commu-
nes ſunt, diuinitati eſſe coniunctam?

11 Hic illi opponimus Oecumenica
Concilia & Orthodoxos Patres, quorū
eſt vna eadēque ſemper in hac re ſen-
tentia, ex diuinarum ſcripturarum auto-
ritate pendens, nimirum: Naturarum in
Chriſto vnionem, non ſecundum eſſen-
tialē aliquam diuinitatis perfectionē,
toti trinitati communem, ſed ſecundum
ſubſiſtentiam, quæ Verbo propria eſt (vt
ante quoque non ſemel meminimus) fa-
ctam eſſe.

Ephesi. 1.
Conſtan. &c.

12 Et quis inter Chriſtianos adeò ſi-
rudis rerūque omnium ignarus, qui
creaturam vllam, quanta libet excellentia

præditam, omnipotentē esse statuat: aut in gloria & Maiestate, aut in quacunque alia perfectione eam exæquet creatori? Facit hoc tamen Schmidelinus, dum humanam Christi naturā, quam creaturam esse fatetur, non solum in omnipotentia, sed etiam in gloria, sapientia, Maiestate, & autoritate, Patri Deo audet exæquare.

13 Nec intelligit, in quamcunq. tantem partem sese proripuerit, se captum & comprehensum teneri, ut elabi non possit, quin hac *καυδοξία* concedere cōstringatur, duas esse naturas omnipotentes: duos item creatores: Creaturam ipsam, creatorem esse, & omnipotentem. Denique creatorem quendam recentem, & nouum in tempore factum esse. Verum hæc omnia, cum expressis sacrae scripturæ testimoniis, cum Apostolorum & Conciliorum Symbolis, & cum perpetuo totius Ecclesiæ consensu planè pugnant. Et ubi legas probatum vllum autorem, qui vel somniauerit alium, præter Deum, creatorem & omnipotentem esse?

14 Quapropter piis & mediocriter peritis rerum sacrarum, persuasum id semper fuit, Christum secundum naturam diuinam, creatorem esse, & omnipotentem,

Gene. 1.

Exo. 15

Psal. 47. 80

Esai. 42. 43.

45.

1. Timoth. 6.

Symb. Apost.

Athan. Nice.

Const. Ephes.

87.

Ioan. 1.

per

ra proficiscuntur.

16 Et quidē vel ex hoc solo aperte convinci potest humanitatem Christi haud esse omnipotentem, quòd plurima possit Deus, & ante ipsam etiam Christi humanitatem conditam potuerit & fecerit, quę humanitas nulla ratione efficere potest, nec vnquam potuit. Etenim vt cetera innumera omittamus, non potuit humanitas ipsa se fingere, neque resuscitare neque se nunc potest in nihilum redigere. non est igitur humanitas diuinę naturę in potentia vlllo pacto exequanda.

17 Qui ergo cum Schmidelino errare nolint, Paulum ducem sequantur, & vtriusque naturę proprietates & operationes ita distinguant, vt tribuant humanitati quidem, infirmitatem: diuinitati verò, virtutem, in qua Christus Dominus predestinatus est Filius Dei. Et sicut duas voluntates & duas itidem operationes, singulas in singulis naturis esse credunt cum Ecclesia: ita quoque duas virtutes seu potentias alteram infinitam in diuinitate, alteram finitam in humanitate, sine vlla permixtione, confusione, transfusione, effusione vel infusione, cum eadem sancta & Apostolica Ecclesia simpliciter

2. Corint. 13.
Rom. 1.

pliciter confiteantur.

18 Abutitur autem quibusdam Scripturæ locis nouus iste Macarius, vt probet humanitatem potentia, autoritate, Maiestate, gloria, scientia & sapientia diuinitati æqualem esse. Tametsi enim largiamur illi, quòd in citatis locis aliqua cum Deo æqualitas Christi designetur, hinc tamen non sequitur illud, humanitatem diuinitati æqualem esse. Aliud enim est, si dicas (vt ante declarauimus) Christo omnem datam esse potestatem in cælo & in terra, aliud humanæ eius naturæ donationem eam factam fuisse. Nã personæ diuinæ, quæ Christi nomine significatur, omnipotentia & quæcunque alia diuina perfectio verè ascribi potest, creatæ verò naturæ, qualis est Christi humanitas, non potest.

19 Certè si omne illud, quod vel in Scripturis sacris, vel in Patrum monumentis, quocunque modo Christo ascribitur, humanitati Christi statim tribuatur, profectò & Catholicè affirmare licebit, humanitas Christi est Deus, increata, æterna, per quam omnia facta sũt, vnum & idem cum Patre, splendor Patris & figura substantiæ eius, quoniam hæc om-

Matth. 28

Psal. 8.

Eph. 1.

Ioan. 3.

Isaia. 9.

Phil. 2.

Ioan. 1.

Ioan. 10.

Hebr. 1.

nia de Christo verissimè prædicantur.

20 Imprudentius verò & insulsius colligitur, Apostolus asserit plenitudinè diuinitatis in Christo corporaliter inhabitare, & omnes in eo thesauros sapientiæ

Colof. 2.

Hunc locum
citatur ad idem
probandum
Paulus Mono-
thelita...

& scientiæ reconditos esse, igitur plenitudo diuinitatis, id est, æqualis gloria, Maiestas, sapientiæ & potentia, humanitati Christi est communicata, & in eam effusa, aut quasi transfusa: ita vt iam humanitas Christi, verè sit & dicatur omnipotens, sicut ipse Deus, humana, inquam, natura, non sola diuina, æqualique gloria & Maiestate cum Deo ipso prædita.

21 Hic monendus est Lector, vt obseruet, personam Christi cum natura manifestè ab hoc Theologo confundi, quòd quidem ex eo, quòd quippiam in Christo esse dicitur, concludit, id ipsum quoque in eius humanitate statui oportere.

22 Deinde, vt fingamus Apostolum dixisse, plenitudinem diuinitatis in humanitate Christi corporaliter inhabitare omnèsque thesauros sapientiæ & scientiæ diuinæ in eadem humanitate reconditos latere, quod à Diuo Paulo dictum non est, tametsi Catholicè id affirmari posse nouerimus, cum tota & plena diuinitas

nitas humanitati personaliter sit vnita,
 & in ea lateat abscondita. Cæterùm falsò
 inde colligitur, ergo æqualis Maiestas, sa-
 pientia & potentia, &c. humanitati Chri-
 sti est communicata, ita vt humanitas di-
 catur omnipotens, quemadmodũ Deus.
 Eodem enim argumētationis genere de-
 duceretur, Deitatem naturæ humanæ cõ-
 municatam esse, ita vt humanitas Deus
 verè dici possit, sicut omnipotens: cùm
 verissimè asseueretur diuinitatem ipsam
 in humanitate Christi corporaliter inha-
 bitare. Præsertim cū nihil sit aliud Deita-
 tis plenitudo, q̃ Deitas plena atq. p̃fecta.

23 Adde, quòd cùm anima rationalis
 in corpore humano corporaliter inhabi-
 tet, non solum hypostatica vnione illi
 coniuncta, sed etiam essentiali: si huius au-
 toris explicationem sequimur, integrum
 erit inferre, animam cum omnibus suis
 facultatibus & affectionibus, ad eum mo-
 dum corpori communicatam esse, vt cor-
 pus perinde atque anima intelligens sit
 & volens, arte Mathematica & Medica,
 cæterisque scientiis præditum. Quis autē
 nisi stultus id fateatur?

24 Imò vero cū domos corporaliter
 inhabitemus, sequetur etiã nos illis ita cõ-

municatos esse, vt eisdem proprietatibus & perfectionibus domus affectæ dicantur, quibus nos ipsi affecti sumus. Qualis ergo est autoris huius explicatio, qua pro eodem inhabitationis & communicationis nomen audet vsurpare?

25 Nec obstat, quòd aliter diuinitas in humanitate habitet, nimirum hypostaticè cum illa coniuncta. Nam licet id verum sit, non ideo tamen consequitur, idem esse, aliquid in altero corporaliter inhabitare, & illi communicatum aut hypostaticè coniunctum esse. Vnde Cyrillus sic ait: Neq. idem fuerit dicere, Verbum factum fuisse hominem, & putare, Deum habitare in homine, etiam si, vt est, vera beati Pauli vox est, quòd complacuit in ipso habitare omnem plenitudinem Dei tatis corporaliter. Sed vnum inquit esse Deum Patrem & Filium Dominum Iesum Christum, per quem omnia. Et hinc est quòd Nestorius, qui hypostaticam diuinitatis cum humanitate vnionē reiecit, libèter eo testimonio vteretur, quòd videret aliud esse, aliquid in altero inhabitare, & illi hypostaticòs cõiunctum esse.

26 Quocunq. ergo modo hic interpretetur Scripturæ testimonia, siue de per-

Contra Theodoretum Nestorianum.

Colof. 2.

1. Cor. 7. 8

Ioh. 4

persona, siue de natura Christi, nullum inde firmum satis præsidium petere poterit, cum vtrouis modo accepta, longè quidem aliter explicari debeant, & à Patribus secus explicentur, quàm ab hoc auctore intelliguntur.

27 Nec tamen ideo, quòd diuinitas proprietates suas humanæ naturæ non communicauerit, consequens est, Grammaticam tantum seu verbalem idiomatum diuinæ naturæ communicationem in persona Christi fieri, vt hic homo inferre Thefi. 15. natur. eadem enim omnino ratione conuinceretur, idiomatum humanæ naturæ communicationem, cum persona diuina nullatenus esse factam. Nam vt fides Orthodoxa docet, & Schmidelinus quoque Thefi. 16. aperte confitetur, humana Christi natura proprietates suas diuinæ naturæ nullo pacto communicauit.

28 Sicut ergo Deus dicitur hominis Filius, infirmus, crucifixus, mortuus & sepultus, &c. propter naturam humanam sibi personaliter vnitam: ita etiam homo Christus, Dei Filius appellatur, omnipotens, æternus, immortalis, &c. nõ propter aliquam effusionem aut transfusionem, sed propter inconfusam vnionem, qua

humana natura cum diuinitate coniuncta est in vnitate personæ.

29 Dicet aliquis inter idiomatum diuinorum & humanorum communicationem multum interesse discriminis: quoniam diuina non solum voce, sed etiam re ipsa de humana natura dicuntur, humana verò idiōmata, non re sed voce tantum diuinitati ascribuntur, id quod haud obscurè quidem & ille hisce verbis subindicat. *Diligenter verò discernendum est, inter idiōmata humana natura, que propter vñionem personalem diuina tribuuntur, & idiōmata diuina natura, que propter eandem vñionem humane ascribuntur. Humanitas enim diuinitatē non assumptit, sed ipsa assumpta est à diuinitate in vñitatem personæ, quam infirmam reddere non potest: etsi vere & rectè dicitur persona, quæ Deus & homo est, laborare & mori. Cum e contra humanitas à diuinitate perficiatur, quæ realiter suas proprietates humanitati communicat, ut sit non modò vna, sed etiam viuificatrix quoque, non potens tantam, sed etiam omnipotēs: humana inquā natura, nō sola diuina.* Hæc ille insignis scilicet disputator.

30 Primū hic explicandū erat apertius de persona, an de natura loquatur. nam vtram-

vttramque passim more suo confundit, & vtriusq; vocabulis citra vllum delectum abutitur. Quòd si de natura loquatur, vt sanè loqui videtur, non minùs falsum est, quod ait, diuinæ proprietates humanæ nature realitèr esse communicatas, quàm ediuersò, communicatas esse humanas diuinæ nature, vt ex his quæ antea diximus liquidò constat: etenim nec voce nec re ipsa vnus nature proprietates alteri conueniunt, nec de altera dici queunt. Nec minùs repugnat, humanam naturam diuinis affici proprietatibus, quàm diuinitatem humanis infirmitatibus obnoxiam fieri.

31 Si verò de persona differit, vt ibidem quoque facit, dum inquit: *Etsi verè & rectè dicitur, persona quæ Deus & homo est, laborare & mori*: non minùs & id falsum est, scilicet idiomata humana, voce duntaxat, non re ipsa, de persona, quæ reuera diuina & humana est, affirmari, cum vni eidemque personæ vtriusque nature attributa re ipsa conueniant. Quòd autem fieri nequeat, vt voce & non re ipsa humana idiomata de persona Verbi enunciarentur, id ex peruulgato illo Philosophi dicto clarè intelligitur: Ab eo, quòd

res est vel non est, oratio dicitur vera vel falsa. Vnde omnibus compertum est nõ posse aliquid voce de altero affirmari, si res ipsa aliter habeat, quàm voce significetur.

32 Ex eo verò, quòd humanitas diuinitatem non assumpserit, sed ipsa assumpta sit à diuinitate in vnitatem personę, & diuinitas infirmari nequeat, humanitas autem à diuinitate perficiatur: nequaquam sequitur, ipsam Verbi personam, infirmitates humanas non sustinuisse, aut humanam naturam eque perfectam esse, atque diuinam: sed hoc tantum hinc inferri potest: nihil imperfectionis ex ea vnione diuinitatem accepisse, humanitati verò maximam accessisse perfectionem, qua particeps, non equalis effecta est diuinę nature, vt D. Basilius his verbis docet: Humana Domini caro, ipsa participauit deitati, non propriam debilitatem diuinitati distribuit.

Concione de
Natiuit.

33 Vnde quod ad naturas ipsas attinet, rectè quidem hoc discrimen statui potest, quòd ex hypostatica diuinitatis cū humanitate vnione, nihil omnino imperfectionis diuinę obtigerit nature: humane verò magna quedam & singularis
excel

excellencia obuenerit. Sed interim hæc perfectio, quæ ex vnione illa humanæ accessit naturæ, non est idioma diuinum, sed humanum, non quidem naturale sed gratuitum.

34 Quantum verò spectat ad idioma-
tum communicationem in persona, citra
vllum omnino discrimen, & diuina homi-
ni, & humana Deo, tanquam vni & eidẽ
personæ, in diuina & humana natura sub-
sistenti, non voce tantum, sed & re ipsa re-
ctissimè attribuuntur, cum vna reuera sit
Dei & hominis persona. At verò idioma-
ta diuina neque voce neque re ipsa natu-
ræ humanæ possunt ascribi, sicut nec hu-
mana diuinæ, quòd, secundum sacrorum
Conciliorum sanctiones & Patrum tradi-
tionẽ, naturæ semper distinctæ & imper-
mixtæ cum suis proprietatibus perman-
serint.

35 Nunc vide obsecro huius Theolo-
gi imperitiã impiã, & impietatẽ imperitã,
qui dum nouũ quoddã & hætenus inau-
ditum discrimen comminiscitur, ab omni
Christiana veritate in re tanta discedit.
Nam attributa diuina palàm humanæ as-
scribit naturæ, ediuersò verò humana
non reuera, sed voce solùm diuinæ per-

sonæ accommodat.

36 Iam illud est expediendum, & ser-
uata quidem methodo: huiusmodi Maie-
statis, potentiæ, sapientiæ communicatio-
nem, quam iste confingit, ne fieri quidem
potuisse. Primum enim certissimū est nul-
lius omnino proprietatem, in alteram
naturam seu speciem transferri posse. Et-
enim vt eruditè Cyrillus dixit, & ratio ip-
sa dicat: Quorum operatio & virtus in-
differenter vna est, iis necesse est speciei
vnitatem seruare. Quis enim diceret a-
ptitudinem ad disciplinas capiendas, ad
ridendum, ad ratiocinandum, quæ homi-
nis propria, lapidi aut trunco infundi pos-
se? Multò minùs verò diuina proprietas,
quæ infinita est, naturæ finitæ & creatæ po-
terit communicari, cum in confesso sit,
quod res finita certisq. terminis conclusa
rem infinitam & immensam intra se cape-
re nequeat,

37 Adhæc cum Dei potentia, sicut &
scientia, & quælibet eius perfectio, ipsissi-
ma & simplicissima eius sit essentia, vt e-
tiam vltro aduersarius fatetur, euidenti &
necessaria collectione efficitur, si diuina
omnipotētia, &c. humane naturæ fuerit
cōmunicata, quemadmodū ille somniat,
ipsissi-

In proſphone-
tico ad Theo-
dosium.

Theſi, 6.

ipsissimā quoq. & simplicissimā Dei essen-
tiā eidē naturę humanę fuisse cōmunica-
tam: ita vt humanitas sit facta Deus sicut
omnipotens.

38 Pręterea cū idē hic Θεοσία, pote-
tia, gloria, & Maiestate, humanitatē diui-
nitati exęquet, fateri vel inuitus debet,
ούσία quoq. essentia, natura atq. substātia
humanā Christi naturā diuinitati eşuale
esse: cū hęc omnia in Deo iūt vna ca-
dēmq. simplissima Deitatis natura.

39 Hinc quoq. colligitur, idem prorsus
esse, si dicas, diuinitatem realiter suas pro-
prietates humanitati cōmunicasse, ita vt
diuinę naturę pprietates de illa verē prę-
dicētur, ac si dicas, diuinitatē semetipsam
humanitati cōmunicasse, ita vt ipsa diui-
na natura de humana affirmetur: & vnionē
proinde duarum naturarū in Christo, nō
in persona, sed etiam in natura factā esse.

40 Nec aliud esse potest humanam na-
turam omnipotentē euasisse, quā crea-
turam esse transmutatam in creatorē ac
Deum, quod nec fieri, nec intelligi vlla
ratione potest, cū neque Deitas in hu-
manitatem, nec humanitas in Deitatem

Psal. 102.
Malach. 9.
Hebr. 1.

conuerti queat aut commutari.

41 Quę cū ita sese habeant, nō po-

test hic aduersarius, quicquid etiam garrat, à damnata Eutychnorum heresi excusari, qui duas Christi naturas impiè iuxtà ac imperitè confundebant. nam, vt ostendimus, diuinas in Christo proprietates, quas tamen prorsus idem cum ipsa diuina essentia esse fatetur, cū humana natura manifestè confundit atq. permiscet.

esi. 22.

42 Quod cū nouus hic Eutyches quadantenus animaduertisset, & absurdius ab se dictum nonnihil mitigare uellet, hæc uerba inseruit. *Neque uerò hæc reali plenitudinis omnis diuinitatis communicatione, natura humana cum diuina miscetur, aut, sicut quibusdam uidetur, planè aboletur, sed quod diuina per essentiam est, id humane suo modo per accidens communicatur.* Quibus quidem uerbis non sanat hic homo, sed aperit magis & pestilentiorè redidit morbum animi sui, nouasque euomit absurditates, tantum abest vt diluat obiectum argumentum.

43 Nam si illa plenitudinis diuinitatis cōmunicatio per accidēs est, vt loquitur, sequitur vnionē hypostaticam, quæ secundum Eutychniani huius sententiam, in illa plenitudinis communicatione fita est, per accidens esse. Verum id falsò asseri, inde

inde colligas licet, quòd hac ratione fieret, vt Christus Deus esset per accidens, & ipsa quoque diuinitatis plenitudo accidens quoddam esset, & reliquæ etiam diuinae perfectiones, quæ cum plenitudine diuinitatis idem prorsus existunt, accidentia quædam haberentur. Sed hæc tam impie quàm absurdè affirmari, nemo sanæ mentis dubitare potest.

44 Iam verò vt ad illud quoque progrediamur, licet hæc Maiestatis, potestatis, autoritatis & gloriæ vnio fieri aliquo modo potuisset, aut etiam re ipsa facta foret, ita vt in ea sola, non in essentia, duæ in Christo naturæ vnitæ fuissent, tamen hypostaticam vnionem non efficeret.

45 Nam vt supra multis ostendimus, Patres omnes constanter asseuerant vnionem hypostaticam esse vnionem in substantia, non in aliqua essentiali proprietate toti Trinitati communi: Idiomatum verò communicationem in persona, vnione illa personali naturæ ordine posteriore esse, eamque iam factam necessario consequi. Ideo enim dicunt vtriusque naturæ idiomatica de vna eademque persona Christi affirmari, quia illæ duæ naturæ in vna Christi persona sunt vnitæ:

In Theſibus
explicatoriis.

quod profectò constare non posset, si ipsamet idiomatum communicatio personalem efficeret unionem.

Episto. ad Nestorium.

46. Quòd autem sola illa potestatis & Maiestatis communicatio, qualè iste fingit, ad hypostaticam unionem non sufficiat, docet Eph. Synodus in hæc verba, Nò potest unire naturas (de unione hypostatica loquitur) sola dignitatis aut potestatis equalitas. Et rursus: Dicere Deum & hominem sibi inuicem velut dignitatis & autoritatis unitate cõiunctos, nouitas uocis est, & nihil aliud. Sic illa Synodus.

In Epist. ad Nestor.

47. Quæ res ut per similitudinem illustretur, si forte Princeps aliquis, quocumque modo in Maiestate, potestate & autoritate alteri sit æqualis, non inde conferitur, utrunque Principem in eandem coaluisse personam, sicut nec ideo duo Apostoli, quod exemplum Synodus eadem in rem presentem adducit, una persona dici possunt, quòd par sit fuerint potestatis, autoritatis, aut dignitatis.

Phil. 2.
Hebr. 2.

48. Quòd si Paulo credimus, Christus sua obedientia usque ad mortem, humanitatis suæ exaltationem promeruit & Maiestatem. At si Maiestatis communicatio hypostaticam perficeret unionem, fieret sanè

sanè vt sua passione suã quoq. cum diuinitate promerisset vnionem: quod ridiculum est asserere.

49 Imò cùm Christi corpus ante resurrectionē non fuerit gloriosum, sed patibile, & mortale: manifestè sequitur, antequam Christus resurgeret sacratissimū eius corpus diuinitati hypostaticè vnitū non fuisse, si quidem, vt hic homo vult, in gloria & Maiestatis communicatione vnio hypostatica consistit.

50 Præterea, si in illius potestatis & Maiestatis communicatione, hypostatica Christi vnio constituitur, non poterit vltimate Deo naturam aliquam in persona sibi copulare, quin eiuscemodi potestatem, &c. ei impartiat. Quod sanè nemo admittet, nisi qui diuinam omnipotentiam ignoret, & quid hypostatica vnio sit plane nō intelligat. Constat enim corpus Christi etiam in triduo, cùm iam rationali anima esset destitutum, hypostaticòs diuinitati coniunctum fuisse, quod tamen glorię, potestatis, Maiestatis, sapientię, & scientię diuinę capax minimè fuisse, nullus, nisi qua ratione caruerit, ambigere poterit.

51 Iam si hic autor putat, corpus ali-

quod, præsertim animæ rationalis expertis, omnes aut aliquas diuinas perfectiones capere posse: insignis sanè cuiusdam incertitæ notam euadere nequit. Sin verò eas capere non posse censuerit, vt res ipsa habet, illud euitare non poterit, quin asserat corpus Christi, præsertim in triduo, Diuinitati vnitum haudquaquam remansisse, imò nec remanere potuisse. Sed id falsum esse & hereticum, Theologus nullus ignorat.

52 Ad hæc, cum Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, nō modò æqualis, sed vnus planè & eiusdem sint potestatis, Maiestatis, autoritatis & gloriæ, cum etiam eadē prorsus diuinitatis plenitudo in tribus illis personis reperiatur, si potestatis, &c. vnitas, æqualitas, aut *μονωμία* vnā personam constitueret, vt hic vanè fingit, non iam tres, sed vnā tantum hypostasin in Deo esse, cum impio Sabellio, fateri prorsus cogemur.

53 Prætereà cum potestas Diuina & reliqua attributa omnia, in tribus illis diuinis personis vnū & idem omnino existant, ex eodem illo principio apertè deduceretur, Patrem & Spiritum sanctum æquè incarnatos ac passos esse atque Filium
si qui-

si quidem unio facta sit in re toti trinitati ex æquo communi.

54 Quam absurditatem cum Sabellius effugere non posset, hoc suæ sectæ nomen promeruit, ut ipsius sectatores omnes Patripassiani appellarentur. Quamobrem cum hic etiam Autor suo cõmentato in Sabellij se heresin præcipitet, non videmus, quo pacto Patripassiani nomen effugere queat.

55 Postremò, unionem illam potestatis, Maiestatis, &c. hypostaticam neutiquam esse, in ipso Trinitatis mysterio clarè conspicitur. Etenim tres illę diuinę Personæ in potestate quidem, Maiestate, & reliquis perfectionibus quàm maximè sunt unite, totàmque Deitatis plenitudinem habent, cum nihilominus inter se verè & personaliter sint manèantque distinctæ.

56 Igitur sola potestatis, virtutis, aut Maiestatis communicatio, quæcunque tandem illa sit, hypostaticam unionem efficere nulla ratione potest. Quod ex eo etiam apertè deducitur, quòd potestatis, virtutis, aut Maiestatis, in genere considerata, communicatio, ad id non sufficiat: quum potestas, virtus & Maie-

itas nihil minùs quàm hypostasim significent.

57 Vnde in Ephesina Synodo Nestorius condemnatus est, quòd hac sola Maiestatis, honoris & potestatis seu virtutis communicatione duas Christi naturas vniret, duásque proinde personas, ac totidem filios in Christo constitueret. Ver-

Anathematif.

ba porrò Synodi sic habent: Si quis in vno Christo diuidit subsistentias post vnitionem, sola societate coniungens ea, quæ secundum dignitatem est, vel etiam auctoritatem aut potestatem, & non magis conuentu, qui per vnitatem factus est, naturalem, anathema sit. In quinta etiam Synodo generali hæc ipsa Nestorij hæresis hisce verbis damnatur. Si quis dicit secundum gratiam vel secundum operationem vel secundum dignitatem, vel secundum æqualitatem honoris, vel secundum auctoritatem aut relationem aut effectum aut virtutem, vnitionem Dei Verbi ad hominem factam esse, &c. anathema sit.

58 Dubium iam ex his nulli esse potest, Schmidelinum insignè esse Nestorianum, cum nullam aliã Dei & hominis in Christo vnionem agnoscat, quàm eam, quæ Maiestatis, auctoritatis, potestatis, virtu-

tis seu energiae cōmunicatione, aut effusione efficitur: vt his ipse verbis disertè cōstitetur. Neque imagināda (inquit) aut fingenda est alia Dei in Christo, quā in creaturis

Thesi. 20.

reliquis omnibus, quo ad *ὁμοίωσιν*, diuinitatis presentia. Quae vt in creaturis *ἐπερδείξ* disceratur, quod alia in aliis agat, & operetur, ita in Christum tota effunditur, vt iam extra ipsum nihil, sed in homine & per hominem Christum omnia in omnibus operetur.

Similes loquēditur mule pāsim in actis Synodi Ephesinae à Nestorianis vsurpatae leguntur.

Atque haec est communicatio plenitudinis omnium deitatis, de qua idem Apostolus loquitur. In quo, inquit, sunt omnes Thesauri sapientiae Dei absconditi. Et iterum: In ipso inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter,

Thesi. 21.

Hactenus ille, apertissimè Nestorianus, nisi quod in eo hebetior & Nestorio imperitior videri potest, quod nesciat eam solam cōiunctionem, ad illam *ἁποσώσωμιν ἢ ἐνωσιν* efficiendam, non sufficere, id quod neutiquam ignorabat Nestorius.

59 Iudicent ergo aequi & boni omnes, de hoc Nestoriano, & animaduertāt quae so, qua frōte audeat Maiestatem hominis Christi, non solum obscurare, verum etiā vtrique Christi naturae, quam plurimum derogare; Humanæ quidem, quia sola

virtutis seu potestatis, & nescio qua Ma-
iestatis vnione, quam ipse fingit, eã cum
Verbo coniungit. Diuinæ verò naturæ
non minus detrahit, quia humanitatem
Ἐνοσία, potentia, gloria atque Maiestate,
diuinitati hic ineptus censor exæquat.
Tum vtrique naturæ simul in hoc maxi-
mam vim irrogat & iniuriam, quòd eas
earumq. proprietates infulsè permiscet,
atque confundit.

60 Grauius adhuc peccat & à sacrile-
gij crimine defendi nõ potest, qui ad hæc
sua perniciosã tantãque impietate refer-
ta aliãque plura infana dogmata confir-
manda, non veretur sacrę legis verba fu-
rari. Sic ab initio, vt aliis veritatis & anti-
quitatis ignaris facilius imponeret, qua-
dam Vincentij Lyrinensis verba, suis præ-
fixit Thefib. Tum non minùs impuden-
ter quàm arroganter ausus est polliceri
eam se doctrinam repetiturum, sincerẽq.
declaraturũ, quam nobis Prophetæ, Apo-
stoli, primitiuæ Ecclesię Patres, Martyres
& Confessores tradiderũt. At in progres-
su nullum ex his omnib. suorum dogma-
tum profert comprobatores cuius se pa-
trocinio tueatur. Hoc demum est sincerã
veritatis & Euangelij doctrinã vindicare.

61 Quid multa? Si volumus noua huius Veteratoris impiâq. figmata inter se aliquo pacto cohærere, illud etiâ admittamus oportet, vt veteres & olim damnatæ hæreses, quamuis inter se maximè disiectæ atque dissectæ, in orbem veluti postliminio reuocentur & veluti ab ipsius Oraci faucibus iterum resuscitentur.

62 Etenim, vt manifestè cõuicimus, hic sectarius in Christo cum Monothelitis proprietates confundit: cū Eutychete naturas in vna essentia coniungit: cū Nestorio personas distinguit ac separat: cū Sabellio Patris a filio Patrem & Filium & Spiritum sanctum in persona vnit, totamque, vt sic dicamus, incarnat Trinitatem.

63 Nec opus est vlla hîc noua censura aut condēnatione. Iudicarunt de hac causa celeberrimæ Synodi, & pronuntiarunt anathema his omnibus, qui veterum impietatum essent cum Schmidelino propagatores aut sectatores.

64 Nec potest hic Auctor, vt omniū harum hæresium notam euadat, ad illud per fugium se recipere, quòd initio dixerit, se duas naturas personaliter in Christo vnitatas agnoscere, cū postea illud ipsum suo modo interpretatus, damnatis illorū hæ-

Const. 1. 2. §
Ephesi. 1.
Chalced.

In Epist. ad
Nest.

refrarcharum opinionibus apertè suffragetur. Neque enim satis est (vt Ephesina Synodus testatur) fidem voce duntaxat confiteri, nisi rectè quoque eam interpretaris.

Ad Lectorem

55 Sed quid tandem ad impias & absurdas has opiniones reuocandas impulit Schmidelinum? Nō id sanè, vt Christi hominis Maiestatem extolleret, sicut The-
matum illius titulus polliceretur, sed vt Sacrosanctæ Eucharistiæ dignitatem & excellentiam, quoad eius fieri posset, obscuraret, omnesque Sectarios plurimum inter sese dissectos atque diuisos, cōtra Christum Christi-que sponsam Ecclesiā Catholicam hac ratione vniret ac coarmaret.

66 Huc vt perueniret, viam putauit expeditissimam sibi fore, si contra cōmunem Ecclesiæ Apostolicæ sensum probare posset, Christi humanitatem corporaliter vbiq; præsentem adesse. Ex hoc enim principio mox sequebatur, nihil singulare aut admirabile in hoc Eucharistiæ Sacramento accidere, quantū ad præsentiam corporis & sanguinis Christi attinet, quod non in ceteris itidem rebus omnibus & creaturis vsu veniret. O artem verè Satanicam, quæ postea nobis aper-
tius

tius detegenda erit atque refellenda.

67 Nunc ordo postulat vt demon-
stremus Christi humanitatem non esse
vbique corporaliter præsentem quem-
admodum hic Theologus præcipue con-
vincere studet. Et hac quidem sola ratio-
ne ductus. *Cum diuinitas (inquit) in vnita-
tem persona assumpserit hominem, cuius ra-
tio & definitio est plenitudinis Dei commu-
nicatio, in quo omnis Deitas corporaliter in-
habitat: sequitur, ipsam quoque humanita-
tem Christi vbique præsentem esse. Et iterum:
Restat tertia Maiestatis ratio, qua sine corpo-
ris extensione & diffusione, humanitas Chri-
sti à Verbo ita perficitur, vt eadem Maiestate
res præsentis habeat rebusque præsens sit, qua
diuinitas.* Hæc Schmidelinus.

Theſi. 34.

68 Vbi primùm obserua quòd Vbi-
quitarius iste, vt alibi, sic nunc etiam nul-
lam Scripturæ auctoritatē, nullū ex pro-
batis Patribus aut Synodis testimonium
in re tanta cōprobanda producit, imò cō-
tta luculentas Scripturæ, & Patrum sen-
tentias vnica folius Lutheri Magistri sui
auctoritate, nescio quàm fideliter recitata,
contētus, & vnica ratione humana fultus,
causam agit atq. cōcludit. Ita qui maximè
H. iiii.

Scripturis gloriari solent, & ab omnibus illas expolcunt, sine Scripturis sua sæpe somnia venditant.

69 Quòd si rationem ipsam velimus expendere, falsum reperiemus antecedens quod assumit, in eo nimirum sensu, quo ipsemet superius illud explicauit. Nominem enim vnionis personalis & plenitudinis diuinitatis inhabitationis, nihil aliud intelligit, quàm totius diuinæ ^{ἐνσώσεως} in Christum effusionem, aut diuinę potestatis, autoritatis, &c. cõmunicationem. Quam quidem sententiam erroneam esse multis ante argumentis comprobauimus. Deinde, vt antecedens illi maximè cõcedamus: non hinc conficitur, humanitatem perinde atque diuinitatem Christi vbique adesse præsentem. Quandoquidem ex eo, q̃ duo Principes paris sint omnino Maiestatis, autoritatis & potestatis malè colligitur, sicubi alter eorum fuerit, ibidem statim alterum quoque cõstituendũ esse.

70 Sed nec ideo aliquid aliquo in loco ^{ὄνσιωδῶς} existere cõuincitur, quòd in eo vel operari possit, vel re vera operetur, quod est, potentia esse in loco, vt Philosophi vocāt. Nã & solẽ certam quadã parte orbis sui cõtentũ ac circumscriptũ esse constat

constat, qui tamen in toto hoc sublunari orbe operatur, ac proinde potentia sua ibidem adest, vbi secundum suam essentiam non esse, certissimum est. Sic ambituum non est, quin quilibet Princeps totius suo regno Potestate adsit, qui tamen secundum essentiam totum regnum neque occupat, neque occupare potest.

71 Iam si spectemus veram hypostaticam Christi vnionem, quæ multò maior est, quàm fictitia illa solius energiæ & potestatis communicatio, neque sic etiam colligitur, humanitatem Christi in omnibus rebus corporaliter esse, vt omnes verè docti norunt. Satis nanque est ad hypostaticam naturarum vnionem, si diuina humanæ suam communicauerit substantiam, ex quo id tantum conficitur, aliquo in loco humanitatem esse, in quo ipsa etiam adest diuinitas.

72 Sicut etiam ad hoc vt anima rationalis corpori sit vnita, necesse non est, vt vbicunque sit anima, ibidem & corpus existat. Nam sic fieret, vt caput esset in pede, & pes in capite, & in quauis alia corporis parte, cum anima ipsa tota sit in toto corpore, & tota in quauis parte ipsius.

73 Quòd si hoc argumentationis ge-

De præsentia
Dei ad Dar-
danū
Ep. 57.

nus hīc nequaquam procedit, cū tamē
anima & corpus non in hypostasi solum,
sed etiam in natura sint vnita, multò mi-
nus in vnione duarum naturarū in Chri-
sto procedet, vbi sola vnio hypostatica re-
peritur. Rectè ergo & prudenter Aug. de
Christi humanitate loquens, dixit: Non
est consequens quod in Deo est, ita sit v-
bique vt Deus:

74 Hæc sufficere poterant, præfer-
tim cordato lectori, ad planè refellēdam
huius noui Vbiquitarij & sectarij argu-
mentationem, siue assumptum, siue illa-
tionem expendas. Nam & antecedens a-
pèrte falsum, & consecutionem ineptam
esse satis ostendimus. Vt tamen veritas
magis eluceat, & omnis dubitandi occa-
sio submoueat, apertis Scripturæ san-
ctorūque Patrum testimoniis, perspi-
cuis etiam rationibus, ex fidei fundamen-
tis deductis, palàm faciemus, Christum le-
cundum assumptam carnem non vbique
præsentem adesse, eādē, qua Diuinita-
tem, Maiestate, neq. præsentem aliquan-
do fuisse.

75 Distinctionem tamen, ob varias
quæ hīc se offerunt quæstiones, præmit-
temus, ne dum vnum errorem extre-
mum

num confutamus, alterum illi oppositū confirmare videamur. Siquidem alia que stio est, An ex eo quòd humanitas Verbo viuita est, vbique corporaliter sit præfens eadem Maieftate, qua ipsa diuinitas. Alia verò, An ea ipsa Christi natura per Dei omnipotentiam in pluribus locis, vel vbique locorum possit existere. Alia denique, An Christi humanitas talem aliquam potestatem sit sortita, qua se ipsam vel vbique, vñ in pluribus locis valeat collocare.

76 Hic autē præcipuè contendimus, ex hypostatica illa naturarum vnione nequaquam consequi, Christi humanitatem aut vbique, aut in multis simul locis existere: Illud enim constanter tuemur atque defendimus, humanam Christi naturam nec semper fuisse, nec nunc quoq. corporaliter vñ pacto vbique esse præsentem, neque eiusmodi aliquam in ea facultatem esse, qua se vbiq. sistere valeat.

77 Atque rem ita habere, vel hinc facile sit colligere: quòd caro assumpta, propter hypostaticam cum Verbo vnionē, naturales suas proprietates & affectiones neutiquā amiserit, nec proprietatem aliquā diuinam acquisiuerit, vt supra latè

commonstrauimus. Certo autem loco
 circumscribi ac definiri, inter naturales
 corporis affectiones recensetur: sicut &
 potestas ad existendum vbique ad diui-
 nas pertinet proprietates. Vnde Dama-
 scenus, post illam vnionem, incircumscri-
 ptum, id est, diuinitatem, mansisse incir-
 cumscriptum: & circumscriptum, id est,
 humanitatem, circumscriptum mansisse
 asserit. Non est enim, inquit, coextensa
 caro cum eius incircumscripta diuinitate.
 Idem ferè Gregorius Nazianzenus &
 alij Patres de eadem Christi humanitate
 docent.

lib. 3. c. 3

ibidem c. 7.

Epist. ad Ce-
 lido.

Aug. de pres.
 dei.

Marti. 1. c. 4.
 &c.

lib. 1. c. 17.

lib. 3. de Tri-
 c. 16.

lib. de immē-
 sitate diui-
 nitatis Filii
 Dei.

78 Huc accedit, quòd potentia ad
 existendum, & re vera existere vbique,
 soli Deo ita est proprium, vt nulli alteri
 attribuatur. Sola namque diuinitas, vt
 Damasceni verbis vtamur, est infinita, in-
 circumscripta, incomprehensibilis: cate-
 ra verò certo quodam loco definiuntur.
 Hinc Alcuinus dixit, Solius diuinitatis
 fuit loco non contineri. Et Fulgentius:
 Hæc est Trinitas vnus Deus, qui sicut po-
 tuit solus vniuersa condere, sic potest o-
 mnia solus implere.

79 Hoc autem omnibus vsque adeo
 certum semper fuit atque persuasum, vt
 Ambro

Ambrosius, tanquam firmissimo argu-
mento, Spiritus sancti diuinitatem con-
tra Eunomium probare volens, in hæc
verba loquatur: Cum omnis creatura cer-
tis nature suæ sit circumscripta limitibus,
quomodo quis audeat Spiritum sanctum
creaturam appellare? qui non habet cir-
cumscriptam determinatamque virtu-
tem, qui & in omnibus & vbique semper
est: quod vtique diuinitatis & domina-
tionis est proprium. Hæc ille. Et Cassiod.
&c. Cum tali prædicatione vbique Spiri-
tum sanctum esse noscamus, dubium nõ
est, Spiritum sanctum coæternum & co-
æqualem Patri & Filio reperiri. Hieron.
Ex quo intelligimus Deum esse, qui to-
tus vbique sit. Si ergo Christi humanitas
non est circumscripta, sed vbique sem-
per omnibus rebus creatis adest, vt hic
Vbiquista docet, non est creatura sed
Deus, vt colligunt Ambrosius, Hieron. &
Cassiodorus, quia solus Deus vbique est.
80 Adhæc, si Christus Dominus se-
cundum humanitatem, propter hyposta-
ticam naturarũ vnionem, in omnibus re-
bus existeret, vt ipse Deus, fieret sanè vt
à primo conceptionis suæ momento, v-

In Psal. 138.

Ibidem.

Thess. 54.

bique fuisset, in caelo, in terra, in mari, in inferno: si quidem ab eo tempore humanitas diuinitati personaliter vnita est.

81 Sed aliter scriptura nos docet, dū
 Matt. 4. affirmat, Christum super terram & mare
 14. ambulasse, totam Galilæam circumuissse,
 4. ex vno loco in alium subinde commigra-
 Ioan. 2. se, & ianuis clausis ad discipulos introiit-
 Ioan. 11. se, nec falsum esse potest illud, Gaudeo
 Mar. 17. &c. propter vos quia non eram ibi: item, sur-
 rexit, non est hīc. Non enim verè moueri
 aut motu defatigari potest, aut ab aliquo
 loco abesse, iquod omnem occupat locū,
 quocunq̄ue demum id modo fiat. Vnde
 Athanasius sic ait: Eius est ire & venire,
 In disputatio qui aliquibus locorum terminis circum-
 ne contra Ar scribitur, & eum in quo erat deserens lo-
 rium super cum, vt ad eum vbi non erat veniat. Am-
 illa verba Va brosius quoque de eadem Christi huma-
 do ad Patrē. nitate loquens, in hac verba docet: Neq̄-
 De fide ad enim Deus de loco ad locum transit, qui
 Gratia. lib. 2. vbiq̄ue semper est, vt homo est qui vadit,
 c. 4. ipse est qui venit. Et Gregor. Nyssenus.
 Tomo 12 con Qui dicit, Vado, localem discessum signi-
 tra Euno. ficat: & paucis interiectis: Quod autem
 per omnia graditur & in omnib. existit,
 & omnia continet, non habet quò disce-
 dat eò quod à diuina plenitudine nihil
 est

est vacans. Et S. Maximus: In sanctis Euan-
ge. de Domino scriptum est: Postridiè vo-
luit Iesus ire in Galilæam. Ire nimirum
voluit quatenus ibi non erat: Non erat
autem humanitate, diuinitate enim ubi-
que est. Quid ad dilucida hæc Scripturæ
& Patrū testimonia respondebit Schmi-
delinus? nisi fortè cum Manichæo dicat
& sentiat omnes motus & operationes
Christi non veras, sed phantasticas fuisse.

82 Adde, quòd si ab eo tempore, quo
Deus incarnatus est, eius humanitas ubi-
que existeret, apertè cõsequeretur, illum
priusquam ex matre Virgine nasceretur,
extra maternum vterum corporaliter
fuisse: & postquam in lucẽ æditus fuit, in
vtero nihilominus sicut antè erat reman-
sisse, & ex vtero proinde materno exiuis-
se nunquam. Id autem constat absurdum
esse, & veræ natiuitatis rationi planè
contrarium.

83 Iam si Christus vbique præsens
corpore aderat, ergo vbique loquebatur,
vbique patiebatur, siquidẽ vnum & idem
os, eadem lingua, idem corpus nõ potest
in vno, nec in diuersis locis actiones illas
exercere, & simul ab iisdem vacare.

84 Deniq. Scriptura & omnia Fidei
Symbola cõclamant, Christũ post mortẽ

Aug. ad Dard.
Hierô. Beda.
Theop. Hay-
mo, Sedulius,
Ansel. glossa
in Eph. 4.
Cypria. in ex-
positione
Symb. Idem
quoq. habes
in Symb. Ruf-
fini. Gregor.
Homel.
Mar. 16.

ad inferos descendisse, & post suam resur-
rectionem ad cœlos ascendisse, non qui-
dem secundum diuinitatem, sed secun-
dum humanitatem, secundum quã Chri-
stum tunc nondum in cœlis fuisse Patres
omnes simpliciter & absque distinctione
vlla contestantur. Vnde sic ait Cypria-
nus: Ascendit ergo ad cœlos, non ubi Ver-
bum Dei antea non fuerat, quippe qui e-
rat semper in cœlis, & manebat in Patre:
sed ubi Verbum caro factum non sede-
bat. Et Grego. Cùm Christus per humani-
tatem ascenderet in cœlum, per diuinita-
tem terram pariter cõtinebat & cœlum.

85 Quare vniuersus Patrum chorus,
locum illum Ioan. 3. Nemo ascendit in
cœlum, nisi qui descendit de cœlo, Filius
hominis, qui est in cœlo: non aliter expo-
nit, quàm Filium hominis ratione deica-
tis, propter idiomatum in persona com-
municationem, tum temporis in cœlis
fuisse, cùm adhuc in terris nobiscum ver-
saretur: quemadmodum etiam propter
eandem ἰδιωματικὴν κοινωνίαν, Deus passus,
mortuus & sepultus rectè dicitur. Hinc
Augustinus: Secundum hominem in ter-
ra erat, non in cœlo ubi nunc est, quando
dicebat: Nemo ascendit in cœlum: quam
uis

De præsentia
dei ad Dard.
& tract. 22. su-
per Ioan. sic

uis secundum quòd Filius Dei erat, esset in cœlo, secundum verò quòd Filius hominis erat, adhuc esset in terra, nondum- que ascendit in cælum. Et Chrysoströmus: Filium hominis hoc loco non carnem, sed à maiori substantia totum se ipsum, vt sic dicam, intelligit. Hic namq. ei mos est, vt nunc à diuinitate, nunc ab humanitate totum nuncupet. In eundem quoque sensum Beda loquitur: Non, inquit, caro Christi descendit de cœlo, neque ante tempus ascensionis erat in cœlo, nisi quia vna Christi persona est in duabus existens naturis. Damascenus etiam eisdem consentit, dicens: Propter vnitatem personæ Filius hominis ante passionem se in cœlis esse confessus est. Et Fulgentius: Vt immensitatem diuinitatis suæ in terra positus demonstraret, & secundum hominem, quem susceperat, in terra positus, secundum Deum, quòd semper erat, præsentem se etiam cœlo doceret, ait: Nemo ascendit in cœlum, &c. Non quia humana Christi substantia vbiq. fuisset diffusa, sed quoniam vnus idemque Dei Filius atque hominis filius, verus Deus ex Patre, sicut homo verus ex homine, licet secundum veram humanitatem suam lo-

I. j.

ait: Ecce hęc erat, & in cælo erat: hic erat carne, & in cælo erat diuinitate, imo vbiq. diuinitate. Idem sermo. 27. super Ioan. & Psal. 75. Homil. 26. super Ioannē

fil. 2. cap. 1. A

Ioan. 3. cap. 1. A

Lib. 3. cap. 3.

Lib. de immē-
sitate Filii
Dei.

Theoph. gl'of
fa int. Euthy-
mius,
Rupertus,
Cyril. in loā.

Hilarius. 10.
de Trin.
Alcuinus lib.
3. de Trin.
cap. 13.
Ansel. in Eph.
4. &c.
Bern. Serm.
18. & 19.
In præfation.

caliter tunc esset in terra, secundum di-
uinitatem tamen (quæ loco nullatenus
continetur) cœlum totus impleret & ter-
ram. Hæc ille. Idem Theophylactus & re-
liqui tam Græci quàm Latini interpretes
sentiant.

86 Hic iam est operæ precium memi-
nisse lectorem, quod Schmidelinus ipse
rectè & verè, Lyrinensis personam indu-
tus, præfatur, horrendum peccatum esse,
si quis noui dogmatis autor existat vel
propagator, cuius Christum, Apostolos
& Prophetas non habet autores. Quan-
tò igitur est hoc crimen & piaculum exe-
crabilius o Schmideline censendū, quod
tu cum paucis nouum & tot seculis inau-
ditum dogma contra Christum, Prophe-
tas, Apostolos & omnes Doctores inue-
lis, atque propagas, nempe Christum nõ
solum ratione diuinitatis, sed etiam ratio-
ne humanæ naturæ corporaliter vbique
præsentem adesse, cum hætenus Ortho-
doxi omnes vnanimi consensu, vnum
hoc ratione solius diuinitatis Christo at-
tribuendum esse docuerint, expressèque
dixerint eum secundum humanitatem
non esse vbique præsentem.

87 Verum vt nonnulla Scripturæ lo-
ca à

ca à nobis allata, & iuxta sanctorum Patrum sensum explicata, peruertat, forsan ad illam triplicis distinctionis, quam construxit, arcem, cōfugiet. Vult enim vnus Thefi. 35 eiusdemque corporis Christi triplicem esse considerationem, vnā Physicā, qua ipsum naturalibus proprietatibus & affectionibus subiectum fuit, quod patibile, inquit, appellamus, & eo modo non Thefi. 36 vbiq̄ præsens esse fatetur. Alteram, qua Thefi. 35 corpus Christi iam est & dicitur impatibile, Thefi. 37 ratione gloriæ, sed ne hoc quidem modo vbiq̄ illud existere asseuerat, sed Thefi. 35 in cœlo duntaxat, Tertiam Maiestatis, qua corpus in diuinitatis consortium assumptum, in pari gloria est, & Maiestate Thefi. 38 cum Verbo, à quo in vnitatem personæ assumptum est, & hac ratione omnibus rebus eadem Maiestate, qua diuinitatem, corpus Christi præsens adesse decernit.

88 At incassum laborat noster Vbiquitarius, in hac noua distinctione fabricanda, siquidem ea cōsistere non potest, cū illam Maiestatis vnionem, vnde suam illam tertiā cōsiderationem deducere conatur, quò aperta sacrę Scripturę testimonia facilius deprauet atq. eludat,

fatis perspicuè iam ante ostenderimus, falsam & ineptam esse: Patribus verò tam recentioribus, quàm vetustioribus hactenus incognitam prorsus & inauditam esse. Atqui in rebus tanti momenti maximeque ad fidem pertinentibus, nulli fas sit novas pro arbitrato suo distinctiones fingere, aut sacram Scripturam, vt beati Clementis verbis vtamur, secundùm proprii ingenij intelligentiam legere aut docere, sed ex Patrum traditione. Etenim non pauca verba passim in Scripturis occurrunt, quæ trahi possunt ad eum sensum, quem sibi vnusquisque sponte præsumpsit. Sic Clemens. Imò, vt ait Cyrillus & experientia ipsa apertè demonstrat, Hæretici omnes de Scripturis diuinitus inspiratis, erroris sui colligunt occasiones, & ea, quæ à Spiritu sancto dicta sunt, sua malitia corrumpunt.

89 Ad rem redeamus. Si ex vnione illa hypostatica Christus Dominus hoc est consecutus, vt rebus omnibus secundùm humanitatem præsens adesset, ergo priusquàm in vltima illa ccena Eucharistiam confecisset, corpus & sanguis ipsius in pane & vino præsentia continebantur, vt nunc in Sacramento Eucharistia
conti-

Epist. 5.

Epist. ad Paulum
Antioch. recitata in
Chalce. Syn.

continentur: cùm panis & vinum ante verba cœnæ prolata, res quædam essent. Quocirca secundum huius Vbiquistæ sententiam, qui corpus & sanguinẽ Christi in Sacramento Eucharistiæ cum substantia panis & vini simul esse confingit, corpus & sanguis Christi, non aliter nũc in Eucharistia essent, quàm fuissent, etiãsi verba cœnæ Dominicæ nunquam à Christo essent pronunciata.

90 Id autem quis vnquam dicere vel cogitare ausus fuit præter hunc Vbiquistam? qui Lutherum tot sectarum Antistitem & Magistrum secutus, vt ipse testatur, veritus non est, tantam & tam inusitatam blasphemiam, contra vniuersam Ecclesiæ Catholicæ traditionem effutire. Et gloriatur adhuc, in illo suo Vbiquitatis commẽto Lutherum non parui pendendum robur sententiæ suæ posuisse, eundemque constanter affirmasse, vel ea sola Vbiquitate, veram corporis & sanguinis Christi præsentiam asseri & confirmari posse, si maximè verba cœnæ nunquam à Christo dicta essent.

91 Quid mirum verò si nouator iste nihil ibi absurditatis animaduernerit, qui non modò in pane & vino, verumetiam

Ad Lectorem

in hordeo & fœno & quibuslibet rebus, licet vilissimis (quod pudor est referre) eodem modo corpus & sanguinem Christi adesse, sicut in Sacramento Eucharistiæ comminiscitur. Verùm faceffat impietas, non vt fœnum vel hordeum, iumentorum pabulum, pij omnes habent Eucharistiam, quam vt panem viuum, qui de cœlo descendit, Angelorum cibû, diuinis honoribus cum sancta Ecclesia summo iure prosequuntur.

Ioan. 6.
Pfal. 77.

92 Tandem vteunque imaginetur, & somniando sensa sua interpretetur, tueri tamen nulla ratione potest, corpus Christi, & vbique corporaliter præfens adesse, & vero Physicôque ac corporeo motu moueri, cùm id tantùm corporeo motu ferri agitarique dicatur, quod ex vno loco transit in alium, vbi prius non erat corporaliter.

93 Sed nec vlllo etiam modo fieri potest, vt idem Christi corpus in vno eodemque loco circumscriptum sit & incircumscriptum, definitû & indefinitû, visibile & inuisibile, patibile & impatibile, quod tamen iste Neotheologus, modò sibi constet, fateri cogitur.

94 Adhæc ne fingi quidem, animôve
conci-

concipi potest, corpus Dominicum ante Christum passum in pari gloria & Maiestate cum Verbo ubique fuisse, & nihilominus pati & mori potuisse. Quomodo enim id, quod dolori, passioni, morti, cæterisque humanis miseriis obnoxium est, eadem cum Verbo, gloria & Maiestate præditum esse, aut dici queat?

95 Quòd si dixeris, ante resurrectionem corpus Christi non fuisse in omnibus rebus eadem Maiestate & gloria, qua Verbum, consequens est, ante resurrectionem corpus Christi, non fuisse cum diuinitate hypostaticòs vnitū, si quidem, vt tu somnias, in gloriæ & Maiestatìs communicatione vnio hypostatica còsistit. Alterum itaque Schmideline ex duobus asseras oportet, aut corpus Christi ante passionem æquali gloria & Maiestate cum Verbo præditum fuisse, quod alicubi haud obscure docēs, aut ipsum ante resurrectionem cum Verbo non fuisse vnitum hypostaticòs: vtrumque autem impium est & hereticum.

96 Quocirca qui asserit cum isto Vbiquitario ac pertinaciter defendit, corpus Christi à conceptionis suæ tempore,

vbique, hoc est, in cœlis, in terra, & in inferioribus terræ partibus, eadem Maiestate & gloria, qua diuinitatem, corporaliter vbique semper præsens fuisse, is reuera negat Christum secundum humanam naturam nouem mensibus in materno utero fuisse conclusum, & ex eodem in hanc lucem editum, negat eum passum, in crucem sublatum, mortuum, sepultum iterumque ex sepulchro suscitatum, negat eundem ipsum ad inferos descendisse, & inde reuersum ad cœlos ascendisse, negat demum ad iudicandum viuos & mortuos tandem aliquando rediturum.

In Epist. ad Nest.

97 Nos igitur cum Ephesino Concilio Christum, vt Deum, omnia replere & repleuisse dicimus, etiam cum adhuc paruulus esset. Nam quod diuinum est, sine quantitate & mole esse agnoscitur. At secundum humanitatem Christum vbique esse vel fuisse, cum toto sanctorum Patrum ordine pernegamus.

Cypria. in expositi. Sym.
Athā. disput. cōtra Arianū.
Ambro. lib. 2. de Fidei ad Gra. c. 4.
Gregor. Nyf. Tomo 12. contra Eun. August. de præf. Dei. ad Dardanum.
Tract. 12. super Ioan. & c. Greg. Nazia.

98 Nec ideo tamen quod Christum secundum corpus vbique esse inficiamur consequens est, eum facta nostra, nostrave cogitationes ignorare, aut secundum humanitatem assumptam apud Deum & Pa-

& Patrem pro nobis nō intercedere, aut nullam rerum nostrarum curam gerere. Quin imò licet absens corpore sit, ita tamen perfectè in sua diuinitate, quæ nullã deest nostra omnia nouit ac perscrutatur, vt nihil eum latere queat, nec secus pro nobis interpellat, nostrãque gubernat & b quæ ad salutem nostram faciunt, procurat & operatur, ac si corpore præsens adesset.

99 c Sed nec ipse solus rerum humanarum, tametsi absens corpore sit, cura tangitur, verum etiam Sancti & Beati omnes ad paternam hæreditatem iam admisi, pro nobis intercedunt, quicquid veteres & noui Vigilantiani obstrepant, resq. nostras multo melius ac feliciter procurant, quàm si corpore eos presentes haberemus.

100 Vbi nobis prætereundum nō est quod alicubi Schmidelinus ita loquitur. *Humanitas Christi eadem Maiestate res presentes habet, rebûsque præsens est, quæ Diuinitas, et si alio modo fiat in Diuinitate, quàm in humanitate, quia humanitas manet creatura.* Hæc ille. Qui cauto silentio tegit, quisnam ille modus esset, videbat enim Deum non aliter vbique præsentem existere, quàm illimitatum,

Epist. ad Celi. Grego. 1. Hō. Mar. 16.

Maxim. disp. cum Pyrrho. Beda Ioan. 3. Theoph. Ioā.

3. Cassio. Psa.

138. Euth. Rup.

Ioan. 3. Alcuin. lib. 3. de Trini. c. 13.

An sel. Ephe.

4. Damasc. li. 1.

c. 17. & 3. c. 9.

Ruffi. in suo Symbolo.

Bern. Ser. 18.

19. Fulgenti. lib. de immensitate Filii Dei &c.

Pet. Lombard. 3. libro d. 12

a Rom. 8.

b Hebr. 7.

c Cōc. Turō.

1. c. 13. in rescripto Ioan. Hie

ros. Epif. & Epif. qui sub il

lo sunt, recitata

to Syno. Cōst. a act. 1. & Ma

rian. ibidem Cōc. Cabilo

nen. c. 1.

6. Synodo. a

ctiōne 13. in

Liturgia Scti Iacobi, Ba

filii. Chryso

stomi &c.

Thesi. 28. 39.

& incircumscriptum, totum in toto in unum
do, & totum in singulis eius partibus;
quo omnino modo humanitatem ubi-
que presentem esse prius astraxerat. Qua-
re non alio modo humanitatem omni-
bus rebus adesse, quàm diuinitatem, ex e-
ius principiis rectè concluditur.

Thest. 41.

De presentia
dei ad Darda-
num.

101 Illud autem diuina quadam pro-
videntia effectum videri potest, vt ad ex-
plicandam suam illam humanitatis Chri-
sti Vbiqueitatem, nullius Patris sententiã
aut exemplum attulerit, præterquam v-
nius Augustini, qui istum ex professo er-
rorem impugnat atque refellit. Vnde &
nullum iste citat locum peculiarem, vbi
Augustinus hoc doceat, quod ipse illi fal-
sò tribuit, sed tantùm allegat Lutherum
sic asserentem.

102 Ostendimus hætenus ex sacris
litteris, Concilijs, Patribusque & totius Ec-
clesiæ Catholicæ consensu, quid sit hypo-
statica naturarum in Christo vnio, quan-
tæque Christi Maiestas & eminentia, vn-
de manifestè deduximus, Christum secū-
dum corporalem humanitatis præsentia
non esse omni in loco, eadem Maiestate,
qua Deus: id quod Schmidelinus Vbique-
tarius, tanquam accõmodatissimũ omnis
erroris

erroris & absurditatis operculū, ex falsa hypostaticę vnionis intelligentia imperitiosinè colligebat. Illud vnū superest explicandum, vbinam locorū Christus Saluator noster secundū præsentiam corporalem contineatur.

103 Si igitur consideramus Christi corpus vt visibile & circūscriptum est, ea nimirum forma, qua Christus in hoc mūdo conuersatus & in cælum assumptus est, vt omnino ita considerari oportet verum corpus humanum. neq. enim diuersa, aut plura numero corpora habuit Dominus.

104 Hoc inquam modo in cæli tantū Christus Dominus modò habitat, nō quidē totius cæli ambitū suo corpore implens. non enim dilatatur neq. in immensum diffunditur, aut multiplicatur. huiusmodi enim humani corporis veritati omnino aduersantur, vt etiā hic Autor asserat, sed certam quandā cæli partē secūdum quantitatis suę modum occupans, quemadmodum & cætera Beatorum corpora olim occupabant.

105 Huc spectat, q̄ alicubi dicit Augustinus, Christus (inquit) visibilem hominis formam accepit, non solum natus in ea, sed etiam ascendit in cælum & sedet ad dexteram Patris in ea. Et alibi: Chri-

Thesi. 37.

2. lib. contra
Max.

De præsentia
Dei ad Dar-
danum.

stum Dominum ubique præsentem esse non dubites, tanquam Deum, & in loco aliquo cæli propter veri corporis modum. Atque hoc eodem modo Scripture & Sancti omnes loquuntur cum Christum in cæli tantum existere, aut circumscriptum esse asseuerant.

106 Constat mediocriter eruditis cælum illud Beatorum domicilium, locum esse corporeum, & sicut cætera corpora quantitate effectum, quamuis qualitatibus illis destituatur, quæ locum Physicum constituunt atque naturalem. Quapropter vel inuitus aduersarius fateatur necessum esse, in cælo locum esse, non quidem Physicum seu naturalem, sed Mathematicum & cælestem, nisi dicere maluerit, Beatos omnes nusquam esse, qui non alibi quàm in cælo illo continentur.

107 Nec tamen Christum cæterosque beatos vni cæli parti, veluti conchas marinas, scopulis affixos, aut veluti stipiti alligatos teneri existinabimus. hæc enim conditio miserrima foret, & cum glorificationum corporum felicitate planè repugnans, tantum abest vt hoc illis proprium sit & necessarium, vt noster Vbi-
 Ad Lectore. quista somniat. Sed pro liberrima voluntate

tate sua cœlites moueri posse, & interdū
 etiam moueri intrepidè profitemur. Cu-
 ius modi autem motus talium corporum
 sint futuri, temerè definire (inquit Augu-
 stinus) non audeo, quod excogitare non
 valeo: tamen & motus, & status sicut &
 species ipsa decens erit. Certè ubi uolet
 spiritus, ibi protinus erit corpus, nec uo-
 let aliquid spiritus, quod nec spiritū pos-
 sit decere nec corpus. Hæc Augu-
 stinus.

Lib. 23. de Ci-
 uitate Dei. c.
 vlti.

108 Sanctorum porro fœlicitati non
 repugnare quòd in loco sint aut de loco
 in locum moueantur, ex eo liquet, quòd
 quocumque tandem ferantur, priuari nō
 possunt summo aternòque bono, Deo
 scilicet, quem intra sese possident fœlif-
 cissimè.

109 Hinc est quod scriptura sacra te-
 statur, administratorios illos spirit⁹, in mi-
 nisterium aliquod missos, ad nos sæpe de-
 scēdere, & nobiscū manere eos, qui nostrę
 custodię sunt addicti, Christū præterea Sal-
 uatorē nostrum, post resurrectionē suam,
 cum iam perfecta simul animi & corpo-
 ris beatitudine potiretur, toto quadra-
 ginta dierum spatio in hoc mundo hæsis-

Hebræ. 2.
 Gene. 16.
 Tob. 3. &c.
 Luc. 1. 2. &c.

Actor. 1.

Matth. 27.

se, variisq̄ue in locis apparuisse, & tandem ad cœlos ascendisse: Tum multa corpora sanctorum cum Christo resuscitata in sanctam Ierusalem introgressa esse legimus, quos tamen, ideo beatitudinem aut non habuisse, aut habitam, vel ex toto, vel ex parte amisisse, nemo unquam rectè putabit. Et hæc satis de veri corporis Christi consideratione & loco dicta sint.

Præterimus cōsultò, ne scimus longiores, reliquas Schmidelini tam absurdas quàm impias opiniones, quas ex præclaro illo Ubiqueitatis fundamento colligit atque deducit. Nobis enim propositum fuit ea, quæ ad Christi Maiestatem afferendam pertinēt, & à Schmidelino perquam iniquè traduntur, ad normam Catholicæ veritatis reuocare & breuiter ex-

ANIMA DVERSIO-
NES IN NOVVM IL-
lud Doctrinæ Corpus, quod
Repetitio seu Expositio con-
fessionis Augustanæ inscri-
bitur.

ANIMADVERSIONES

IN NOVVM CORPVS DO-
ctrinæ quorundam Theologorū Ger-
manorum, quòd Repetitionē, seu ex-
positionem, &c. vocant.

I

TRIA sunt præcipuè, de quibus iu-
dicium nostrum expetere vide-
mini. Primùm: An hoc scriptum
(quod vocant Repetitionem, sed exposi-
tionem vnanimem, perspicuam, rectam
ac postremam, quorundam articulorum
confessionis Augustanæ, de quibus inter
ipsorum Theologos mota est ante ali-
quot annos, controuersia, &c.) contineat
vlla noua dogmata, quæ doctrinæ Christia-
næ in Ecclesiis Helueticis, & Allobrogi-
cis (cum quibus vos hætenus in doctrina
semper consensistis) iam dudum constan-
ter receptæ & prædicatæ, aduersentur.

II Deinde, An damnetur hoc li-
bro vlla pars eius doctrinæ, quam nos pro-
fitemur.

III Postremo, An hoc scriptum pro-
be

bè in omnibus cum confessione Augustana conueniat, & iisdem cum illa fundamentis nitatur.

Cùm vero inuocato ante omnia diuino Numine totum hoc scriptum perlegissemus, atq. diligenter singula cum verbo Dei conferentes, expēdissemus: Comperimus annotauimusque bona fide, ea quæ sequuntur.

De auctoritate & inscriptione huius libri.

Primùm: Cùm polliceantur libri huius auctores summam, integrámque omnium dogmatum, quæ inter Augustanæ confessionis professores, ac Theologos controuersa esse cœperunt, decisionem ac consensum: non explicare tamen eos vllibi qua auctoritate, aut à quibus, aut quomodo fuerit liber hic compositus: Et tamen magistraliter (vt scholastico verbo vtamur) in eo tū decisiones suarum aliorum condemnationes, concipere & pronuntiare: Hæc autem agendi ratio prorsus est intolerabilis in Ecclesia Dei, in qua si quæ vnquam dissidia de rebus alicuius momenti orta sunt, in liberis

legitimisque semper Synodis solita sunt
 decidi: & componi: auditis prius liberè, &
 piè examinatis vtriusque partis rationi-
 bus & argumentis: iisque vel receptis, si
 cum sincero verbo Dei conuenirent, vel
 repudiatis si cum illo pugnare conuince-
 rentur. Hoc verò ipsum est, quod & Lu-
 therus, & Ecclesiæ omnes Christianæ à
 Regibus, & Principibus, aduersus Pa-
 pam eiusque asseclas, semper expetue-
 runt.

Quod si aliquando certis quibusdam
 viris, eiusmodi controuersiarum com-
 positio commissa est, electos illos prius
 communi Synodi alicuius consensu fuffi-
 se oportuit, ad quam postea omnia refer-
 rentur. Quum igitur contraria omnino
 ratione, hoc scriptum conceptum fue-
 rit, nec debet nec iure potest à quoquam
 propter incommoda quæ inde conseque-
 rentur, aut recipi aut probari, multoque
 minus temere subscribi: ne si quidem do-
 ctrinam omnino puram cōtineret: quod
 quidem de hoc scripto (quantum nos ex
 verbo Dei iudicare potuimus) dici non
 potest.

Quòd si fortasse prætexere Principum
 quorundam auctoritatem audeant, quorū
 iussu

iussu aliquot Theologi conuenerint, ut
 de componendis controuersis in Reli-
 gionis negotio rationes inirent; hoc tamē
 tantam auctoritatem huic scripto conci-
 liare non potuit, ut pro vnanimi, & ab o-
 mnibus Germanicis ecclesiis recepta cō-
 trouersorum dogmatum decisione sta-
 tim agnosci debeat, atque omnib. obtru-
 di, ut sine publici & generalis Synodi exa-
 mine & approbatione syngraphis omniū
 obsignetur. Neque hīc dissimulare possu-
 mus peruenisse ad nos exemplar respon-
 sionis, seu potius cōsiliij, q. sex illi Theolo-
 gi (qui huius libri authores, aut compila-
 res fuisse ab omnibus perhibentur) Berge
 apud Magdeburgum ad 5 Calend. Quin-
 tileis nuper congregati illustrissimo Prin-
 cipi Duxi Saxoniae obtulerunt: Quo res-
 ponso apparet ipsos mandati fines non
 solum transiisse sed planē peruertisse.
 Nam quum scriptum quoddam dunta-
 xat examinandum sibi à Principe fuis-
 se propositum ipsimet fateantur, ut ad
 Celsitudinem ipsius suum de eo iudi-
 cium referrent: ac simul de publica &
 generali Synodo (siue conuentu om-
 nium ordinum Imperij qui Augusta-
 nam confessionem profitentur) cogenda

cogitarent, in qua liber ille offerri, proponique (cum aliis, quæ ad concordiam Ecclesiarum necessaria viderentur) commode posset: Illi cōtra statuunt non expedire ut vlla Synodus, de doctrina hoc scripto contenta (quam sciunt, agnoscunt & fatentur, plerisque tū Principibus atq. ordinibus imperij Augustanæ confessionis tū quam plurimis eorum Theologis. & pastoribus non probari) cognoscat & iudicet. Sed tutius fore si prius subscriptiones à singulis Theologis eorum ordinum (quos isti certò statuunt, secum sentire) cautè extorqueantur ad eius approbationem. Itaque piam Principis mentem isti sic eludunt, & consilium fraudulentum & penitus iniquum ac verè tyrannicum suggerunt.

Qua fronte igitur aut Principis auctoritatem prætexere, ut huic scripto publicam auctoritatem acquirant, quia ipsis eadem inspectio à Principe commissa est: aut vnanime in doctrina consensum hoc scriptum inscribere ac tanquam publicè ab omnibus approbatum venditare audent: quod à pauculis tantum sex nimirum, ut aiunt, scriptum, probatum, & qua voluerunt forma compactum est. An non hoc est alienæ fidei dominari, ac tyrannidem in Eccle-

Ecclesiam vsurpare. si paucorum hominũ placitis reliqui omnes sine disquisitione quoquo iure, quãque iniuria subscribere vel iubeantur, vel cogantur? Hęc ergo primum intolerabilis est arrogãtia, quę olim à D. Luthero, hodie tum à nobis, tũ ab istis meritò in Pontificiis reprehenditur, & damnatur: quòd scilicet priuatorum hominũ scripta Dei verbo exæquare fas non sit. Quid autem aliud faciunt isti, dum clandestinis suis consiliis hoc agunt apud Principes, vt nemini liceat in hoc suum scriptum inquirere, sed cogantur omnes illi assensũ præbere & subscribere, tanquam certissimę fidei Regulę? Audiãt quæso, quomodo D. Lutherus in eiusmodi vsurpatam auctoritatem (quã sibi vnus Pontificij de aliorum scriptis iudicium arrogat, cum à nemine tamen sua decreta iudicari patiantur) inuehatur, Vbi manet (inquit ille contra Erasmtum de seruo arbitrio) libertas & potestas iudicandi Decretores illos? vt Paulus I. Cor. 14. docet, dicens, Ceteri diiudicent. Non placet tibi esse iudicem in Decretis Ecclesię (quod Paulus tamen præcipit) Quę ista noua religio, & humilitas? vt nobis tuo exemplo potestatem adimas iudicandi de-

creta hominum. & subiicias nos sine iudicio hominibus? Vbi nobis hoc mandat scriptura Dei? Haecenus Lutherus, cuius verba, an non merito in istos Theologos vsurpari possunt qui aliis omnibus sua placita praescribere audent: & interim miris artibus libertatem diiudicandi Ecclesiis adimere conantur: ac tantundem auctoritatis humanis suis scriptis arrogat, quantum solis scripturis sanctis deberi omnes orthodoxi semper confessi sunt? Quid hic pontificij? Annon iure conquirentur ad priuatum istos Doctores colloquium accitos, plus sibi iuris & auctoritatis vsurpare in Ecclesias, quam ipsi toti papistico Clero in vnum publice conuocato concedere velint? En quomodo non se duntaxat, sed Ecclesias omnes Germaniae, aduersariorum sannis, atque exprobrationibus exponant: & pios simul omnes hoc suo fastu & arrogantia offendat & irritent. Taceo de Dei excaecatione in eiusmodi arrogantes iuris sui vsurpatores. Non est ergo quod de auctoritate huius libri magnopere vel ipsi gloriètur, vel pij homines sint de eius subscriptione deneganda solliciti. Ea enim plane nulla est, cum nec Ecclesiasticum eiusmodi scri

scriptum dici, nec Theologicum mereatur, utpote contra morem veteris Ecclesie, & non à Theologis, sed potius à factiosis hominibus conscriptum: qui nihili faciunt Ecclesiarum iudicium, sed omnibus semel os obstruere hac sua finali seu postrema, ut vocant determinatione satagunt: damnatis omnibus qui illis assentiri recusabunt.

De Prefatione.

Secundò assumunt quidem huius scripti auctores in sua præfatione pro basi & fundamento suarum decisionum, Verbum Domini: quod certissimam regulam esse statuunt, ad quam omnes tum doctores, tum doctrinæ sint examinandæ: Quæ in re facile cum illis consentimus. Deinde addunt tanquam testes omni exceptione maiores, tria Symbola, nempe Apostolicum, Nicenum, & Athanasij, quæ & nos probamus. In eo tamen ab istis dissentientes, quòd Ephesinum, & Chalcedonense omiserint, quorum non minor fuit semper in Ecclesia, quam reliquorum, auctoritas, & quæ idcirco videri possunt ab istis præterita, quòd eorum dogmati ex diametro repugnent.

Quod autem tertio loco isti adiiciunt
 Confessionem Augustanam Casla-
 ri anno, M. D. xxx. oblatam, eiusq.
 Apologiam. Item
 Articulos Smalcaldicos. Et po-
 stremò
 Magnam & parvam Lutheri Ca-
 techesin.

Id verò nō ita simpliciter & sine exce-
 ptione recipiendum esse in Ecclesia Dei,
 existimamus: in qua semper discriminē con-
 stitutum est, & obseruatum inter sacram
 verbi Dei scripturam, symbolaq. illa, quæ
 vocant, & priuatorum doctorum scripta
 quantavis doctrina & sanctitate illi ex-
 cellerent. Verbum enim Dei à seipso au-
 ctoritatē habet inexpugnabilem. Symbo-
 la verò pro authenticis testimoniis ideo
 habita & recepta fuerunt, quòd decreta
 & decisiones ex puro Dei verbo commu-
 ni vniuersæ Ecclesiæ consensu, decerptas
 continerent. Non fuit tamen eorum tam
 certa & illibata auctoritas, quin liceret
 semel in eis constituta iterum atque ite-
 rum ad examen & regulam verbi Dei in
 aliis æquè legitimis Synodis, reuocare &
 exigere, quoties id necessitas requireret.
 Id quod D. Lutherus sonore & grauiter
 in

in primis illis heroicarum actionum suarum defensionibus palam & voce & scriptis est testatus, cui magnam iniuriam faciunt isti qui hæcaudent pro irrefragabili diuinæ scripturæ interpretatione omnibus obtrudere. Id verò, apparet vel ex eo quòd primum illud œcumenicum Concilium (cuius præcipua semper fuit autoritas) Nicenum videlicet, sæpissimè fuit discussum & examinatum, atque toties probatum ac confirmatum, quoties impugnare, & arguere illud quidam ausi sunt.

Quod verò ad Augustanam confessionem attinet, notum est omnibus (quod tamen sine præiudicio veritatis in ea contentæ dictum sit) neque fuisse primùm conscriptam generali omnium principū, ordinūque Germaniæ (qui Tyrannidē Papæ Romani eiurarant) nomine & consensu, sed septem duntaxat Principum, & duarum ciuitatum: neque postea nisi paulatim modò ab his, modò ab illis approbatam, idq. sine Ecclesiastica vlla disquisitione & examine. Denique, quod non leuioris est momenti, non fuisse vnquam ab aliis Ecclesiis vel Heluetiorum, vel eorum qui illis fœdere iunguntur re-

ceptam. Vnde duo consequuntur. Primum, etsi minimè sit eleuanda eius scripti auctoritas, tamen nulla ratione habendam illam esse sine exceptione pro symbolo Ecclesiarum, quas reformatas vocant, vti in huius voluminis præfatione appellatur. Deinde etiam si symboli nomen illi competeret, tamen subiaccere adhuc Ecclesiæ vniuersalis examini, & iudicio per verbum Dei: in quo audiantur liberè quivèl illi contradicere, vel de eius germana interpretatione disputare contendunt: maximè cum constet ab eo ipso quitam confessionem, quàm Apologiam eius, conscripsit, aliter intellecta & exposita pleraque fuisse, quàm à Lutherò atq. huius libri autoribus exponantur.

Porro Apologiam, confessioni adiectam, (vnde illi volunt peti veram & germanam confessionis interpretationem) nusquam apparet publicè fuisse vel ab vllis Principibus, atque ordinibus Imperij: vel ab vllis ipsorù Theologis subscriptâ, & sigillis authenticis approbatam. Et extant alia scripta magis authentica, vt confessio Saxonicarum Ecclesiarum (quæ & Repetitio Augustanæ confessionis inscribitur) non solum à triginta vno Saxonicis

cis Theologis, tam pastoribus, quàm do-
 ctoribus sollemniter subscripta: sed etiam
 à legatis quatuor Illustrissimorum Prin-
 cipum: Item ab omnibus pastoribus Ec-
 clesiae Argentinensis, & denique à tota
 Ecclesia, atque academia citerioris Pome-
 raniae, sollemnibus scriptis & testimoniis
 in Ecclesiastico conuentu Wittebergæ, x.
 Julij Anno 1551. approbata, tanquam
 certa, solida, ac (vt quidã ex illis loquun-
 tur) consummata, magisque clara &
 perspicua Augustanae confessionis expo-
 sitio, quæ nullis cauillis sophisticis labe-
 factari possit. Ea verò cum pro legitima
 confessionis repetitione & expositio-
 ne publicè tot annis à tot tantisque viris
 & Ecclesiis probata, edita, atque recepta
 hætenus fuerit: mirum cur ab istis pror-
 sus silentio prætereatur, aut cur dissimu-
 lent consensum publicum huic potius re-
 petitioni (quamuis multò explicatius, &
 ad nostram de hoc sacramento sententiã
 accommodatius interpretetur articuli
 de Cœna Domini, quam vel Apologia,
 vel Articuli illi Smalcaldici, de quib. isti
 tantum in hoc scripto meminerunt) præ-
 bitum fuisse: quàm vllis aliis scriptis ab i-
 stis sex viris in hoc suo libro citatis & pro

authentica suæ confessionis expositione probatis. Oportuit enim sex istos Theologos (qui hoc suum scriptū Vnanimem Augustanæ Confessionis Repetitionem, & rectam ac postremam expositionem, (ad hanc Apologiam & Smalcaldicos articulos referendam) inscribere & omnib. Ecclesiis subscribendam, obtrudere audent) prius vel fidem facere, quomodo & quando omnes tam Ecclesiæ quàm Principes ac Theologi (qui priorem illam sollemni ritu approbarant & subscripserāt) eandem autoritatem in hanc contulerint quam priori illi tribuerant: vel si hoc non possunt, illos apertè ex albo sociorum Augustanæ confessionis eximere: vel denique agnoscere falsò se hunc titulum huic libro præfixisse, vt hoc fuco facilius ab incautis subscriptionem extorquerēt. Hinc ergo & ipsi Apologiæ, & huic scripto omnis autoritas adimitur.

Reliqui autem tractatus, quibus suam doctrinam niti affirmant, vt est Catechesis, tam parua quàm magna D. Lutheri, priuati hominis scripta sunt, quem nos certè pro eximio viro, & præ ceteris excellentibus donis ornato, hominem tamen agnoscimus: Cuius vnus sententia

tia omnibus reliquis, fidei normam ac regulam sine controuersia præscribere nec potest, nec debet. Nec ille ipse D. Lutherus se eo loco vult haberi, quasi nusquam aut errarit aut errare potuerit, sed sepe contrarium testatur: vt in præfatione ad Genesin de suis operibus loquens hæc liberè profitetur: Mallet (inquit) pias operas & bonas horas in meliorem autorem collocatas esse: Neque enim ego is sum, de quo dici possit, fecit: neque is de quo dicere possis, faciebat: In vltimo ordine consisto qui vix dicere audeat, Volui facere: Et vtinam essem dignus in hoc ordine vltimo vltimus esse. Et paulò post. Denique non ille est optimus qui omnia comprehendit, aut nusquam defecit. nulus enim talis fuit, aut erit. Hæc ille non ficta & hypocritica modestia: sed suam (vt reliquorum omnium hominum) tenuitatem, & ad ignoranda multa, imò ad errandum quoque procliuitatem ex animo agnoscens. Et sanè negari non potest D. Lutherum in quibusdam aliquando hallucinatum fuisse. Veluti cùm alicubi scribit: Liberum cuique esse citra periculum salutis, alterutrum imaginari, opinari, aut credere: Videlicet vel panem re-

manere in sacramento (vt nos omnes à scripturis edocti rectè ac verè credimus, & docemus) vel pane mutato in corpus, sola eius accidentia restare (quod scholastici sophistæ falsò tradiderunt, & totus Papatus perperam opinatur) cum hinc nulla sit, inquit Lutherus, fidei necessitas. Itane verò ex Lutheri sententia, impunè scripturam sacram corrumpere cuique liberum erit? Nec transsubstantiatio & quæ eam consequuntur absurda, contra articulos fidei esse censebitur? Ergone quiduis de sacramentis sentire & imaginari cuiuslibet citra piaculum licebit? Sed hæc fortè Lutherus adhuc nouitius scripsisse dicetur. Illud verò quàm durum & ambiguum quod longo post tempore de virgine Maria scriptum reliquit. Tom. 7. f. 402. Nos in Deum fiduciam nostram ponimus, qui à Maria corporaliter & spiritualiter in hanc lucem edi, nec tamen corporaliter nec spiritualiter ab eadem manducari & bibi, voluit. Vnde verò id habet Lutherus? quod si omnimodo verum esset, de Mariæ fide ac proinde de eius salute (vt cætera absurda non attingamus) meritò dubitari posset: cum de spiritali carnis suæ manducatione & sanguinis

nis bibitione quæ fit per fidem dixerit
 Dominus Ioan. 6. Nisi ederitis carnem fi-
 lii hominis & biberitis eius sanguinem,
 non habebitis vitã in vobis. Hic certè ne-
 mo fidelium excipitur. Et quod pagina
 sequenti addit, falsi etiam argui posset.
 Quocunque, inquit, in scripturæ loco, si-
 bi inuicem opponuntur Caro & spiritus
 ibi caro non potest de corpore Christi
 intelligi sed semper de veteri carne quæ
 de carne nata est. Hæc ille. Atqui in fine
 3. cap. 1. ad Tim. Caro & sanguis ita oppo-
 nuntur, vt caro non de veteri carne, quæ
 de carne nata est : sed de corpore Christi
 quod ex spiritu sancto in Maria conce-
 ptum & sine labe veteris hominis ex Ma-
 ria natum est, manifestè intelligatur. Sic
 Deus (inquit Paulus) manifestatus in car-
 ne, iustificatus in spiritu, &c. Item Rom.
 1. De filio suo facto ex semine David se-
 cundum carnem: & declarato filio Dei se-
 cundum spiritum sanctificationis. Et 1.
 Pet. 3. Christus mortificatus carne, viui-
 ficatus autem spiritu. Quibus omnibus
 locis caro pro tota natura humana Chri-
 sti incorrupta: Spiritus autem pro natura
 Diuina vsurpatur. Possent & alia exem-
 pla proferri ex quib. apparet Lutherum

non solum vt hominem errare potuisse, sed etiam manifestè errasse. Vt meritò optarit in præfatione suorum operum sua scripta cū summa miseratione & iudicio legi: vt infra citabimus. Ergo firmū fundamentum fidei esse non possunt D. Lutheri (quantumuis excellentis serui Dei) scripta, vt isti volunt.

His omnibus addunt, probari & recipi abs se tanquam authentica testimonia suæ doctrinæ, aliorum etiam doctorum scripta, quæ ante controuersias de vera Augustanæ confessionis interpretatione inter ipsorum Theologos ortas, edita & recepta fuerunt. Hoc verò vti ab ipsis dicitur nullo pacto admitti debet, cum neque scriptorum nomina, neque tempus vllum certum exprimant, quo scripta illa in lucem prodierunt. Tanta enim reperitur scriptorum varietas vt nemini constare certò possit, quæ probanda, quæve improbanda sint.

Habuerunt certè & nostræ Ecclesiæ iampridem communem confessionem Basileæ primum ab Heluetiis compositā. Habent & aliam generalem, Tiguri postea conscriptam: quæ non solum ab omnibus Ecclesiis Christianis, quæ sunt in Heluetia

Heluetia, Rhetia, & confœderatis provin-
ciis, vt Geneua &c. sed etiam ab iis quæ
sunt in Belgio, in Gallia, Scotia, & maxi-
ma parte Polonia, Hungaria atq. Trans-
sylvania diligenter examinata, approba-
ta, & tandem etiam subscripta fuit. Neq.
vlla est in doctrina controuersia inter
Anglicanas Ecclesias, & eas omnes quæ
hanc confessionem sunt amplexæ. Pleræ-
que etiam ex suprâ nominatis Ecclesiis
receperunt & vtuntur formula Catechi-
smi, quam Calvinus pro Geneuensi Ec-
clesia conscripserat. Absit tamen vt vel
vlla prædictarum confessionum, vel illa
Catechesis, aliâve huiusmodi scripta, à
quoquâ nostrum obtrudantur cuiquam,
pro Symbolo aut fidei regula. Sed sum-
mis semper votis hoc vnum optauimus,
optamusque adhuc, vt liceat omnia eius-
modi scripta in œcumenica omnium Ec-
clesiarum Christianarum synodo, liberè
discutere (auditis omnibus qui contradi-
cere cupiant) & tandem ex puro puto
verbo Dei omnes cōtrouersias dirimere,
& ab omnibus receptam veritatis doctri-
nam communi omnium consensu sta-
bilire.

Hæc igitur de auctoritate, inscriptione
 & præfatione huius libri dicenda
 & notanda visa sunt: Nunc ad tres
 illas propositas quæstiones acce-
 dimus.

Ac primùm quod ad noua dogmata,
 & veræ doctrinæ, quæ in nostris Ecclesiis
 inde ab initio prædicata est, cõtraria spe-
 ctat: hæc potissimum deprehendimus.

In tractatu seu cap. 1. De peccato ori-
 ginis, sectione seu art. 21. qui incipit in
 Gallica versione, Item quemadmodum
 Diuus Augustinus &c. scribunt (vti so-
 nat Gallica versio) hominem naturaliter
 à patre & matre secundum corpus & se-
 cundum animam genitum in sua natura
 vniuersa, omnibusque facultatibus, ad
 sumum esse corruptum.

Quibus verbis dogma de Traduce a-
 nimæ inuehunt in Ecclesiam: quod tamẽ
 hæctenus communiter à nulla receptum
 est, & quod nos minimè recipiendum es-
 se existimamus.

Item in tractatu seu cap. 3. De iustitia
 fidei coram Deo (in 6. errore ab ipsis dam-
 nato sub finem ferè capitis) statuunt non
 solum Dei dona, sed & Deum ipsum in
 credentibus habitare: At nos cum vni-
 uersa

uersa Ecclesia docemus, Deum quidem sua essentia vbique esse, nusquam autem habitare personaliter nisi in vnica Iesu Christi persona: secundum virtutem verò & efficaciam bonitatis suæ, quæ illi propria est, habitare duntaxat in sanctis.

Item in tit. seu cap. 4. De bonis operibus. sect. 17. & 19. volunt fidem & Spiritum sanctum prorsus amitti à fidelibus, quoties scienter ac voluntariè peccant. Nos verò docemus cum Apostolo veram fidem atque perseuerantiã, quemadmodum & electionem, dona esse Dei ἀμεταμέλντα in iis qui verè credunt, & ideo penitus amitti non posse, quamuis interrumpantur eorum effecta, illius vitio qui à tentatione vincitur.

In tract. 5. de Lege & Euangelio confundunt ferè vbique terrorem conscientia qui à lege proficiscitur, cum resipiscètia quæ cordis est conuersio, & à Spiritu Iesu Christi procedit, per Euangelij prædicationem.

Sic etiam eiusdem cap. sect. 6. vbi de penitentia significatione agitur, ita tribuunt spirituales Legis expositionem, prædicationi Euangelij à Christo facta, vt eam prorsus à Mosis ministerio exclu-

dant: Cùm constet eam legis explicatio-
nem, quæ à Domino Iesu Christo est tra-
dita, eandem esse cum ea, quam & Moyses
ipse & prophetæ docuerunt. Neq. enim
propriè expositio illa ad ministerium E-
uangelij pertinet: quanuis qui Euangelij
annuntiat, idem & legem prædicare de-
beat.

In tract. de Cœna Domini cap. 7. sect.
22. affirmant, in nullo neque veteris neq.
noui testamenti sacramento Dominum
vsum fuisse verbis figuratis: sed semper
propriis & simplicibus. Hanc autem fal-
sam propositionem, dum ad Cœnæ verba
accommodant, & simplicem ac natura-
lem singulorum verborum significatio-
nem retineri debere contendunt, ipsi si-
bi aliis in locis contradicunt. Alibi enim
fateri coguntur, Prædicationem sacra-
mentalem esse inusitatam, neque tamen
figuratam. Quid hoc aliud est quàm pu-
gnantia scribere? An enim propriæ enun-
tiationes inusitatæ sunt? An verò figura-
tæ passim vsitatæ?

Item quamuis nullum tropum, nullam
horum verborum aliam quàm simplicem
expositionem agnoscant, aut ab aliis af-
ferri patiantur: sibi tamen scribunt lice-
re a-

re alius enunciatis Christi verba exponere, exemplo scripturæ quæ hanc propositionem Verbum caro factum est, aliter alibi enuntiat, vt Deum manifestatum fuisse in carne, item Assumpsisse carnem. Sic ergo sibi licere pro Hoc est corpus meum, dicere In hoc vel cum hoc vel sub hoc (scilicet pane) est corpus meum. Quid hoc verò est si non est scripturæ auctoritate abuti, & id ipsum agere quod in aliis ferre non possunt? Si tam clara sunt verba Christi, quid hac expositione indigent? Si naturalis est verborum significatio retinenda, cur à verbi substantiui naturali significatione recedunt? Esse enim aliquid, nonne aliud est quàm esse cum aliquo, aut in aliquo, aut sub aliquo? Est ergo & hæc noua doctrina veteri Ecclesiæ incognita, & secum pugnant ac dissidens.

Et sect. 23. eiusdem cap. asserere audeat tam tres Euangelistas quàm Paulum in historia institutionis & distributionis Cœnæ isdem verbis & syllabis vsos fuisse absque vlla vel expositione, vel mutatione. Quod ex contextus collatione falsi conuincitur. Vbi enim Matthæus simpliciter de corpore loquitur, vt & Marcus: Lucas

addit ad maiorem expressionem Quod pro vobis traditur & Paulus pro traditur habet frangitur. In porrectione item calicis vtuntur aliis & quidem diuersissimis verbis, Lucas & Paulus, quam Matheus & Marcus. Vbi igitur illa verborū & sylabarum identitas? In eodē cap. seu tract. sepe affirmant verum corpus Christi in sua naturali substantia, recipi & manducari ore corporis. Item & ipsammet substantiam ipsius sanguinis ore sumi & bibi. Vnde aliud absurdissimum colligunt, nempe hypocritas & indignos verē fieri participes veri corporis & sanguinis Christi, qua ratione Christi corpus à spiritu ipsius separant & contradicunt verbis Christi qui ait, Qui comedit meam carnem & bibit meum sanguinem habet vitam eternam. Caro enim mea verē est cibus, &c.

Item alibi volunt verba institutionis Cœnæ Domini cantari in Ecclesia.

Item eodem tract. sect. 41. quæ incipit. An Deus plures modos, &c. affirmare audent, Deum efficere posse vt vnum idē que corpus, vno eodēque sit momento pluribus simul in locis: modo etiam corporali & sensibili. At nos fatemur quidem

dem Deum facere posse, vt corpus, definit corpus esse & statim in nihilū abeat: Vt verò corpus (quod ex Dei decreto finitum est) dum corpus reuera est, & manet, pluribus locis simul esse possit, hoc est sit infinitum, Id certè negamus Deū aut velle aut facere. Cū enim finitum esse, & infinitum, sint ex diametro opposita, alterutrum falsò de eodem corpore dici necesse est: Deum autem falsa & pugnantia velle aut facere, non potest sine blasphemia affirmari.

De Personali vniōe.

TOto porro tractatu, seu capite 8. de Persona Christi, nouum dogma confingunt De hypostatica seu personali duarum naturarum in Christo vniōe, atq. (vt nos quidem certò existimamus) planè contrarium, tum sacræ scripturæ, tum doctrinæ à Christiana Ecclesia iam inde ab initio ad hæc vsque tempora receptæ.

I Primū enim nomine personæ IESU CHRISTI duas quidem naturas (nempe deitatem filij Dei, & humanitatem) in Christo vnitatis intelligunt: sed i-

ta ut nusquam exprimant hoc nomen hypostaseos, seu personæ ad naturam diuinam propriè referendum, & in ea sola considerandum esse, quia humanitas nõ in sese sed in Diuinitate subsistat.

2. Secundò non distinguunt inter proprietates essentielles nature diuinæ incommunicabiles (quales sunt eternum esse, infinitum esse, ac proinde vbiq; esse) & illas quarum effectus creaturis communicantur (quales sunt esse, viuere, bonum esse, fortem esse & similes) Quauis enim propriè loquendo omnes Dei proprietates per se sint incommunicabiles, effecta tamen illarum (quæ in nobis qualitates create dicuntur) incommunicabilia non sunt.

3. Tertiò abutuntur vocabulo communionis seu communicationis duarum naturarum: Cùm eius loco potius cõiunctionis seu vnionis nomine uti debuerint propter harum locutionum abusum.

4. Quartò confundunt pariter proprietates essentielles nature humane (quales sunt finitum, corporeum, circumscriptum, & proinde vno duntaxat loco esse) cum illis quæ sunt accidentariæ, ut sunt famere, sitire, pati, mori, &c.

5. Quin-

Quintò nullam adhibent distinctionē inter hæc nomina, Deus & diuinitas: Homo & humanitas: Quæ tamen necessariò distinguenda sunt vt vitetur hæreses Nestorij & Eutychetis. Istæ.n. propositiones Filius Dei est homo : item, Hic homo est Filius Dei: verissimæ sunt aduersus Nestorum: Sicut & hæ Diuinitas non est humanitas, & contra Humanitas non est Diuinitas, veræ sunt aduersus Eutychen.

Sextò inducunt realem communicationem proprietatum essentialium diuinitatis in humanitatem: verbi gratia, esse eodem temporis momēto pluribus in locis: Item implere omnia: Et hanc vocant Maiestatem hominis Christi: qua volunt humanitatē Christi realiter (vt vocant) esse præsentem vbicunque vult.

Postremo etsi fateantur proprietates humanitatis, non communicari realiter (vt loquuntur) ipsi Diuinitati (qua in re illis assentimur) fateri tamen nolunt solā Iesu Christi humanitatem passam esse: Quæ tamē sunt ex diametro pugnancia. Ex hac autem personali seu hypostatica vnione malè intellecta, isti errores consequuntur:

I. D. Iesum Christum non solum se-

cundum Diuinitatem, sed & secundum suam humanitatem (quæ realiter sit omnium Diuinarum proprietatû particeps) esse vbiq; seu vbiq; vult, maximè verò in pane & vino Cœnæ Domini.

2 Et ex consequenti, Corpus & sanguinem D. Iesu Christi, sumi, manducari, ac bibi ore corporis, ab iis omnibus qui panem & vinum participant siue digni sint, siue indigni.

3 Item, eos qui Dominum Iesum essentialiter negant in Cœna, tam secundum ipsius humanitatem, quàm secundum Diuinitatem præsentem vbiq; esse, separare duas naturas. Quasi quicquid de persona dicitur in concreto, etiam & quidem necessariò, de vtraque natura dici debeat in abstracto.

4 Vnionem sacramentalem Corporis & sanguinis Christi cum pane & vino Cœnæ non pendere à sola Institutione, & mandato Domini, sed præcipuè ab hac personali vnione.

5 Glorificationem Humanitatis Christi cœpisse iam inde ab ipso conceptionis momento.

6 Omnia miracula à Christo facta manasse ab hac maiestate quæ humanita-

ti ipsius communicata est: atque vnicam esse in Christo potentiam seu virtutem.

7 Articulum sessionis ad dexteram Patris, intelligendum de hac communicatione Maiestatis quæ à momento conceptionis cœpit.

Item sub finem ferè huius tractatus, videntur asserere ipsam diuinitatem secundum suam essentiam, habitare vel habitasse in Petro quemadmodum & in Christo. In expositione autem articuli de Descensu Christi ad Inferos affirmant totam personam Dei & hominis Christi post sepulturam corporis, descendisse ad Inferos. quæ doctrina adeo noua est, vt hæctenus in Ecclesia Dei nunquam fuerit audita.

In tractatu x. de Ceremoniis, &c. Ordinationem Pastorum & Ministrorum Ecclesiæ ponunt inter res indifferentes: quam tamen constat legitimam non esse nisi ex verbo Dei reformata & restituta obseruetur, & Pastores iuxta præscriptum à Deo ordinem eligantur.

Ibidem ordinationem vel cõfirmationem Pastorum & Ministrorum verbi ab Episcopis Papisticis (qui Euangelij doctrinam amplecti volent) factam, legitimam

esse, illisq; ius ordinationis competere; etiam in Ecclesiis reformatis concedunt; quod certè nos probare non possumus, quum ij ipsi Episcopi, & plerique ab eis ordinati, sint ex veteribus ipsis canonibus purioribus, imò & à recentibus multis, in ordinatè ordinati: adeò vt ne Papistica quidè ecclesia fuerit eos receptura si qua illic superesset vera ordinationũ species.

De Prædestinatione.

IN tractatu de Prædestinatione confundunt vocabulum præscientiæ Dei, qua scilicet Deus scit nouitque omnia, cū nomine prouidentia, qua rectè iustèque decernit de omnibus.

Sic etiam eandem prouidentiam Dei qua cuncta administrat confundunt cum ipsius prædestinatione, quæ proprie pertinet tum ad salutem Electorũ, per Dei misericordiam, tum ad reliquorum condemnationem, ex iusto ipsius iudicio.

Non agnoscunt Deum (etsi malum, seu peccatum ex sola peccantis malitia oriatur, ob quam iustas pœnas luat) nihilominus iustè decernere quæcunq; & Diabolus & homo malè agunt: Neque propterea

rea mali authorem vlllo pacto existere.

Nec distinguunt inter eternum Dei cō-
siliū (quod semper iustum est tam respe-
ctu Electorum, quàm reproborum) eius-
que executionem, quæ à cāusis secundis
pendet.

Vocationem, quæ fit per Euāgelij præ-
dicationem ita generalē cōstituunt vt ad
singulos quosq. homines pertinere eam
existiment: Cū potius indefinita cēsen-
da dicendāque sit, hoc est pertinere ad
quoduis genus hominum duntaxat, non
ad singula indiuidua. Quæ ipsorū doctri-
na manifestè pugnat cū iis quæ ipsimet
scripserunt & docuerunt hoc ipso libro
in tractatione de peccato originis, & li-
bero arbitrio.

Licet autem fateantur electionem nō
ad omnes pertinere, suspensum tamen le-
ctorem retinent de Dei consilio circa re-
probationem, de qua ne verbo quidē me-
minerunt.

In summa toto hoc capite multa ab i-
stis dicuntur præter modum ab Augusta-
na confessione præscriptum: multa à seip-
sis admiscēt: & à Lutheri doctrina de præ-
destinatione longissimè recedunt. Deni-
que locis sacrarum literarum sepius a-

butuntur & in alienum sensum detorquent: Errores omnino paucos accumulanti, à nullis adhuc proditos: vt meritò dici possit, hanc tractationem minimè omnium esse Theologicam & cum sana Doctrina conuenientem, cuius ipsos auctores pudere necesse fuerit, si coram legitimo cœtu rationem scriptorum suorum edere, sicuti in Ecclesia fieri cōsuevit, tenerentur, vt minimè profectò mirum sit, eos examen istud refugisse.

Atque hæc hæctenus de noua doctrina toto hoc libro sparsa. Nunc de Condemnationibus huic scripto aduersus nos insertis.

Quamuis nemo nisi legitimè vocatus Iudicis officio fungi, iusque tum absoluedi tum damnandi vsurpare aut possit, aut debeat, nec authores huius scripti quicumque tandem illi sint, appareat vsquam legitimè ad hoc munus vocatos: Quamuis item nulli iudici iure liceat quẽquam damnare nisi prius legitimè vocatum, auditũ atque conuictum, toto tamen hoc libro, doctrina quæ inde ab initio in aliis Ecclesiis recepta atque prædicata fuit, & cui ostendimus longè plurimas Nationes subscripsisse, magistrali supercilio, & summa qua-

quadam potestate atque autoritate dam-
 nantur: idque non sine atrocibus iniu-
 riis atque contumeliis. Quinetiam sub fi-
 nem præfationis, non solum apertè di-
 cunt, non esse recipiendam illam alia-
 rum Ecclesiarum doctrinam, sed addunt no-
 minatim partem errantem (id est, eos om-
 nes qui huic aliarum Ecclesiarum doctri-
 næ assentiuntur) nec posse, nec debere in
 Ecclesia ferri, ac ne excusatione quidem,
 aut vilo patrocinio dignam esse. Et alibi
 inter sectas & hereses explosas atque dā-
 natas à veteri Ecclesia nostram doctri-
 nam ideo duntaxat recensent, quia cum
 ipsorum confessione non conueniat. Ut
 meritò in eos id ipsum quod D. Luthe-
 rus in Pontificiorum condemnationes
 aduersus Vvicleuum & Ioannē Hus, cor-
 datissimè exclamat, torqueri possit. No-
 lo eos audire (inquit Lutherus in Capti-
 uitate Babylonica) nec tantilli facere, qui
 clamaturi sunt, Hoc est Vviclephisticum,
 Hussiticum, hæreticum & contra Eccle-
 siæ determinationem: & qui suas senten-
 tias non alia re probare, nec contrarias a-
 lia ratione improbare possunt, quàm dicē-
 do, Hoc est Vviclephisticū, Hussiticū, hère-
 ticū. Hoc. n. elumbe in summa semper na-

"tat fallua. atque aliud nihil. Vbi si petas
 "scripturam, dicunt, Nos sic sentimus, & Ec-
 "clesia (id est nos ipsi) sic determinauit: A-
 "deo homines reprobi circa fidem, & incre-
 "dibiles, nobis sua phantasmata authorita-
 "te Ecclesiae pro articulis fidei audent ob-
 "trudere. Hec Lutherus in pontificios per-
 uersos innocentium priorumque hominum
 censores, ac iniquos de doctrina ipsorum
 suaque iudices, quales certe isti sex in nos
 nostramque doctrinam se esse, satis superque
 alias semper tum in hoc scripto prodiderunt.
 Quid enim frequentius ab istis auditur,
 quam hoc est Calvinicum, Zvinglianum,
 Sacramentarium, hereticum. At ve-
 ro satis ex superioribus constat quibus
 quantisque ipsi haeresibus sint contamina-
 ti, & non solum a nostris (quos tanquam
 sacramentarios odiose, sibi que aduersan-
 tes plenis buccis damnant, sine ulla iusta
 causae cognitione, sed authoritate plus
 quam pontificia, ne dicam Pharisaica) de
 multis erroribus admoniti: sed & a suis ho-
 minibus qui Augustanam confessionem ample-
 ctuntur & quos de Calvinismo, ut ipsi vo-
 cant, suspectos habere non possunt. Te-
 stis est inter alia, Epistola ipsa Heshusij ad
 D. Chemnizium in qua ille desiderat se-
 riam

tiam tum in Iacobo Andrea, tum in Sel-
neccero, tum in Crellio resipiscentiam &
recantationem priusquam pro fratribus
eos agnoscat. De Andrea Musculo quæ
sit omnium piorum in Germania opinio,
testantur aliorum scripta. En igitur qua-
les habeantur isti censores & iudices in-
ter suos. Taceo enim aliorum de his iudi-
cia à quibus meritò, vt nouatores & here-
tici taxantur. Habeant ergo ipsi D. ipsum
Lutherum iudicem huius temeritatis, &
audaciæ, qua non secus in nos feruntur
quàm olim Pontificij in Viclephum, &
Hussium. Quomodo enim nõ solùm suos
calamos, sed etiam Principum gladios &
seueritatem in nostros aeuere studeant,
tum ex Brentij testamento, tum aliunde
quoque constat. Et hunc librum omnes
norunt fuisse ab ipsis scriptum non alio
fine quàm vt optimorum Principum (qui
nostra nunquam cognouerunt) autorita-
te ad eos omnes proscribendos abutan-
tur, qui non fuerint sexvirorum istorum
tyrannidi assensi.

At si iustus hic esset defensionis locus,
aduersus ipsorum criminationes, quibus
nos vt hereticos & sectarios apud omnes
ordines traducunt: possemus meritò de

innocentia nostra non solum verbis gloriari: sed re ipsa (Deo sit omnis hæc gloria) palam facere, quanta nobis fiat ab ipsis iniuria. Hoc certè ne ipsis quidem Pontificiis ignotum est, in nostris Ecclesiis quantumuis latè pateant & per varias Europæ regiones diffusæ sint, nullas hucusque sectas fuisse, nullum peregrinum dogma aut à præcipuis Cõfessionis nostræ capitibus dissidens, adhuc repertum summo Dei beneficio, qui puras illas sub tot crucibus hucusque seruauit. Vt de illis omnibus quæ in Anglia, Scotia, Belgio, Germania, Heluetia, Polonia, Bohemia, Vngaria, Gallia denique, eandem atq. nos doctrinam variis confessionibus professæ sunt, verè illud usurpari possit, quod de Zvinglio & Oecolampadio D. Lutherus aliquando dixit. Hoc certum est (inquit Lutherus) Zvinglium, & Oecolampadium licet verbis dissonent, tamen de re idem sentire. Non posse autem istos de suarum Ecclesiarum tali concordia & puritate gloriari, hoc ipsum eorum scriptum manifestè testatur. In quo incautè sanè, & intempestiuè proferunt & veluti velitant omnes cõtrouersias, & diuersissima dogmata, quæ in omnibus ferè doctrinæ capitibus. in suis Eccle-

Tom. 7.
Vitt.
f. 385. a.

Ecclesiis adhuc reperiuntur. Hocine est Pontificiis os obstruere? quos nō ignorāt ipsi iam dudū exprobrasse (utinam non tam verè, quàm inuidiosè) Nullas vsquam Ecclesias magis nūc de fidei doctrina dissentientes reperiri quàm eas quæ ab vno architecto Luthero fundatæ, in tot sectas dissectæ, se mutuo conficiunt miserè que proscindunt. Satius foret igitur istas controuersias silentio consopitas, quàm hoc libro vulgatas, vt solis Sacramentariis maior conflaretur inuidia, quos præcipuè in hoc libro exagitant, & temerè multa illis falsò impingunt.

Nam (vt tandem præcipuas ipsorū calumnias toto hoc libro sparsas recensemus) præter illas generales condemnationes quas suprà attigimus: initio fere capitulis de Cœna Domini, nostram de ea confessionem & sententiam, perniciosissimū errorem & verbo Dei penitus repugnantem, ac sæpe damnatum pronuntiare audent: quamuis nulla vnquam ad eam examinandam aut conuincendam, legitima cognitio habita, aut Ecclesiastica Synodus coacta adhuc fuerit.

Eandem alibi sæpe condemnationem repetunt, & quidem verbis multò atrocio

ribus. vt sect. 31. quæ incipit Quamobrem omnes orthodoxi &c. & sect. 228, 230, & 232. Vbi nos quidē hūc iniuriis proscindunt, vt nos vocent Sacramentarios, hæreticos, phreneticos, venenosos, perniciosos, stupidos, verueces, fantasticos, Doctrinam autem nostram errorē perniciosum falsum, erroneum, decipiens, &c.

Vt autem constet de fundamēto, quo istiusmodi Magistrales condemnationes nituntur, præterquam quod omnes quibus ipsorum opiniones non probantur, pro hæreticis habent: istas insuper calumnias nobis imponunt.

Primū initio tractatus de Cœna Domini. sect. 1. & 4. dicūt Nostras ecclesias statim ab initio secessisse ac sese segregasse à Theologis Confessionis Augustanæ, non secus ac si separatam ab illis Religionem colere instituissemus, nihilque eorū probarem, quæ Confessione illorum continerentur. Quod certè tam est à vero alienum, vt pauca sint in ea confessione quæ ad amissim verbi Dei examinata nostri non facillè omni tempore recipere & probare parati fuissent; si ad illam non accessissent tot variæ ac dissidentes ipsorū interpretationes.

Deinde

Deinde sect. 2. & 49, eiusdem tractatus falso nos accusant, quasi Corpus Domini nostri Iesu Christi à sacra ipsius Cœna prorsus secludamus, quia dicimus illud iã nō in terris esse corporaliter, sed in cælo.

Eadem item sect. 2, & 6. calumniosè dicunt nos non plus tribuere communicationi Christi, quæ fit per sacramentorum distributionem, quàm illi quæ fit sola nudæque verbi prædicatione.

Item sect. eadem & sect. 43 & 50. Arguunt nos (sed perperã) quod doceamus in Cœna Domini ore nihil aliud recipi quàm panem & vinum: quasi nullum constituamus discrimen inter panem & vinum quæ sacramenta sunt, & panem ac vinum commune.

Ibidem & sect. 44. ac 45. Causantur nos (perinde ac Anabaptistas) docere sacramenta nihil esse aliud quàm externas notas, & tesseras, quibus Christiani ab infidelibus distinguuntur: quod millies à nobis refutatum est.

Item nos statuere Christum in sacra Cœna secundum diuinã tantum naturã presentem esse: & per communicationem (vt aiunt) Idiomaticum: de quo dogmate nunquam cogitauimus.

Item sect. 24. & 44. f. illò asserunt, Nos docere, quòd in sacra Cœna non fiamus participes veri corporis Christi, sed tantum ac simpliciter virtutis ipsius, energie, meriti, & efficaciar. Quasi verò idcirco separemus virtutem atque meritum Christi ab ipso Christo, ita vt alterius sine altero dicamus nos fieri participes, quòd substantiam Christi negemus nostræ agglutinari, aut Christum aliter quàm fide percipi.

Item, sect. 3. quòd doceamus, Nos non communicare in Cœna, nisi symbolo corporis Christi.

Item, alibi sect. 22. imponunt nobis quasi dicamus Panem ipsum Cœnæ metonymicè sumi pro cibo spiritali animarum, nõ pro vero pane naturali.

Item sect. 37. Quod panis & vinum Cœnæ sint sacramenta virtute fidei nostræ, non autem virtute institutionis Iesu Christi, aut omnipotentiar ipsius.

Item sect. 43. & 44. Quod panis & vinum sint signa absentis Christi à Cœna sua, quãdoquidẽ dicimus corp^o Iesu Christi in cœlo esse, panẽ vero & vinum in terra. Quæ consecutio tam est valida, ac si quis diceret, Caput à pedibus separatum esse, quia non sit caput eodem loco quò pedes.

Item eadem sectione fingunt nos asse-

rere, fidem discedere à Cœna, quia dicimus eam à signis sese in cœlos attollere: quamuis & ipsi canant Sursum corda.

Item sect. 45. accusant nos falsi, quòd perfidè & malitiosè locum illum, Act. 3. (Oportet Christum cœlo capi vsque ad tempora restitutionis omnium) corrumperimus, quum ipsi inficiari non possint, verum esse Christi corpus ac proinde in cœlis capi, id est, secundum veri corporis modum ibi contineri.

Item sect. 47. dicunt nos omittere verba institutionis in celebratione Cœnæ: Quod putidissimum mendacium & nostris liturgiis, & hominum myriadibus cõvinci potest.

Atque vt hanc doctrinam impiam, & in sacramentum corporis Christi blasphemam, esse probent, subinde Lutheri auctoritatem proferunt qui eam pro tali habuit, & ad ipsius scripta nos relegant: Quasi nobis non perinde liceret à Lutheri scriptis ad nostrorum Doctorum scripta eos reuocare, si humana auctoritate fidem nostram stabilire & confirmare sufficeret. Cæterùm etsi de Luthero (vt supra dictum est) id sentimus, quod de eccellente Dei organo, hominem tamen eũ

fuisse & aliorū quoque Doctorum Ecclesie iudiciis subiectum, ipsemet, si superstes esset, non negaret. Sed & illud res ipsa clamat cum æstu & ardore disputationū extra metas nonnūquam fuisse abreptū. Veruntamen istis condemnationibus & criminationibus Lutheri opponi etiam possunt multe aliæ præclaræ ipsius sententiæ, à nostra doctrina non ita alienæ. Nam quod isti in nobis reprehendunt dum dicimus cum Augustino, modo loquendi sacramentali, nomen rei significatē signo tribui: Vt panis dicatur corpus Christi quia sit sacramentum, id est sacrum signū corporis Christi: Hoc ipsum Lutherus quoq. fatetur in suis ad cap. 6. Esaia commentariis: Vbi dicit Propheta se vidisse

« Dominum, cum tamē (inquit Lutherus)

« non nisi in visione viderit: Et tamen ap-

« pellat id quod in visione vidit Dominū.

« Et ut species Domini, & Dominus, figu-

« ra sermonis, rectè pro eodem accipiuntur:

« sic corpus Domini, & panis Domini, pro-

« vno accipiuntur. Quid potuit dici ma-

« gis perspicuè, ad confirmandam no-

« stram sententiam, qua dicimus figura-

« tam esse locutionem in verbis Domini?

« Simile est & illud quod isti Theologi tan-

« toperè exagitant, dum dicimus ita distin-

guendum esse signum à re sacramenti, vt
 non statim consequatur, quòd quicumq.
 sumit signum, fiat etiam particeps rei si-
 gnatae. Infideles enim tantum sumere pa-
 nem non corpus. Hoc etiam faretur &
 Lutherus dum scribit Tom 2. pag. 31. b. “
 Turpissimū foedissimūque est oppro- “
 brium, vel vnum inueniri Episcopum, “
 qui nesciat sacramentum à corpore Chri- “
 sti distinguere, quæ sic differunt, vt nec “
 oriens nec occidens tãto distinguantur. “
 Item Tom. 7. f. 4. 12. Vtile est, inquit, & “
 bonum superbos & impios conuitato- “
 res ita separari, vt à participatione sacro- “
 sanctæ Cœnæ arceantur, & seiungantur: “
 Nam sanctum non est dandum canibus, “
 neque margaritæ porcis proiiciendæ. Et “
 paulò post (quod tamen immeritò in nos “
 detorquet.) Quare cùm sacramentarij “
 credant tantum panem, & vinum ibi a- “
 desse, certum est rem, fidei suæ responde- “
 re, nihilque amplius adesse quàm quod “
 credunt. Merum igitur panem & vinum “
 sumunt, & corpore Domini neque spiri- “
 tualiter, neque carnaliter fruuntur. Et “
 hoc quidem utile bonumque censerit de- “
 bet, quòd noster ille thesaurus ad indi- “
 gnos non dispergatur: sed integer, & san- “

» Etus in Cœna reconditus conseruetur,
 » Hæc Lutherus, quibus manifestè com-
 » probat nostram de indignorum mandu-
 » catione sententiam, sicut etiam ab initio
 » in lib. de captiuitate Babylonica scripsit
 » rectissimè, Dominum Cœnam instituen-
 » do, hæredes eos instituisse corporis & san-
 » guinis sui, qui acceptant, & credunt pro-
 » missione testatoris. fides enim hîc hære-
 » des facit: Et postea addit: Si promissio est
 » (vt dictum est) nullis operibus, nullis vi-
 » ribus, nullis meritis ad eam acceditur, sed
 » sola fide. Vbi enim est verbum promit-
 » tentis, ibi necessaria est fides acceptantis
 » &c. Quid potuit clarius dici in nostræ
 » causæ (quam censores isti condemnant)
 » patrociniū? Quod si isti repudient, &
 » ex aliis locis Lutheri agere in nos non
 » definant, concilient prius istas Lutheri
 » antinomias: definant denique se eius v-
 » nius authoritate tueri, & nos damnare.
 » Sed vt ad reliquos errores redeamus
 » quos isti nobis immeritò ascribunt: Ea-
 » dem fide initio capituli de Persona Christi
 » culpam controuersiæ & disputationis de
 » Vbiquitate sua monstruosa, in Zvingliū
 » & doctores nostræ confessionis transfer-
 » re conantur. Neque enim nostra doctri-
 » na de

na de Humana natura & veri ac natura-
 lis corporis Christi in cœlum ascensu:
 (quę sacris literis consentanea est) causa
 fuit, vt isti inuehere monstrum illud Vbi-
 quitatis cogerentur, sed potius falsa ipso-
 rum thesis de præsentia corporali & ora-
 li sumptione corporis Christi realis in,
 sub & cum pane, quam mordicus retine-
 re ac tueri quo iure quãve iniuria consti-
 tuerunt, in causa fuit cur desciuerint non
 solum ab omnibus aliis Augustanæ con-
 fessionis sociis, verum etiam ab omnibus
 Ecclesiis quotquot vnquam in toto ter-
 rarum orbe Christianismum sunt profes-
 sę. In quibus nemo repertus est (istis vnīs
 exceptis) qui errorem istum Ubiquitatis
 impiissimum, & toti primitiue Ecclesię
 ignotum, non sit detestatus. Adeo vt hæc
 sit prima ipsorū valde impudens calum-
 nia, qua nos in hoc capite doctrinæ de
 Persona Christi eiusque maiestate, gra-
 uare nituntur.

Addunt autem postea etiam alias,
 non minus falsas: Vt quum initio eius-
 dem tractatus dicere & inferre audent:
 Nos, quia ex verbo Dei docemus pro-
 prietates essentielles Diuinitatis (qua-
 rum nulla Creatura capax esse potest)

non posse tribui Humanitati Christi, quòd alioqui Natura eius humana esse definirer: propterea inquã dicunt nos negare Maiestatem humanã ipsius nature à Diuinitate acceptam, cum Humanitati ad omnem plenitudinem (longè alio modo, & supra quàm cum aliis vllis creaturis) Diuinitas vnita sit.

Itẽ, quia dicimus ea quæ propria sunt, & essentialia humanitatis, humanitati esse tribuenda, vt & illa quæ propria sunt & essentialia Diuinitatis Diuinitati (quãuis modo illo loquendi qui vocatur à Theol. *ἡνωσία ἰδιωμάτων*, vel Allœosis in concreto (at non in abstracto) fiat vt vel ea quæ sunt propria Dei, tribuantur homini, veluti quàm dicitur filius hominis fuisse in cœlo, etsi Nicodemum alloqueretur interius, vel quæ sunt hominis Deo, vt quũ dicitur Deus glorię fuisse crucifixus) dicunt nos non toti personę Christi tribuere, ea quę vnus tantum sunt nature propria, & ita diuidere personam.

Hęc sunt præcipua argumenta quibus putant nos iam de hisce erroribus conuictos, meritò pro hereticis esse damnandos. At prius iusto iudicio

cio & examine discutiendum fuit, An ita ut ipsi putant sciamus, quod longissimè à nobis abesse, Deum & homines testamur: Deinde an errores, aut hereses sint quæ ipsi pro heresibus & erroribus nobis imputant. Nec fuit tam temere falsis tot piarum & celebrium Ecclesiarum condemnationibus indulgendum.

Nunc verò ad tertium & vltimū caput veniendum est, quo queritur. An hoc scriptum probè cum Augustana confessione conueniat, & iisdem (ut eius authores iactant) fundamentis nitatur.

Est autem luce meridiana clarius, & satis ex nouis dogmatibus quæ supra à nobis commemorata, & ex hoc libro collecta sunt, probatum, abuti istos sex Theologos non solum authoritate, & nomine Augustanæ confessionis atque Apologie, sed & scriptis ipsius D. Lutheri, quæ toties citant tanquam authorem omnium suorum dogmatum: cuiq. plus tribuunt, quam ipse sibi vnquam arrogare ausus sit, idq. ut audacius aliis omnibus Ecclesiis quæcunque volent præscribant, & veluti ex Tripode aliqua pronuntient.

Id verò à nobis non fingi aut falsò illis imponi, ex ipsius D. Lutheri testimonio, patebit & ex collatione sincera aliquot capitum doctrinæ ipsorum cum Augustana confessione.

Ac primùm quidem neque Confessio Augustana neque eius Apologia, de orali corporis Christi manducatione vllam mentionem continent: sed loquuntur tantum de vera ipsius corporis in Cœna Domini præsentia, distributione & perceptione. Quæ nos (modò sincerè & iuxta fidei analogiam, & sacramentales locutiones, intelligantur) nunquam negauimus, ac ne nunc quidem negamus. Quauis autem D. Lutherus de ea orali manducatione, multa in polemicis suis scriptis odiosè satis & vehementius certè quàm tantum virum decuit, in nostros scripserit: tamen eam doctrinam ex Augustana confessione, aut eius Apologia probare isti non possunt. Et scimus quantum D. Lutherus ipse suo huic dogmati authoritatis tribuèdum sentiat. Sic enim ille de se scribit sub finem libri de captiuitate Babylonica, in quo multa certè modestius de hoc dogma te tradidit, quàm postea vbi contentionibus exacerbatus
bilen.

bilem continere non potuit. Finē, inquit, hīc faciam huius præludij, quod piis omnibus qui sinceram scripturæ intelligentiam germanūque sacramentorum vsum desiderant nosse, libens & gaudens offero. Est enim non parui momenti donum, nosse ea quæ nobis data sunt, vt i. Cor. 2. dicitur, & qua ratione donatis vti oporteat. Hoc enim spiritus iudicio instructi non fallaciter innitemur iis quæ seculi habent. Has duas res cū nobis Theologi nostri nusquam dederint, quin velut data opera obscurarint, ego si non dedidi, certè id feci ne obscurarem, & aliis occasionem præbui MELIORA COGITANDI. Conatus meus saltem fuit vt exhiberem vtrumque: non tamen omnia possumus omnes. Ex quibus rursus apparet non solum suam conditionem, & mediocritatē modestè D. Lutherum agnouisse, sed nullis etiam præscribere in doctrina Cœnæ Domini voluisse, vt suam opinionē mordicus retinerent: meliora enim fatetur posse ab aliis afferri, quæ ipse videre aut præstare non potuerit. Idem de se suisq. aliis & quidem postremis scriptis iudicium fieri cupit in præfatione suorum operum. hæc enim sunt ipsius verba: Ante

„ omnia oro pium lectorē, & oro propter
 „ Dominum nostrum Iesum Christum, vt
 „ ista legat cum iudicio, imò cum multa mi-
 „ seratione, & sciat me aliquando fuisse
 „ monachum, &c. Quæ est igitur hæc mo-
 destiæ ipsius iniusta nota, cum vel omnes
 Ecclesias ad huius vnus scripta isti alliga-
 re contendunt, vel quicquid iste sentit,
 pro oraculo haberi volunt, adeò vt ne hi-
 scere quidem contra liceat: omniâque
 aliorum scripta ad huius sententiam re-
 uocare, etfi nihil eiusmodi contineant?
 Inde igitur apparet primùm, hoc dogma
 de orali manducatione, nullum habere
 in Confessione, aut eius Apologia funda-
 mentum, ac proinde condemnationes in
 nos hoc scripto effusas, horum scriptorū
 authoritate minimè niti.

Idem & de dogmate de Maiestate Cor-
 poris Christi (qualem isti vt suam illam
 monstrosam Ubiquitatem stabiliant, to-
 to hoc libro astruunt contra veteris Ec-
 clesiæ, & omnium piorum & Orthodo-
 xorum sententias) dici meritò potest. Nā
 de his duobus capitibus neque Augusta-
 na Confessio, neque eius Apologia vsquā
 meminit. Et testis est ipse Lutherus in
 articulis Smalcaldicis, nullam fuisse tum
 rem-

temporis inter Euangelicas Ecclesias, & Pontificios de his capitibus (scilicet de Deo & de persona Christi) controuersia, quia ab utraque parte idem sentirent & confiterentur omnes. Qualis autem fuerit semper Ecclesie Romanæ (quamuis in plerisque aliis doctrinæ Christianæ capitibus, corruptissimæ) in hoc dogmate sententia, non est difficile ex ipsorum scriptis colligere. Et maximè ex thesibus olim aduersus Iacobi Andræ Theses conscriptis de Maiestate hominis Christi: quæ sanctæ Orthodoxam respiciunt omnino, & puram veterum Patrum doctrinam, de duabus in Christo naturis, ut ipsos appareat sententiam hæc in parte nunquam mutasse & ab Ubiquitatis doctrina (quam isti nunc inuoluunt) semper fuisse alienissimos. Adeo ut hinc manifestè constet, vel D. Lutheri ipsius testimonio, nouam, & confessioni Augustanæ prorsus aduersam esse hanc istorum opinionem. Si enim cum hæc confessio exhiberetur, Pontificij obsecissent istud monstrum à Theologis Augustanis ali, non utique dissimulassent: Nec Lutherus Ecclesiarum nomine scripisset, doctrinam de persona Christi nihil habere apud utrosque contro-

uerfiæ, sed saluam & integram illam apud
 Papistas mansisse. Quia tamen sex isti
 Theologi hoc maximè agunt vt persua-
 deant se hanc doctrinam ex Lutheri scri-
 ptis hausisse, dissimulandum non est quid
 ab initio in suis Postillis Lutherus de dua-
 bus in Christo naturis earumque proprie-
 tatibus ingenuè senserit, confessuque sit.
 In Concione igitur de natali Domini
 hæc ipsius verba leguntur:

» INTEMPESTIVAM quidam enarra-
 » tionem adferunt, dicentes: Filius nescit, id
 » est, non vult scire. Christus verus homo
 » fuit, quare vt alius purus, sed sanctus, ho-
 » mo, non quolibet tempore cogitavit, di-
 » xit, voluit, intellexit omnia: sicut imperi-
 » ti quidam omnipotentem ex eo homi-
 » nem faciunt, permiscentes duas naturas,
 » atque opera earum parum prudenter. Si-
 » cut enim non quolibet tempore omnia
 » vidit, audiuit, atque sensit: Ita etiam cor-
 » de non omnia semper agnouit, sed quan-
 » tum eum duxit ac docuit Dominus.

» Videmus scripturam multò dexterius
 » & explicatius de Christo loqui, quàm nos
 » soleamus. Pulchrè personam cum natura
 » iungit, ac rursus naturas nequaquam con-
 » fundit. Vt pauci sint (quod debemus hu-
 » manis

manis commentis, quibus ætatem nostrã
 attriuimus, & ingenium corrupimus) qui
 id percipiant, vt ipse profectò persæpe in
 his & similibus locis errauerim, & nature
 tribuerim quod competit personæ, &
 contra.

En candidum & apertum Lutheri te-
 stimonium, quo & quid de duabus Chri-
 sti naturis sentiendum sit ex scripturis,
 & quomodo ipse sæpe in his distinguen-
 dis errauerit ingenuè fatetur. Sic etiam
 alibi apertè monet de Vbiquitate in hæc
 verba: De Vbiquitate, inquit, non est di-
 sputandum; neque scholastici Doctores
 quicquam hac de re tradiderunt. Quin
 obsecuntur igitur huic præceptoris sui
 admonitioni boni isti discipuli, potius
 quàm vt hoc nouum dogma illi affingen-
 do, turbas tantas excitent? Cur Eccle-
 siarum pacem quam tantopere optare se
 simulant, silentio suo potius non redi-
 munt? Scimus quid ad hoc vltimum Lu-
 theri testimonium eludendum alicui re-
 sponderit Iacobus Andreas cum illi in
 priuato colloquio obiiceretur: nempe a-
 dicta fuisse hæc verba à Philippo Melan-
 thone, in Tomis witttembergicis. Verùm
 N. ij.

arguunt hominis versutum responsum
Ienensia exemplaria Colloquii Maulbru-
nensis iam pridem edita, in quibus ea-
dem verba leguntur. Ex his igitur satis li-
quet, doctrinam hanc de Maiestate cor-
poris Christi, realique communicatione
proprietary essentialium diuinæ natu-
ræ in humanam, itémq. Ubiquitatis do-
gma pro quibus in hoc scripto maximè
laborant hi Theologi; nullo confessionis
Augustanæ niti testimonio, ac ne cogni-
tum quidem eo tempore à quoquam fuis-
se. Itaque nouatores potius, quam vete-
ris doctrinæ assertores, meritò dicendi
sunt. Quod ex plerisque etiam aliis supra
à nobis notatis capitibus apparet. Vbi e-
nim habetur in Confessione, aut Apolo-
gia, Infantium animas à parentibus non
minus quam corpora generari. Item vo-
cationem quæ fit per Euangelij prædica-
tionem vniuersalem esse, & ad singulos
homines pertinere. Quod item de libero
arbitrio tradunt, in rebus maximè exter-
nis, nonne apertè pugnat cum iis quæ
scribit Lutherus in cap. x. Ieremiæ quæ
sic habent ad illud Scio Domine quia nõ
est hominis via eius? Si euentus, inquit, re-
rum

rum istarum non est in manu nostra, que sunt temporales, & in quibus homo dominus constituitur, Obsecro quomodo erit in manu nostra, res illa cœlestis, Gratia scilicet Dei, quæ à solius Dei arbitrio pendet? An liberi arbitrij conatus, potest salutem æternâ obtinere, qui non potest obolum, imò ne pilum capitis retinere? Et in eodem libro sequitur postea: Liberrimum arbitrium esse planè Diuinum nomen, nec ulli posse competere, quàm soli diuinæ Maiestati: Ea enim potest & facit (vt Psal. canit) omnia quæ vult in cœlo, & in terra. Quod si hominibus tribuitur, nihilo id fit rectius, quàm si illis Diuinitas tribueretur: quo sacrilegio nullum maius esse possit. Proinde Theologorum erat hoc vocabulo abstinere. Hæc D. Lutherus. Ipsa quoque Confessio Augustana hac in parte Actiones politicas & ad hanc vitam pertinentes gubernationi Dei subicit, & Augustini sententiam laudat, quæ dixit: Omnia bona quæ ad vitam præsentem pertinent, non sine Diuina gubernatione subsistere, imò ex Deo & per ipsum esse & esse cœpisse. Neque in hoc dogmate igitur istis planè vel cum Confes-

sione Augustana, vel cum Luthero conuenit: Quemadmodum nec in illis quæ de Prædestinatione ab istis asseri, supra notauimus. Quinimo ex Commentariis & Locis communib. Melancthonis (quinquennio ante Confessionem, ex confectis Lutheri editis) apparere potest, nostram doctrinam de prædestinatione communiter & expressè fuisse tum temporis receptam, & probatam. Eiusmodi igitur dogmata peregrina, apparet non esse ex confessionis Augustanæ formula deprompta, sed noua additamenta fucoso interpretationis titulo ornata. Quæ tamen si propter Lutheri vnus authoritatem nobis importunius obtrudantur: licebit haud dubiè nobis aliorum contra sententiarum expositiones, istis opponere: atque etiam in plerisq. à Luthero irato ad Lutherum pacatum appellare: & in aliis etiam à discipulis ad magistrum prouocare, à cuius doctrina isti sæpenumero longissimè discedunt. Vt exempli gratia quæ isti de descensu Christi ad inferos suo scripto inseruerunt recipiunt quidem ea quæ Lutherus ex Papistarum scholis in concione quadam Torgæ declamauit. Tum enim

enim exprimunt totam personam Christi secundum utranque naturam ad inferos descendisse; At alibi fatetur Lutherus plurimis in locis, se hunc articulum non intelligere neque quicquam de eo vel apud se certi constituere, vel alios cōfidenter docere posse. Hic igitur non satis sibi constat præceptor, quem discipuli per auiam sequuntur. Alibi verò contra præceptoris auctoritatem (in cuius tamen verba volunt omnes sine exceptione iurare) quædam probant, quæ ille improbat. Ut cum in tractatu de iustitia fidei, Diui Iacobi Epistolam pro Canonica scriptura agnoscunt, & ex illa doctrinam fidei illustrari, & confirmari contendunt: cum Lutherus plerisque in locis (ac præcipuè ad 22. cap. Geneseos) illius auctoritatem eleuet & quasi irrideat dum ait malè concludere Iacobum, imò Iacobum delirare & cum Iacobo suo faceffere iubet eos qui eius auctoritate nituntur.

Ex his igitur patet falsum esse fundamentum, & auctoritatem quam ex Augustana Confessione & Apologia, item, ex scriptis Lutheri huic suo scripto subternunt: cum plurima sint de nouo ab ip-

sis excogitata, & pro arbitrio adiecta, multa etiam illis contraria: alia deprauata & in contrarium sensum detorta. quod ex eorum maximè scriptis apparet, qui tum Confessionem, tum Apologiam scripserunt.

Neque hoc silentio præterire possumus (ut constet quantum autoritatis tribuere tam ipsi confessioni, quàm Apologiæ eius conueniat) palàm esse, ex D. Philippi Melancthonis (à quo utraque confecta est) Epistola ad Lutherum Norimbergæ scripta & Vvitembergæ excusa: Non fuisse ab initio, vel Confessionem, vel Apologiam, eò compositam atque editam, ut certa & immota ac generalis essent omnibus, totius Religionis ac fidei Christianæ Regula & fundamentum: sed ut instar iustæ defensionis Cæsari aduersus Pontificiorum calumnias exhiberentur: qui Germanicas Ecclesias, tum primum renascentes, tamquam impias & hereticas variis scriptis & vociferationibus damnabant: easque omnibus ordinibus ordinibus exosas reddere conabantur. Sic enim ille scribit (tam de confessione quàm Apologia loquens) Vellem percur-

rilles Articulos fidei. In quibus si nihil
 putaueris esse vitij, reliqua vtcunque tra-
 ctabimus. Subinde enim mutandi sunt, at-
 que ad occasiones accommodandi. Et in
 alia Epistola ad quendam amicum ista le-
 guntur: Ego conatus sum eam senten-
 tiam in Apologia explicare: sed ibi pro-
 pter aduersariorum calumnias, non sic lo-
 qui licet, vt nunc coram loquor, & re ipsa
 idem dico. Nonne ergo Philippus ipse te-
 stis erit idoneus suorum scriptorū, quo-
 modo scilicet, & in quem finem ab ipso
 scripti fuerint?

Ex hoc ergo testimonio, ad superiores
 firmissimas rationes addito, duorursus ne-
 cessariò concludimus. Primùm huius libri
 auctores, nullum habere vel ex Confes-
 sione Augustana, vel ex eius Apologia
 fundamentum, in præcipuis illis doctri-
 næ capitibus, in quibus nos tanquam hæ-
 reticos condemnant. Secundò cum
 tam Confessio quàm Apologia adeo va-
 riè ab illis ipsis exponantur à quibus fue-
 runt conscriptæ: neutram vel posse, vel
 debere pro certa fidei Regula & Norma
 aut præscribi aut agnosci: ex qua omnia
 sotrouerfa dogmata decidi legitime pos-

sint. Sed contrā subiiciendā esse utrāque (non secus ac reliqua omnia vtriusque partis scripta) examini verbi Dei, vt secundum illud in œccumenico sancto, ac legitimo aliquo conuentu, iudicium de illis omnibus fiat.

In summa, quod ad authores huius libri spectat, qui tantopere confessionis & Apologiæ autoritatem prædicant, vrgent & nobis obiiciunt, hoc postremò ad dēre cogimur non sincerè ac cordatè ab ipsis, sed malitiosè & per inuidiam summanque ingratitudinem fieri, quòd Philippi Melancthonis nomen in hac tota scripture supprimāt, quum præcipuam ille in Apologia & confessione conscribenda operam nauauerit, & ideo doctrinæ in eis comprehensæ certiorē cognitionem & intelligentiam habuerit præ omnibus. Quum denique vir ille nō solum de Ecclesiis omnibus, sed & de literis tam Diuinis quàm humanis, apud omnes gentes, & Nationes, optimè sit meritus, quæ iusta causa fuit his sex Theologis, vt eius ne minimam quidem mentionē toto hoc libro fecerint, nisi impia in comunē parentem ingratitudo, & maleuola quædam
etiam

etiam in mortuum inuidia? Alibi enim non dissimulant odium. At longè aliud fuit D. Lutheri de hoc summo viro iudicium cum quo in finē vsque iucundam, gratam atque indelebilem amicitiam & familiaritatem coluit: Cuius encomium etiam (aduersus omnes ingratos discipulos) nunquam obliterandum in præfatione omnium operum suorum sculperet, & ad posteros in omne æuū transmittere voluit. Hæc enim sunt postrema eius encomij verba: Quod operatus sit Dominus per hoc organum (Philippum scilicet) nō in literis tantum, sed in Theologia satis testantur eius opera, etiamsi irascatur Satā, & omnes eius squamæ.

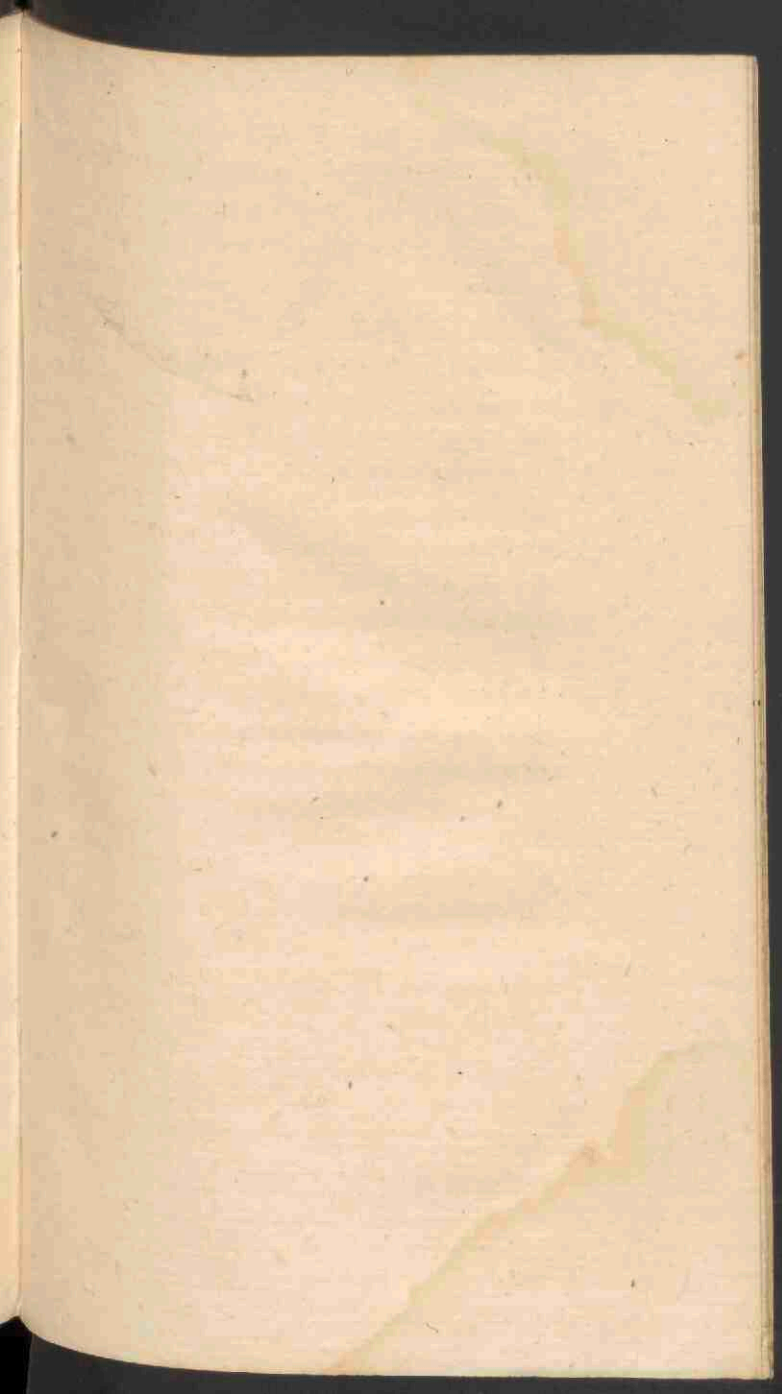
Quos per squamas Satanæ intelligere voluerit Luther⁹, viderint isti, piissimi huius & eruditissimi nec vnquam satis laudati viri, inuidi obtrectatores: quorum hoc scriptum vel hac vnica de causā, respectum piis omnibus esse debet.

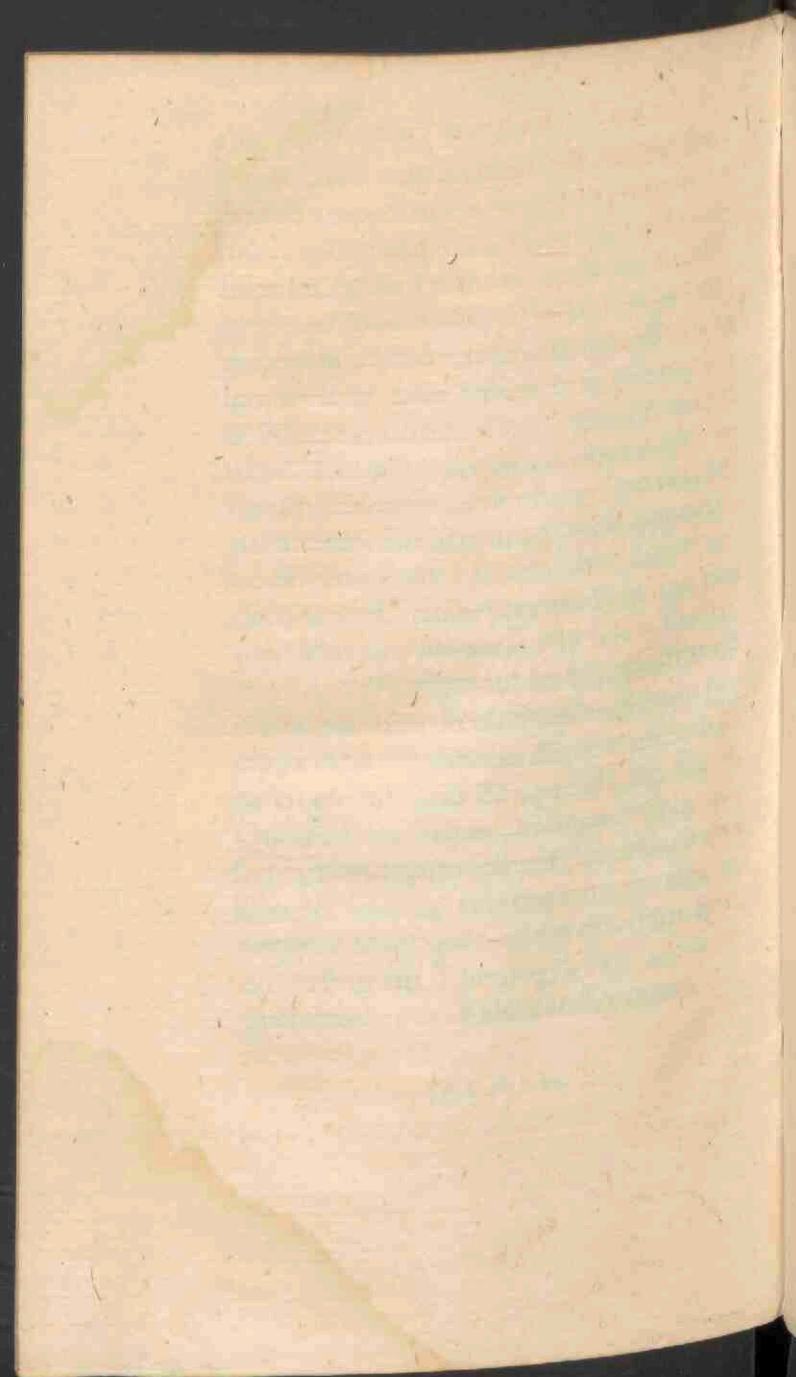
Habetis nostrum integrum de hoc scripto iudiciū. Quod vt à nobis denegari iustis vestris precibus non debuit: ita testari possumus bona conscientia nos hæc collegisse, ac demum etiam vulgasse, vt in

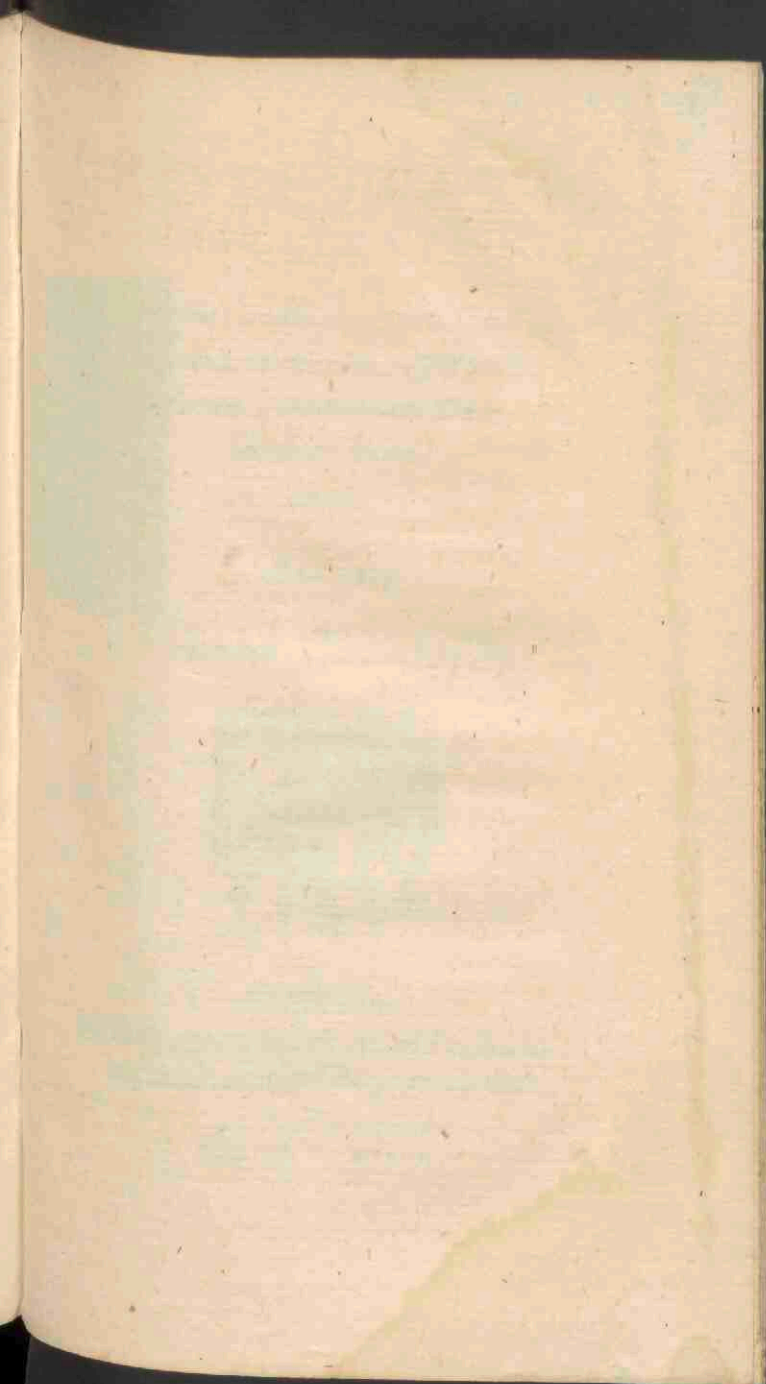
firmis conscientijs (quas isti, ad subscri-
 ptionē importunius vrgendo, mirum in
 modum turbant) quantū in nobis est con-
 sulamus. facile enim his perlectis intelli-
 gere poterunt omnes quicumque, adhuc
 micam sani iudicij retinent, nec ab istis fa-
 scinati sunt: non solum non esse puram
 & sinceram horum Theologorum doctri-
 nam: sed etiam maximum impendere om-
 nibus Ecclesijs periculum, imò certam
 perniciem, nisi istorum cōsiliis opportu-
 nē obuiam eatur: & totus hic liber man-
 dato & autoritate piorum Principū sup-
 primatur, nec illi patiantur à suis Docto-
 ribus & Pastoribus subscribi, nisi prius cō-
 muni omnium Ecclesiarum, quarum pre-
 cipuè interest, consilio atque consensu li-
 bero, examinatus & approbatus fuerit.
 Quod ad vos attinet, habetis exēpla quę
 sequamini, earum scilicet Ecclesiarū quę
 liberè & strenuè subscriptionem illis de-
 negarūt: inter quas etiam quędam sunt,
 de quibus isti Theologi longè aliud ex-
 pectabant.

Valete in Domino.

FINIS.

OCN 66937976